

DELOVNI ZVEZKI
URADA ZA MAKROEKONOMSKE ANALIZE IN RAZVOJ

št. 10/letnik IX/2000

DRŽAVNE IN STRUKTURNE POMOČI
V EVROPSKI UNIJI, POSAMEZNIH DRŽAVAH
EVROPSKE UNIJE IN V SLOVENIJI

mag. Ana MURN

Ljubljana, april 2001

DELOVNI ZVEZKI URADA ZA MAKROEKONOMSKE ANALIZE IN RAZVOJ
ISSN 1318-1920

Št. 10/letnik IX/2000

Izdajatelj:

Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj,
Ljubljana, Gregorčičeva 27

Telefon: 01 478 10 12

Fax: 01 478 10 70

Elektronska pošta: pisarna.zmar@gov.si

<http://www.sigov.si/zmar/publicis/dz.html>

Urednica zbirke: Ana TRŠELIČ

Prelom strani, tehnično uredili: Tina KOPITAR, Ana TRŠELIČ

Prevod povzetka: Marko GERMOVŠEK

Lektorica: Julijana ČUFER

Distribucija: Simona ZRIM

Tisk: SOLOS, Ljubljana

Odgovorna oseba: doc. dr. Janez POTOČNIK, direktor

Naklada: 200 izvodov

Pisna naročila za zbirko ali posamezno publikacijo sprejemamo na naslov izdajatelja.

Ključne besede: državne pomoči, strukturne pomoči, strukturni skladi, Evropska unija, Slovenija, kmetijstvo, ribištvo, predelovalna industrija, premogovništvo, ladjedelništvo, transport

KAZALO

	Stran
POVZETEK	5
1 UVOD	7
2 TEMELJNA PRAVILA SISTEMA DRŽAVNIH POMOČI V EVROPSKI UNIJI	10
2.1 Kaj so in kaj niso dovoljene državne pomoči	10
2.2 Osnovna pravila, kategorije in nameni pomoči	11
2.3 Instrumenti in elementi pomoči	16
3 TEMELJNA IZHODIŠČA POLITIKE STRUKTURNIH POMOČI EVROPSKE UNIJE	19
3.1 Pomoči strukturnih skladov Evropske unije	19
3.2 Pomoči drugih skladov in ustanov Evropske unije	22
3.3 Pomoči EU državam, ki se pripravljajo na vstop v EU	23
4 OBSEG IN NAMENI DRŽAVNIH IN STRUKTURNIH POMOČI V EVROPSKI UNIJI IN DRŽAVAH EVROPSKE UNIJE	24
4.1 Obseg in nameni državnih pomoči v Evropski uniji	24
4.1.1 Metodološka izhodišča izkazanih podatkov o državnih pomočeh v EU	25
4.1.2 Celotni znani obseg državnih pomoči v EU	26
4.1.3 Sektorska struktura državnih pomoči v EU	27
4.1.4 Državne pomoči predelovalni industriji v EU	29
4.2 Obseg in nameni strukturnih pomoči v Evropski uniji	32
4.2.1 Metodološka izhodišča izkazanih podatkov o strukturnih pomočeh EU	33
4.2.2 Obseg strukturnih in drugih pomoči EU	34
4.3 Obseg in nameni intervencionizma po posameznih državah Evropske unije preko državnih in strukturnih pomoči	36
4.3.1 Najmanj razvite države: Grčija, Irska, Portugalska in Španija	37
4.3.2 Nemčija in Italija	41
4.3.3 Avstrija, dežele Benelux (Belgija, Nizozemska in Luksemburg), Danska, Francija in Velika Britanija	42
4.3.4 Nordijski državi (Švedska in Finska)	48
5 DRŽAVNE IN TUJE POMOČI V SLOVENIJI	50
5.1 Državne pomoči v Sloveniji	50
5.2 Pomoči EU Sloveniji	51
5.3 Pričakovane državne in strukturne pomoči v Sloveniji	52
6 ZAKLJUČEK	55
7 LITERATURA IN VIRI	60
8 PRILOGA	63
DO SEDAJ IZŠLO	75

1 UVOD

Kljub priseganju na delovanje tržnih zakonitosti je povsem jasno, da tržni mehanizem vedno sam po sebi ne more reševati zapletenih problemov gospodarskega razvoja. Odločitev o tem, kaj bo država prepustila delovanju trga, je odvisna od verovanja v moč in nevarnost tržnih sil v nekem obdobju. Ker so si obdobja po razvojni dinamiki različna, se tudi pomen in vloga države in trga v ekonomski praksi in teoriji spreminjata. V zadnjem obdobju teoretiki poudarjajo aktivno vlogo države v gospodarstvu predvsem zaradi:

- nevarnosti tržnih napak in zunanjih ekonomij v povezavi s teoremom blagostanja,
- nepopolnih informacij, tveganj in negotovosti ob predpostavki, da država pridobi informacije, ki jih tržni subjekti ne morejo,
- sssvečje učinkovitosti pri zagotavljanju javne oskrbe in storitev v primerjavi z zasebnim sektorjem.

Odločitev o tem, ali naj določeno dejavnost prepustimo trgu ali državi, izhaja tudi iz tehtanja stroškov države in verjetnosti državne "zgrešitve". Zagovorniki aktivne vloge države velikokrat uporabljajo kot argument za poseganja v tržne mehanizme mednarodno trgovino. Zgodovinska dejstva namreč pričajo, da je državna intervencija za posamezne države pomembnejša od teorije popolne konkurence.

Dandanes razvite države odločajo o visokem deležu proizvedenih dobrin in storitev ter o prerazdelitvi domačega bruto proizvoda v korist posameznih privatnih proizvajalcev. Vloga države se je v zadnjih desetletjih skoraj v vseh tržnih gospodarstvih stalno povečevala (Senjur M., Rop A., 1991), saj je vse več dejavnosti postopno prehajalo pod njen neposredni in posredni nadzor. Zaznane pomanjkljivosti pretiranega delovanja države (visoki stroški in cene, izgube v javnih podjetjih, neučinkovitost investicij in negativni vplivi na razmestitev proizvodnih virov) so pripeljale do tega, da je v osemdesetih letih večina razvitih gospodarstev poskušala zmanjšati ekonomsko vlogo države predvsem s procesi privatizacije javnega sektorja, kar je obrodilo pozitivne premike.

Na drugi strani pa je prišlo tudi do nekaterih bistvenih strukturnih sprememb, ki zahtevajo povečano vlogo države. Tržne strukture sodobnih gospodarstev postajajo čedalje nepopolnejše, s čedalje bolj prevladujočimi oligopolnimi strukturami na strani ponudbe blaga in storitev, pa tudi ponudbe proizvodnih faktorjev (predvsem delovne sile). V takih razmerah prihaja v poštev nova ekonomska politika države, ki mora upoštevati spremenjeno strukturo, prisotnost netržnih mehanizmov delitve kapitala, blaga in storitev, razvojni spor, razredni spor in dejstvo, da se sodobna razvita gospodarstva nenehno gibljejo v neravnotežju in imajo ciklično naravo.

Ekonomska vloga države v gospodarstvu bo torej v prihodnje vsaj tako močna, kot je bila doslej, na nekaterih področjih pa bo njen pomen celo narasel. Področja, na katerih lahko tudi v prihodnosti pričakujemo pomembno vlogo države (prilagojeno po Norčič O., 2000), so: (1) graditev ekonomskega sistema in spremljajočih mehanizmov in instrumentov ekonomske politike za opredelitev enakih pogojev gospodarjenja, (2) konkretna opredelitev in razmejitev med mehanizmi trga in državnim

*Vloga države
v gospodarstvu
se spreminja*

***Izbodišča
ekonomske
(industrijske)
politike***

pravnim urejanjem in načrtovanjem, (3) oblikovanje ustreznega državnega urejanja in poseganja na področje nepopolne konkurence, (4) oblikovanje učinkovitega mehanizma državnega pravnega urejanja in njegove metodologije, (5) pravno urejanje infrastrukture, ki nima razvitega trga, (6) urejanje področja družbenih dejavnosti, ki so organizirane kot skupna in splošna potrošnja. Na vseh drugih področjih bi morala država opustiti svojo ekonomsko vlogo in omogočiti, da začnejo delovati objektivne ekonomske oziroma tržne zakonitosti.

Ekonomska vloga države v gospodarstvu, nekateri jo imenujejo tudi industrijska politika (Dmitrović T., 1998), v literaturi ni enotno opredeljena, prav tako ni soglasja o področju, ki ga uravnava in o instrumentih, ki jih pri tem uporablja. V širšem konceptu se industrijska politika ne omejuje na področje predelovalne industrije, temveč zajema poseganje države tudi na druga področja. Raznolikost opredelitev industrijske politike je deloma posledica dejstva, da se eksplicitno ne ločujejo oblike intervencije glede na to, ali so ukrepi usmerjeni na posamezni sektor, na več sektorjev ali kar na celotno gospodarstvo. Šele v 1980-ih letih so se pričele ločevati tri ravni industrijske politike: makroekonomska, raven sektorske politike in mikroekonomska.

Makroekonomski ukrepi poseganja države v gospodarstvo so nediskriminatorni, mikroekonomski pa so lahko, posebno še, če niso ustrezno definirani, zelo diskriminatorni (Simoneti R., 2000). Razlikujejo se tudi intervencije, namenjene naložbam v človeški kapital, od intervencij v naložbe v fizični kapital. Nekaj posebnega pa so intervencije v raziskovanje in razvoj (Stanovnik P., 2000). Zaradi učinkov prelivanja (spillover effect) si zasebni izvajalec raziskovalne in razvojne dejavnosti ne more v zadostni meri prilastiti koristi, povezanih z njo, zato imajo vsa vlaganja države v to dejavnost širše vplive na celotno gospodarstvo.

Oblike instrumentov aktivnega poseganja države v gospodarstvo so v praksi različne. Razlike so bistvene pri ločevanju med makro in mikro ravni. Na mikro ravni se med finančnimi instrumenti običajno obravnavajo: subvencije, državna poročstva, selektivni davki, ugodna posojila, investicije v javna podjetja za reševanje strukturnih problemov razvoja, državni nakupi s privilegiranjem domačih dobaviteljev, izdaja državnih obveznic s specifičnim namenom financiranja na ravni podjetij. Mikroekonomski instrumenti, ki niso finančni, pa so: zaščitna politika za zaščito domačih proizvajalcev in potrošnikov, administrativni ukrepi kot npr. licence, koncesije, alokacije deviz, omejitve tujih vlaganj, s katerimi država spreminja alokacijo proizvodnih faktorjev, in izjeme v konkurenčni politiki, s katerimi skuša država zmanjšati stopnjo monopola na posameznih trgih, vendar obstajajo tudi izjeme, kjer so prednosti nepopolne konkurence višje od stroškov.

***Vodenje
ekonomske
(industrijske)
politike v
Evropski uniji***

Ekonomske ali industrijske politike vodijo vse države, razlikujejo se v tem, ali so politike makro ali mikro naravnane. V Evropski uniji (EU) skrbno spremljajo položaj in konkurenčnost evropskega gospodarstva v primerjavi z ZDA, Japonsko in drugimi svetovnimi velesilami. Ugotovljene prednosti in slabosti se odražajo v pripravi posebnih smernic in ukrepov industrijske politike, s katerimi naj bi v najkrajšem možnem času ustavili negativna gibanja. Z aktivnostmi, ki so podkrepjene z analiziranjem in spremljanjem svetovnih gospodarskih trendov, je povsem jasno, da EU vodi industrijsko politiko. EU pa poleg industrijske politike vodi tudi politiko

konkurence. V okviru te politike nadzoruje tudi finančne instrumente industrijske politike (državne pomoči).

Vsaka sprememba v industrijski politiki EU se odraža tudi na pravilih državnih pomoči bodisi s spreminjanjem ali dopolnjevanjem. Tako je bila po letu 1998 ukinjena posebna kategorija sektorskih pomoči za tekstilno industrijo, ker je bilo ugotovljeno, da so se osrednji procesi prestrukturiranja tekstilne industrije v Evropi končali in zato tekstilna industrija nima več pogojev, da bi bila v krogu občutljivih sektorjev. Nekoliko drugače pa je bilo pri oblikovanju posebnih horizontalnih pomoči za zaposlovanje. Leta 1995 je bila oblikovana posebna kategorija dopustnosti pomoči za zaposlovanje kot posledica visoke in naraščujoče brezposelnosti, ki je po letu 1990 preplavila Evropo.

Za pospeševanje gospodarskega razvoja in konkurenčnosti v EU je tekom desetletij EU oblikovala tudi posebne sklade, v katere se stekajo finančna sredstva držav članic. Ustanovljeni so bili za dodeljevanje posebnih strukturnih pomoči, da bi EU kot enotni notranji trg uravnotežila regionalne razlike med posameznimi državami članicami ter izvajala skupno kmetijsko politiko ter gradnjo infrastrukture in varstva okolja.

Čeprav politiki trdijo drugače, lahko rečemo, da Slovenija vse do sedaj industrijske politike z jasno opredeljenimi cilji, aktivnostmi in ukrepi na mikro ravni ni imela. Imela je sicer kopico različnih razvojnih in sanacijskih dokumentov (strategij, nacionalnih programov, posebnih razvojnih zakonov) (Murn A., 1999), ki so urejali posamezna področja industrijskega razvoja, vendar so bili med seboj vsebinsko močno neusklajeni, javnofinančne obveznosti, ki so izhajale iz njih, pa so presegale vsako razumno mejo. (Potočnik J., Murn A., 1997).

V prispevku prikazujemo obseg državnih in strukturnih pomoči v Evropski uniji kot celoti in po posameznih državah članicah, da bi tako lahko ugotovili, ali je obseg državnega intervencionizma v Sloveniji dejansko previsok ali ne in kakšen naj bi bil primeren obseg državnih pomoči glede na stopnjo razvitosti slovenskega gospodarstva.

2 TEMELJNA PRAVILA SISTEMA DRŽAVNIH POMOČI V EVROPSKI UNIJI

Mikroekonomsko ukrepanje države poteka tudi preko dodeljevanja državnih pomoči posameznim podjetjem ali skupinam podjetij. Ker ima takšno dodeljevanje tako pozitivne kot negativne posledice, so v EU razvili sistem pravil o dodeljevanju državnih pomoči.

Eno izmed temeljnih načel, na katerem temelji zgradba EU in ki se ji sedaj prilagaja tudi Slovenija, je zagotavljanje in varovanje proste konkurence, ki jo urejajo posebna pravila konkurence, katerih del so tudi pravila o državnih pomočeh. Državne pomoči tržnim proizvajalcem izkrivljajo konkurenco in onemogočajo najučinkovitejšo tržno alokacijo sredstev, kar zmanjšuje ekonomsko učinkovitost gospodarstev držav članic in EU kot celotne skupnosti. Kljub temu pa so v določenih okoliščinah upravičene kot korektiv tržnih pomanjkljivosti (market failures) in kot ukrep pri razvoju politik, ki so v skupnem interesu EU. Politika državnih pomoči torej razločuje med primeri, v katerih državne pomoči zvišujejo družbeno blaginjo, in primeri, v katerih imajo državne pomoči negativne učinke.

Oblikovanje politike državnih pomoči so narekovale razmere na evropskem in na svetovnih trgih. Leta 1951 je bila podpisana pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti za premog in jeklo (ECSC Treaty), leta 1957 pa še pogodba o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti (EC Treaty). Obe pogodbi vsebujeta osnovna izhodišča o državnih pomočeh, natančnejša pravila pa so se razvijala postopoma in se še vedno dograjujejo. Za prvo desetletje po sprejemu obeh pogodb je značilno, da še niso bile sprejete nobene konkretne smernice in problematika državnih pomoči ni bila tema dogovarjanj držav članic, med katerimi je bila trgovina še do vzpostavitve prave carinske skupnosti julija leta 1968 ovirana z zaščitnimi carinami. Šele po letu 1970 so se proceduralna pravila uveljavljala postopno preko sklepov in razzsodb Evropskega sodišča (European Court of Justice). V nadaljevanju predstavljamo danes veljavne rešitve in pravila dodeljevanja državnih pomoči.

2.1 Kaj so in kaj niso dovoljene državne pomoči

Osnovna opredelitev državnih pomoči izhaja iz določila prvega odstavka 87. člena pogodbe Evropske skupnosti, sprejete v Amsterdamu (Treaty of Amsterdam, z veljavnostjo od 1.5.1999) - v nadaljevanju (PES), ki pravi, da je vsakršna pomoč, v kakršnikoli obliki, ki jo dodeli država članica ali ki izvira iz državnih sredstev in izkrivlja konkurenco ali grozi, da bo izkrivila konkurenco s tem, da daje prednost določenemu podjetju ali proizvodnji določenih dobrin in vpliva na trgovino med državami članicami, nezdružljiva z načeli skupnega evropskega trga. V postopku ocenjevanja združljivosti državnih pomoči s skupnim trgom morajo biti izpolnjeni trije pogoji: (1) pomoč mora dodeliti država članic iz svojih sredstev; (2) ukrep mora dajati prednost določenemu podjetju ali proizvodnji dobrin; (3) ukrep mora izkrivljati konkurenco ali groziti z izkrivljanjem konkurence in (4) ukrep mora vplivati na trgovino med državami članicami. Prvi pogoj (Bogataj M., 1999) določa, ali gre za državno pomoč ali ne, ostala dva pogoja pa določata merila kvalifikacije o vrsti nezdružljivosti državnih pomoči s skupnim trgom.

Zgodovinska izhodišča evropske konkurenčne politike državnih pomoči

Temeljna izhodišča o državnih pomočeh

Državne pomoči so po osnovni opredelitvi nezdružljive s prosto trgovino, vendar jih država v določenih pogojih lahko dodeljuje:

- Na eni strani so to pomoči, ki so kompatibilne s cilji skupnega evropskega trga. To so pomoči, ki: (1) imajo socialni značaj in so namenjene posameznim potrošnikom pod pogojem, da so dane brez razlik, glede porekla proizvodov; (2) so dane ob naravnih nesrečah in izjemnih dogodkih, in (3) so dane gospodarstvu določenih območij Zvezne republike Nemčije za ublažitev posledic škode, ki jih je gospodarstvo utrpelo zaradi delitve Nemčije.

Poleg navedenih se pod državne pomoči, ki lahko izkrivljajo konkurenco, ne uvrščajo državne in lokalne investicije v infrastrukturo, če gre predvsem za investicije v tako imenovano splošno rabo; državne naložbe v podjetja, če je primarni interes države pri tem doseganje dobička, ki gre v proračun; splošni ukrepi države (npr. davčne oprostitve), ki sicer vplivajo na konkurenco, vendar so namenjeni vsem podjetjem v državi, torej veljajo za vse enako ter drugi ukrepi države, pri čemer se država obnaša po tržnem načelu (private market principle).

- Na drugi strani pa gre za pomoči, ki so lahko kompatibilne s cilji skupnega evropskega trga: (1) pomoči za pospeševanje ekonomskega razvoja v regijah, kjer je življenjski standard podpovprečen in v katerih je visoka nezaposlenost, pri čemer morajo biti pomoči namenjene izravnavanju gospodarska neravnotežja znotraj skupnosti; (2) pomoči, ki pospešujejo izpeljavo projektov, pomembnih za skupni evropski trg, ali zmanjšujejo resne težave v gospodarstvih članicah EU, pri čemer morajo projekti, pomembni za evropski trg, koristiti tudi drugim državam članicam in ne le državi, ki pomoč dodeljuje. Za resne motnje v gospodarstvu se pojmujejo krizne težave, ki prizadenejo celotno gospodarstvo države članice ali vsaj več regij; (3) pomoči, ki olajšajo in pospešujejo razvoj določenih gospodarskih aktivnosti ali določenih gospodarskih območij, vendar ob predpostavki, da ne vplivajo negativno na trgovanje in skupne interese, in se nanašajo na izboljšanje določenih gospodarskih aktivnosti in na regije, ki so, četudi ležijo v bogatejših državah članicah, pod nacionalnim nivojem razvitosti; (4) pomoči, ki pospešujejo kulturo in ohranjanje dediščine ter ne vplivajo na tržne razmere in konkurenco med državami članicami in (5) ostale kategorije pomoči, ki jih lahko na predlog Evropske komisije z večino glasov sprejme Svet.

2.2 Osnovna pravila, kategorije in nameni pomoči

Na podlagi PES so se tekom desetletij oblikovala podrobnejša pravila o državnih pomočeh. Danes so vsa veljavna pravila združena v štiri skupine. V okviru osnovnih skupin pravil so v EU oblikovane specifične kategorije državnih pomoči. Pod vsako kategorijo pomoči je opredeljen tudi poseben dovoljeni namen pomoči. Največ pomoči je namenjenih investicijam (pri posebnih sektorskih kategorijah tudi dezinvesticijam oziroma zapiranju), reševanju socialnih problemov ter pokrivanju posebnih stroškov (strokovnega svetovanja, usposabljanja, promocije ipd). Pomoči rednemu poslovanju oziroma pokrivanju tekočih izgub so le izjemoma dovoljene (le pri regionalnih državnih pomočeh in pri pomočeh nekaterim posebnim

Stične točke med politiko konkurence in industrijsko politiko

Sistemiziranje pravil o državnih pomočeh

Splošna pravila pri transakcijah sektorja države podjetniškemu sektorju

Horizontalno pospeševanje gospodarskih aktivnosti je pretežno usmerjeno v razvoj znanja in tehnologije

sektorjem).

Splošna pravila urejajo splošne pogoje, ki jih mora država pri izvajanju aktivnosti upoštevati, da ne bi prišlo do posrednega dodeljevanja državnih pomoči, in splošne pogoje državnih pomoči zelo majhnih obsegov, ki so urejene po pravilu "de minimis". V to skupino sodijo pravila o vlaganju državnega kapitala (državne investicije), finančnih transferih v javne družbe, državnih garancijah, javnih prodajah zemljišč in kratkoročnih izvoznih kreditnih zavarovanjih. S posebnimi pravili je urejeno tudi izvajanje nekaterih storitev, ki zajema področje telekomunikacij, poštnega sektorja, transporta, elektroenergetike in RTV.

Pomoči izvozu so strogo prepovedane tako po pravilih EU kot Svetovne trgovinske organizacije, vendar kljub temu vodijo države članice aktivno politiko pomoči izvozni industriji, predvsem preko instrumentov izvoznega kreditiranja in zavarovanja izvoznih kreditov. Evropska komisija je z izdajo posebnih navodil v okviru splošnih pravil poskušala postaviti pravila pri določanju elementov državnih pomoči pri kratkoročnih komercialnih kreditnih zavarovanjih.

Horizontalna pravila dodeljevanja državnih pomoči so pravila, ki podrobno razlagajo stališče Evropske komisije glede pomoči na posameznih področjih s posebnimi težavami. Horizontalna pravila izključujejo določene, posebej občutljive sektorje, saj so zanje predvidena posebna sektorska pravila. Veljavnost pravil je časovno omejena, prilagoditve posameznih horizontalnih predpisov se spreminjajo glede na spremembe stališč Evropske komisije in spremembe v ekonomskem razvoju EU. V okviru horizontalnih pravil so oblikovane naslednje kategorije pomoči:

- Kategorija državnih pomoči za raziskovanje in razvoj deli raziskave na tri skupine: temeljne, industrijske in predkonkurenčne razvojno raziskovalne aktivnosti. Temeljne raziskave predstavljajo splošno znanstveno in tehnično znanje. Industrijske raziskave predstavljajo vključno s tehničnimi "feasibility" študijami aplikativne raziskave, ki niso neposredno povezane s komercialnimi aktivnostmi. Predkonkurenčne razvojno raziskovalne aktivnosti zajemajo prenos rezultatov industrijskih raziskav v oblikovanje novih ali izboljšanje obstoječih proizvodov in izdelavo prototipov.
- Kategorija državnih pomoči varstvu okolja obsega državne pomoči za vzpostavitev predpisanih okoljevarstvenih standardov in za razvoj zdravih in okolju prijaznih proizvodov. Pomoči za investicije so dovoljene za prilagoditev novim okoljevarstvenim standardom in za zagotovitev nadpovprečnih okoljevarstvenih standardov. Pomoči za horizontalne namene so usmerjene v raziskave in razvoj tehnologij, ki zmanjšujejo onesnaževanje; pripravo tehničnih informacij, svetovalnih storitev in izobraževanja o novih tehnoloških rešitvah; za okoljevarstvene revizije v podjetjih; za razširjanje informacij ter za povečevanje in promocijo splošne ravni zavesti o okoljevarstvenih standardih. Pomoči rednemu poslovanju so možne kot oprostitve plačila okoljevarstvenih taks podjetjem, ki v primerjavi s konkurenti ne bi zmogla dodatnih finančnih bremen, in za pokrivanje dodatnih stroškov zbiranja in predelave odpadkov.
- Kategorija državnih pomoči za reševanje in prestrukturiranje je namenjena

podjetjem, ki svojih problemov ne morejo rešiti sama. Pomoči za reševanje je možno dodeljevati za obdobje največ šestih mesecev če gre za likvidnostno pomoč v obliki kreditnih garancij in kreditov pod normalnimi tržnimi pogoji; znesek pomoči je omejen na vsoto, ki še omogoča delovanje podjetja; namen pomoči pa je reševanje socialnih problemov. Pomoči za prestrukturiranje predstavljajo del dolgoročnega programa obnove podjetja. Dovoljene so le na podlagi posebnega programa prestrukturiranja, ukrepi morajo biti usmerjeni predvsem v zmanjševanje kapacitet, vsota pomoči je minimizirana na nujno potrebno višino za izvedbo prestrukturiranja. Te pomoči so primerne v okoliščinah, ki so v korist EU.

- Kategorija pomoči za mala in srednje velika podjetja določa, da so med srednje velika vključena podjetja do 250 zaposlenih, z letnim prometom, manjšim od 40 mio EUR, in bilančno vsoto, nižjo od 27 mio EUR; med mala pa tista z manj kot 50 zaposlenimi, letnim prometom do 7 mio EUR in bilančno vsoto, ki ne presega 4 mio EUR. Pomoči se lahko dodeljujejo za materialne investicije za zemljišča, stavbe in strojno opremo; nematerialne investicije, predvsem za transfere tehnologije; pomoči za svetovalne storitve, usposabljanje in razširjanje znanja.
- Kategorija državnih pomoči za zaposlovanje je namenjena reševanju socialnih in ekonomskih problemov, ukrepi z naravo državnih pomoči pa so usmerjeni k pospeševanju zaposlovanja. Za reševanje problemov zaposlovanja so državne pomoči dovoljene za: ustvarjanje dodatnih delovnih mest, pri čemer gre za delavce, ki se zaposlujejo prvič ali so trenutno brezposelni, in za ohranjanje delovnih mest v podjetjih, kjer bi sicer prišlo do odpuščanja delavcev (v regijah z resnimi socialno-ekonomskimi problemi in v okviru programov za reševanje in prestrukturiranje podjetij).
- Kategorija državnih pomoči za usposabljanje je usmerjena krepitvi kvalitete delovne sile z dodatnim funkcionalnim in splošnim izobraževanjem že zaposlene delovne sile. Posebno izobraževanje vključuje funkcionalno usposabljanje zaposlenih, povezano z dejavnostjo podjetja. Splošno izobraževanje pa zajema funkcionalno usposabljanje zaposlenih, ki z dejavnostjo podjetja ni neposredno povezano.
- Kategorija državnih pomoči za pospeševanje razvoja nazadujočih urbanih območij je namenjena pospeševanju razvoja malih podjetij predvsem storitvenih dejavnosti na nazadujočih urbanih območjih z nizko izobrazbeno ravnijo prebivalstva, visoko stopnjo nezaposlenosti in nizko ravnijo kupne moči. V posamezni državi območje ne sme presegati 1% celotne populacije; imeti mora med 10 in 30 tisoč prebivalcev in mora pripadati mestu z vsaj 100 tisoč prebivalci.

Regionalna pravila opredeljujejo dodeljevanje državnih pomoči na podlagi regionalnih kriterijev. Cilj dodeljevanja pomoči je vplivati na geografsko razporeditev aktivnosti podjetij. Evropska komisija si prizadeva, da bi bil obseg državnih pomoči povezan z akutnostjo regionalnih problemov. Obseg državnih pomoči mora biti zato nujno omejen le na rešitev točno določenih regionalnih problemov in pomoči ne smejo biti dodeljene podjetjem, ki nimajo pomembnega vpliva na razvoj območja, v katerem so locirana.

V okviru regionalnih pravil je oblikovana regionalna kategorija državnih

*Pospeševanje
razvoja manj
razvitih regij*

pomoči, ki se deli na dva dela in sicer na del, ki ga pokriva člen 87(3)a PES in zajema državne pomoči manj razvitim regijam v Evropi na nivoju NUTS II (nomenklature teritorialnih statističnih enot) in ravnijo pod 75% bruto domačega proizvoda po kupni moči na prebivalca v evropskem merilu, in na del, ki ga pokriva člen 87(3)c PES, to je na manj razvite regije v nacionalnem pomenu, na nivoju NUTS III, z najmanj 100,000 prebivalci na regijo. Regionalne pomoči je možno dodeljevati za: začetne investicije, ustvarjanje novih delovnih mest in pod določenimi pogoji, vendar samo za regije, ki jih pokriva člen 87(3)a, za redno poslovanje.

Posebna sektorska pravila obravnavajo politiko EU pri razvoju izbranih sektorjev. S pravili so določene vsebinske in formalne zahteve, ki jih morajo izpolnjevati različne oblike državnih pomoči. Splošni kriteriji dodeljevanja posebnih sektorskih pomoči so: pomoči so omejene na posamezne, zaradi položaja sektorja opravičene primere; pomoči so dovoljene le do povrnitve življenjske sposobnosti prejemnika; pomoči morajo biti dodeljene za krajša obdobja, v primeru daljšega obdobja pa se morajo postopno zmanjševati; intenzivnost pomoči mora biti proporcionalna s problemom, ki ga rešuje, in reševanje problemov v sektorju ene države ne sme negativno vplivati na drugo državo članico.

*Pospeševanje
strukturnih
sprememb v
določenih
panogah
predelovalne
industrije*

- Sektorska kategorija za industrijo sintetičnih vlaken je namenjena državnim pomočem za povečevanje izkoriščenosti obstoječih kapacitet. Odobrene pomoči so možne le do določenih pragov, pri čemer so merila strožja pri pomočeh velikim podjetjem. Mala in srednje velika podjetja lahko koristijo višje deleže pomoči zlasti v primerih, ko gre za podporo proizvodnji inovacijskih proizvodov. Pomoči, odobrene za varstvo okolja ter za raziskave in razvoj, se ocenjujejo na podlagi horizontalnih pravil. Prav tako se industriji sintetičnih vlaken z naklonjenostjo odobravajo regionalne pomoči.
- Sektorska kategorija državnih pomoči za industrijo motornih vozil določa pravila pomoči za evropske razmere zelo vitalno panogo. Pomoči za reševanje in prestrukturiranje se lahko določajo po horizontalnih pravilih, vendar jih je možno dodeliti le po principu "prvič in zadnjič", pomoči za prestrukturiranje pa so opravičljive le v povezavi z ustreznim programom prestrukturiranja, ki vodi v zmanjšanje proizvodnih kapacitet. Regionalne pomoči se obravnavajo v povezavi z regionalnimi pravili, odobrijo pa se glede na primerjavo med ugodnimi učinki s stališča regionalnega razvoja in potencialno negativnimi učinki na panogo kot celoto. Pomoči za raziskave in razvoj ter pomoči za varstvo okolja se določajo na podlagi ustreznih horizontalnih pravil. Pomoči za investicije v inovativno dejavnost so omejene na pokrivanje 10% inovacijskega dela investicijskih stroškov. Pomoči za poslovanje so absolutno prepovedane, kar velja tudi za pomoči preko regionalne kategorije.
- Sektorska kategorija državnih pomoči za ladjedelništvo je usmerjena k posodobitvi ladjedelništva in zmanjševanju kapacitet. Pomoči za poslovanje so dopustne, če njihov skupni znesek ne presega meje, ki jo vsako leto določi Evropska komisija. Investicijske pomoči se lahko dodeljujejo le na podlagi programa prestrukturiranja, ki ne vključuje povečanja kapacitet. Možne pa so tudi pomoči za delno ali popolno zaprtje ladjedelnice, ki vodi v trajno zmanjšanje kapacitet, ter za raziskave in razvoj.

- Sektorska kategorija državnih pomoči za jeklarstvo se deli na dva dela, in sicer na del, ki ni vključen v ESPJ (angl. ECSC, European Coal and Steel Community), in na del, ki je vključen v ESPJ. Državne pomoči za proizvode, ki so vključeni v ESPJ, se lahko dodelijo le za raziskave in razvoj ter za varstvo okolja po horizontalnih pravilih; zapiranje železarn kot pomoči za delavce, ki ob ukinitvi proizvodnje predčasno izgubijo delo in pomoči posameznim podjetjem, ki dejansko prenehajo s proizvodnjo železarskih in jeklarskih izdelkov; investicijske pomoči železarskim podjetjem v okviru splošnih regionalnih shem se lahko dodeljujejo le železarnam v Grčiji, vendar le do konca leta 2000.
- Posebna sektorska kategorija državnih pomoči za premogovništvo opredeljuje dodeljevanje pomoči za reševanje socialnih in regionalnih problemov, ki nastajajo ob zmanjševanju kapacitet ali zapiranju premogovnikov, ter za prilagajanje proizvodnje premoga okoljevarstvenim standardom. Pomoči rednemu poslovanju so dovoljene le z določenimi pogoji, namenjene pa za pokrivanje razlik med proizvodnimi stroški in prodajno ceno. Pomoči za zmanjšanje aktivnosti rudnikov se lahko dodeljujejo v povezavi s programi racionalizacije in prestrukturiranja. Pomoči za pokrivanje izjemnih stroškov so namenjene za pokrivanje stroškov modernizacije, racionalizacije ali prestrukturiranja. V kategorijo izjemnih stroškov štejejo tudi pomoči za financiranje socialne komponente. Pomoči za raziskave in razvoj ter pomoči za varstvo okolja se presojujejo na podlagi ustreznih horizontalnih pravil.
- Posebna kategorija državnih pomoči za transport je zelo razvejana, saj ločeno obravnava kopenski, morski in zračni transport. V najožjem smislu se nanaša na zagotavljanje potrebne koordinacije transporta in povračila plačila določenih obveznosti, ki so vključene v koncept javnih storitev. Pri kopenskem transportu so dovoljene državne pomoči za: kompenzacije dodatnih finančnih bremen v železniškem prometu; kompenzacijo stroškov infrastrukture v podjetjih, ki opravljajo posebno obliko transporta, ki ga drugim podjetjem ni treba opravljati; pospeševanje raziskav in razvoja bolj ekonomičnih transportnih sistemov in tehnologij; odpravljanje odvečnih zmogljivosti, ki povzročajo resne strukturne probleme; olajšanje razvoja kombiniranega transporta in za kompenzacije obveznosti iz javnih storitev. Obstajajo pa še druge specifične oblike pomoči, ki so namenjene železnici in notranjemu vodnemu transportu. V morskem transportu so državne pomoči dovoljene za: poslovanje v povezavi s programom prestrukturiranja; investicije, če ne predstavljajo posredne pomoči ladjedelnici; zmanjšanje stroškov socialne varnosti in davkov na dohodke mornarjev, če ne zmanjšujejo ravni njihove socialne varnosti; usposabljanje mornarjev; oddih posadk na ladjah, ki so registrirane v državah članicah EU in delujejo v oddaljenih vodah. Na področju zračnega prometa so dovoljene: pomoči rednemu poslovanju, vendar le v primerih, če so pomoči socialnega značaja in če so namenjene povrnitvi stroškov za javne storitve prevoznikom, ki so bili izbrani na javnih natečajih. Pravila za regionalne pomoči se uporabljajo tudi v zračnem prometu, vendar z omejitvami pri pomočeh za redno poslovanje. Pomoči za prestrukturiranje so dovoljene le pod posebnimi pogoji.
- Posebna kategorija državnih pomoči za kmetijstvo je izmed vseh kategorij najmanj dorečena. V glavnem upošteva splošna pravila in cilje evropske kmetijske politike ter specifične kriterije pri razvoju kmetijstva in trženju

Pospeševanje strukturnih sprememb v premogovništvu, transportu, kmetijstvu in ribištvu

ter predelavi kmetijskih proizvodov. Pri reklamiranju in promociji kmetijskih pridelkov in sorodnih proizvodov so pomoči dovoljene, če ne vplivajo negativno na trgovino in ne favorizirajo določenih podjetij; pomoči naj bi bile olajšave pri razvoju določenih območij ali določenih ekonomskih aktivnosti (mala in srednje velika podjetja, presežni proizvodi, visoko kvalitetni proizvodi). Pomoči za investicije v predelavo in trženje so dovoljene z omejitvami, določenimi v posameznih horizontalnih in regionalnih pravilih. Pomoči rednemu poslovanju niso dovoljene, dovoljene pa so pomoči za zatiranje živalskih in rastlinskih bolezni, za izobraževanje in tehnično podporo, subvencioniranje kratkoročnih kreditov v kmetijstvu, investicije in vzdrževalna dela v gozdarstvu ter vse horizontalne oblike pomoči, ki se obravnavajo skladno z ustreznimi pravili.

- Posebna kategorija državnih pomoči za ribištvo obravnava ribolov in vodne kulture. Državne pomoči se lahko dodelijo samo v skladu s skupno evropsko politiko ribolova in so vključene v različne programske instrumente, ki so predvideni v pravilih EU. Pomoči rednemu poslovanju so dovoljene le na podlagi ustreznega programa prestrukturiranja. Dovoljene so še: splošne oblike pomoči (izobraževanje in svetovanje, raziskave in razvoj); pomoči za morski ribolov; pomoči pri predelavi in trženju na področju ribištva; pomoči v povezavi z razvojem obalnih voda; pomoči na področju veterine in zdravja in druge pomoči v posebej odobrenih primerih.

2.3 Instrumenti in elementi pomoči

Vse državne pomoči predstavljajo na eni strani stroške ali izgube prihodka države in na drugi koristi za prejemnike. Instrumente državnih pomoči z vidika stroškov (ali zmanjšanih prihodkov) države razvrščamo na:

- dotacije, ki predstavljajo nepovratna sredstva za prejemnika, za državo pa so to izdatki;
- kredite pod ugodnimi pogoji, ki predstavljajo izdatke države ali drugih državnih institucij, ki se sicer dajalcu povrnejo, vendar pod drugačnimi pogoji, kot so na trgu: obrestna mera je manjša, odplačilo kredita je lahko odloženo ali so zanj določeni posebni pogoji ipd;
- kredite pod normalnimi tržnimi pogoji, ki jih država daje slabim podjetjem, ki zaradi finančne pozicije kreditov na trgu sploh ne morejo dobiti, predstavljajo izdatke države, katerih vrnitev skupaj s tržnimi obrestmi je zelo tvegana;
- garancije (poroštva) kot oblika pomoči, ki za državo predstavljajo potencialni javni dolg ali dejanski dolg v primeru njihovih vnovčitve;
- izgubo dela prihodkov od kupnine državnega premoženja kot razliko med doseženo prodajno ceno državnega premoženja in njegovo tržno vrednostjo;
- izgubo dela premoženja zaradi odpisov terjatev države do poslujočih podjetij;
- izgubo dela premoženja zaradi zmanjšanih zneskov poravnave v postopku prisilne poravnave in stečaja, kadar država nastopa v neenakopravnem položaju upnice v primerjavi z drugimi upniki;
- izgubo dela prihodkov zaradi namerno povečane amortizacije z namenom zmanjšanja dobička, od katerega so podjetja dolžna plačati davek;

- zmanjšanje prihodkov zaradi odpisa davčnih dolgov, davčnih olajšav, zmanjšanja socialnih obveznosti posameznim podjetjem, zamikov pri plačevanju davkov in prispevkov;
- konverzija dolgov v lastninske deleže s prisilno poravnavo ali brez v primerih, ko država nastopa pod slabšimi pogoji kot drugi udeleženci konverzije.

Sistem državnih pomoči je zasnovan tako, da pri ugotavljanju elementov državnih pomoči ni na prvem mestu s strani države celotna transferirana vrednost temveč korist, ki jo prejemnik državne pomoči z njo dobi. Zaradi tega načela se je razvila metodologija ocenjevanja elementov pomoči. Ocenjevanje elementov državnih pomoči je različno, odvisno od uporabe posameznih instrumentov in skupin instrumentov:

- Instrumenti, kjer je celotna vrednost transakcije tudi državna pomoč: dotacije, subvencije obresti, projekti temeljnega raziskovanja in razvoja, drugi projekti raziskovanja in razvoja, odpis dolga poslujočih podjetij iz kreditnih razmerij, davčne oprostitve in olajšave, oprostitve in olajšave pri plačilu prispevkov za socialno varnost, deleži dobičkov v podjetjih, ki izhajajo iz lastninskih razmerij, in se jim država odpove, plačilo terjatev podjetij, za katera nastopa država kot garant.
- Instrumenti, kjer se vrednost pomoči ugotavlja s pomočjo sedanje vrednosti bodočih koristi za prejemnika: odlog plačila davkov, ugodna posojila, posojila podjetjem v težavah, garancije. Pri teh treh instrumentih se element državnih pomoči izračunava z diskontiranjem bodočih koristi za prejemnika na sedanjo vrednost. Pri kreditih se element državnih pomoči določa tako, da se najprej diskontira znesek kredita po tržni obrestni meri (ki je za vse kredite enaka referenčni tržni obrestni meri), nato pa še znesek kredita po ugodnejši obrestni meri. Razlika med obema diskontiranimi sedanjima vrednostima (po tržnih pogojih in po ugodnih pogojih) je državna pomoč. Odlog plačila davkov se v tem primeru obravnava kot kredit po ugodnih pogojih. Metodologija izračuna bodočih koristi je enaka tudi za garancije, s tem da se tu diskontirajo koristi od dejanskih (ugodnih) in tržnih (referenčnih) stroškov garancije.
- Drugi instrumenti pomoči in ocenjevanje elementov pomoči: kapitalske naložbe, konverzija terjatev v kapitalske naložbe in ugodna prodaja državnega premoženja ter druge ugodnosti, ki vplivajo na višino izračunanih davkov. Pri ugodnih prodajah državnega premoženja se element državnih pomoči določi kot razlika med najugodnejšo ponudbo za odkup (pri tem mora biti izvedena licitacija in pridobljene vsaj tri ponudbe) ali ocenjeno tržno vrednostjo premoženja in dejansko vrednostjo prodaje. Celotna razlika predstavlja element državne pomoči. Pri previsoko obračunani amortizaciji se najprej izračuna razlika med obračunano amortizacijo in normalno (referenčno) ter ugotovi, za koliko se je zaradi previsoko obračunane amortizacije znižal dobiček. Na ugotovljeni znesek nižjega dobička se obračuna davek iz dobička. Celoten izračun manj plačanega davka na dobiček predstavlja tudi element državne pomoči. Pri ostalih instrumentih iz te skupine je element pomoči težje oceniti, saj je potrebno ugotavljati koristi, ki jih je podjetje imelo pred konkurenti. Ocena koristi je odvisna od dostopnosti kapitala, pogojev pridobivanja tržnih kapitalskih deležev, vsekakor pa je ocena koristi za različne prejemnike lahko zelo različna. Zaradi teh težav Evropska komisija element pomoči oceni kar v višini določenega fiksnega

*Izbodišča
metodološkega
pristopa ugo-
tavljanja elemen-
tov državnih
pomoči*

odstotka od vsake transakcije.

Finančni instrumenti vplivajo tudi na javnofinančno politiko. Uporaba instrumenta v okviru ene politike neposredno vpliva na učinke in delovanje druge, zato ni povsem vseeno, kakšne instrumente uporabljamo.

3 TEMELJNA IZHODIŠČA POLITIKE STRUKTURNIH POMOČI EVROPSKE UNIJE

Glavni cilj strukturne in kohezijske politike EU je vodenje skupne kmetijske in ribiške politike in zmanjšanje ekonomskih in socialnih razlik med posameznimi državami članicami EU. V tem smislu Evropska komisija podpira poleg skupne politike notranjega trga, ki je definirana predvsem na področju kmetijstva in ribištva, še nacionalne in regionalne politike, ki so usmerjene k odpravljanju regionalnih razvojnih zaostalosti in uravnoveževanju trga dela.

Primarna odgovornost držav članic in manj razvitih regij pri regionalni politiki je definiranje prioritet razvoja in priprava ustreznih programov in izvedbenih projektov razvoja. S sredstvi strukturnih skladov sodeluje EU pri financiranju izvedbenih projektov držav članic, pri čemer daje prednost projektom, ki upoštevajo (s strani Evropske komisije) določene prioritete s širšo, evropsko (ne zgolj nacionalno) dimenzijo v smislu promocije evropske ekonomske in socialne kohezije. (European Commission, 1999, Guidelines for programmes in the period 2000-2006)

Za izvajanje skupne politike EU je oblikovanih več različnih skladov in ustanov, ki jih delimo na dve veliki skupini. Prva skupina skladov, imenovani so tudi strukturni skladi, pokriva strukturno in kohezijsko politiko EU. Drugo skupino pa predstavljajo posebni skladi in institucije, ki so bile ustanovljene za opravljanje specifičnih nalog in aktivnosti.

3.1 Pomoči strukturnih skladov Evropske unije

Pomoči evropskih strukturnih skladov so namenjene izvajanju skupnih nalog evropske kmetijske in ribiške politike, pospeševanju razvoja manj razvitih evropskih regij ter odpravljanju akutnih problemov brezposelnosti.

a) Izvajanje skupnih nalog evropske kmetijske in ribiške politike - EU vodi skupno kmetijsko in ribiško politiko notranjega trga, za kar porabi največ sredstev, ki jih nabere proračun EU. Aktivnosti izvaja preko dveh skladov:

- European Agricultural Guidance and Guarantee Fund (EAGGF) financira tržne in cenovne podpore kmetijski proizvodnji na notranjem trgu, ki so določene v okviru kmetijske politike EU (CAP), in številne druge kmetijske ukrepe. Z vidika stroškov EU predstavlja sklad najpomembnejšo aktivnost skupne politike notranjega trga. V letu 1998 so stroški sklada predstavljali kar 49% vseh stroškov EU. Od leta 1973 do leta 1983 so se sredstva sklada povečala za trikrat, od leta 1983 do 1986 še za 40%, od leta 1986 do leta 1998 pa še za 83%.

Sklad je preko mehanizma "Guarantees" do vključno leta 1999 prvenstveno neposredno podpiral zaščito evropskega kmetijstva, saj so cene evropskih kmetijskih proizvodov precej višje od svetovnih, in refundiral cenovne razlike v izvozu na tretje trge (pokrival razliko med evropskimi tržnimi cenami in cenami na zunanjih trgih). Po letu 1999 se je njegova politika nekoliko spremenila, saj je prešel iz pretežno zaščitne na politiko, ki bo postopno pripeljala do konkurenčnejšega evropskega kmetijstva. Zaradi sprejetih direktiv Svetovne trgovinske

*Izhodišča
strukturne in
kohezijske
politike
Evropske unije*

*Strukturni
skladi
Evropske unije*

organizacije na področju subvencioniranja v kmetijstvu pa je predvideno tudi postopno zmanjšanje pomoči izvozu kmetijskih proizvodov na trge tretjih držav.

V skladu z novimi usmeritvami zagotavljanja konkurenčnejšega evropskega kmetijstva je sklad preko mehanizma "Guidance" po letu 1999 začrtal usmeritev podpiranja ruralne politike in razvoja podeželja preko številnih aktivnosti, ki bodo podpirale: investicije v kmetijske posesti; mlade kmetije; učenje; zgodnje upokojevanje; kmetijske okoljevarstvene aktivnosti; investicije v proizvodnjo in marketinške aktivnosti; gozdarstvo in promocijo prilagoditve ruralnih območij. Pomoči se delijo na neposredne in posredne. Neposredne pomoči, ki predstavljajo okoli 50% sredstev, so namenjene privatnim in javnim investitorjem; posredne pomoči pa so usmerjene v socialno-varnostne sheme (npr. za upokojevanje kmetov), v manj razvite regije in v investicije na kmetijah.

- Financial Instrument for Fisheries Guidance (FIFG) - prve evropske pomoči ribištvu so bile odobrene v letu 1971 v okviru sklada EAGGF. V letu 1986 so se aktivnosti ribištva še vedno financirale preko sklada EAGGF, vendar je bila zanje postavljena že samostojna shema in oblikovana so bila ustrezna pravila. V letu 1993 je Evropska komisija sprejela skupno ribiško politiko EU (CFP), ki naj bi se izvajala v okviru samostojnega strukturnega sklada (FIFG), ustanovljenega leta 1994. Sredstva sklada so sorazmerno majhna.

V okviru skupne ribiške politike naj bi sklad sofinanciral programe zagotavljanja ravnotežja med ribjimi viri in njihovo eksploatacijo; pospeševanja konkurenčnosti in gospodarskega razvoja podjetij v sektorju ribištva; izboljšanja tržne oskrbe in dodane vrednosti v ribištvu ter programe revitalizacije območij, odvisnih od ribištva.

b) Izvajanje skupnih nalog regionalne in socialne politike - O skupni regionalni politiki Evrope se je pričelo razmišljati šele v letu 1972. Prva reforma strukturnih skladov je bila izvedena v letu 1988, druga reforma julija 1993, zadnja pa ob sprejetju politike za obdobje 2000-2006. Osnove zadnje spremembe so bile določene z dokumentom "Agenda 2000 - for a stronger and wider Union", objavljeno v juliju 1997, kjer so bile postavljene tri prioritete: večja koncentracija pomoči, decentralizacija in poenostavitev implementacije in povečanje učinkovitosti pomoči in kontrole.

V novi regionalni politiki za obdobje 2000-2006 so manj razvite evropske regije razdeljene v tri cilje. Razvrstitev regij po ciljeh je opredeljena na osnovi kriterijev:

- Cilj 1: regije na nivoju NUTS (nomenklature teritorialnih statističnih enot) II, ki imajo bruto domači proizvod (BDP) po kupni moči na prebivalca nižji od 75% povprečja EU.
- Cilj 2: regije s strukturnimi problemi (industrijska območja z visokimi stopnjami brezposelnosti; kmetijska območja z visokim deležem zaposlenih v kmetijstvu in visoko stopnjo brezposelnosti; urbana območja z visoko brezposelnostjo, slabimi življenjskimi pogoji, uničenim okoljem, visoko stopnjo kriminala in nizko stopnjo izobraženosti prebivalstva in regije, odvisne od ribištva) na nivoju NUTS III, izjemoma tudi na nižjih nivojih, če je problematika izjemno pereča.

- Cilj 3: ostale regije s težavami, ki niso zajete v ciljeh 1 in 2 in imajo visoke stopnje brezposelnosti.

Kriteriji določitve problemskih regij, ki so upravičene do strukturnih pomoči, se ujemajo s kriteriji določitve upravičenosti regij do državnih pomoči. Kriteriji strukturnih pomoči pod ciljem 1 so usklajeni s kriteriji regionalnih državnih pomoči pod členom 87(3)a PES, kriteriji pod ciljem 2 pa z regionalnimi državnimi pomoči pod členom 87(3)c.

Pomoči strukturnih skladov se dodeljujejo po posameznih projektih. Splošna pravila o dovoljenih višinah strukturnih pomoči določajo zgornje omejitve tako za različno razvrščene regije kot za različne projekte. Za regije pod ciljem 1 je pomoč omejena na 75% vseh stroškov in najmanj 50% javnih stroškov; za regije, ki so hkrati deležne tudi pomoči Kohezijskega sklada, je maksimalni limit 80% vseh stroškov in 85% za najbolj ogrožene otoke Grčije. Za regije pod ciljema 2 in 3 je maksimum določen s 50% vseh stroškov in najmanj 25% javnofinančnih stroškov. Prispevki strukturnih skladov so po cilju 1 omejeni na 40% za investicije v infrastrukturo (in dodatnih 10% za regije, pokrite s Kohezijskim skladom) in 35% za podjetniške investicije; po cilju 2 pa na 25% za investicije v infrastrukturo in 15% za podjetniške investicije. Pomoči strukturnih skladov za izvedbo pilotskih projektov in za tehnično pomoč pri pripravi, monitoringu, evalvaciji in preverjanju meril so lahko 100%.

Nameni financiranja projektov so po posameznih skladih različni, odvisno od tega, kaj posamezni sklad pokriva. V okviru strukturnih skladov so oblikovani sledeči skladi:

- European Regional Development Fund (ERDP), ustanovljen leta 1975 z osnovno nalogo sofinanciranja projektov, ki zmanjšujejo regionalne disparitete znotraj EU. Sklad dodeljuje pomoči po kriterijih regionalne razvitosti (po letu 1999 so regionalne razlike definirane s ciljema 1 in 2). Sredstva sklada so namenjena za produktivne investicije za ustvarjanje delovnih mest, investicije v infrastrukturo, razvoj malih in srednjih podjetij in tehnično pomoč.
- European Social Fund (ESF) ima osnovni cilj sofinanciranja projektov, ki vodijo v izboljševanje zaposlitvenih priložnosti za mlade ljudi (pod 25 let) in druge skupine, ki potrebujejo podporo (dolgoročno nezaposlene, invalide, migracijske delavce in druge socialne skupine delavcev). V politiki po letu 1999 so osnovne usmeritve sofinanciranja aktivnosti na področju zaposlovanja opredeljene kot dajanje pomoči: (1) osebam (za razvoj trga delovne sile in zmanjševanje brezposelnosti; zaposlovanju in samozaposlovanju; za raziskave, znanost in tehnološki razvoj; za podiplomski študij, izobraževanje managerjev, razvoj novih možnosti zaposlovanja); (2) strukturi in sistemu trga delovne sile (razvoj kvalitete učenja, izobraževanja in izobraževalnega kadra; modernizacija in izboljšanje služb za zaposlovanje ipd); (3) spremljevalnim ukrepom (npr.: gradnja kapacitet, informatika in publicistika). Sklad daje pomoči po cilju 3), kjer se upoštevajo pretežno horizontalna, ne pa regionalna pravila.

Poleg regionalnega in socialnega sklada sodelujeta pri pospeševanju razvoja manj razvitih regij tudi kmetijski in ribiški sklad. Glede na regionalno opredeljene cilje sodelujejo skladi:

1. pri cilju 1): regionalni sklad (ERDF), socialni sklad (ESF), kmetijski sklad (EAGGF Guidance) in ribiški sklad (FIFG);
2. pri cilju 2): regionalni sklad (ERDF), socialni sklad (ESF) in ribiški sklad (FIFG) ter
3. pri cilju 3: socialni sklad (ESF).

3.2 Pomoči drugih skladov in ustanov Evropske unije

Drugi skladi in ustanove, ki izvajajo evropsko politiko in so namenjene tudi dajanju pomoči državam članicam EU, so:

1. Kohezijski sklad (Cohesion Fund) – Kohezijski sklad je bil ustanovljen leta 1994, da bi pospeševal razvoj najmanj razvitih držav članic EU. Do leta 1999 so bile to: Grčija, Irska, Portugalska in Španija. Politika sklada, ki se tudi v obdobju 2000-2006 ne spreminja, določa: (1) da so do pomoči iz tega sklada upravičene države z BNP (bruto nacionalnim proizvodom) na prebivalca, nižjim od 90% povprečja EU; (2) da so pomoči namenjene investicijam v zaščito okolja in Trans-evropsko transportno omrežje in (3) da so pomoči usmerjene tudi v zagotavljanje pogojev za zniževanje javnega deficita, saj je omejevana višina javnega deficita pogoj za vstop v EMU (Evropsko monetarno unijo).
2. Skupne aktivnosti na področju raziskovanja in tehnološkega razvoja (RTD) - Četrti okvirni program je bil sprejet leta 1994 in je pokrival obdobje 1994-1998. Obsegal je aktivnosti na področju raziskovanja, tehnološkega razvoja in demonstracije raziskovalnih in tehnoloških dosežkov. Ustanova pomaga pokrivati stroške institucij, ki se ukvarjajo z raziskovanjem in tehnološkim razvojem, in neposredno izvaja dejavnosti preko Joint Research Centre.
3. ECSC finančne operacije - predstavlja ustanovo ali bolje instrument EU, ki dodeljuje posojila industriji, izvaja konverzijo dolgov in kreditira stanovanjsko gradnjo (samo do leta 1998). Ti instrumenti so namenjeni dejavnostim, ki jih pokriva pogodba ECSC (jeklarstvu in premogovništvu).
4. Evropska investicijska banka (EIB) - Banka je bila ustanovljena z Rimsko pogodbo (1957. leta) z osnovnim poslanstvom zagotavljanja dolgoročnih kreditov za investicije. Projekti in programi, ki dobijo tovrstno pomoč, morajo biti z naslednjih področij: gospodarstva, tehničnega razvoja, okolja in financ. Politika banke se sprejema v sodelovanju z državami članicami in drugimi institucijami EU.
5. Evropski investicijski sklad (European Investment Fund) je finančna agencija, ki z garancijami podpira srednje in dolgoročne investicije na področju trans-evropskega omrežja (TEN) in malih ter srednje velikih podjetij. Ustanovljen je bil leta 1994. Osnovni cilj sklada je privabljanje privatnega kapitala v infrastrukturne investicije ter izboljšanje finančnih virov v sektorju malih in srednje velikih podjetij.

3.3 Pomoči EU državam, ki se pripravljajo na vstop v EU

V času priprav novih držav na vstop v EU je Evropska komisija za obdobje 2000-2006 oblikovala določene pomoči državam pri vključevanju v EU:

- PHARE program, ki je usmerjen v dva prioriteta cilja: okrepitev administrativnih in sodnih kapacitet ter v investicije, povezane z uresničevanjem prevzemanja pravnega reda EU (“acquis”).
- Instrument for Structural Policies for Pre-Accession (ISPA) za izvedbo projektov v okolje in transportni sektor. Deloval bo po usmeritvah kohezijskega sklada. Izvajanje instrumenta bo potekalo v vseh desetih državah, ki se pripravljajo na vstop v EU, obsegal pa bo pomoč v višini okoli 1,000 mio EURov na leto.
- Kmetijski predpristopni instrument pomoči (SAPARD), ki je namenjen za izboljšanje učinkovitosti kmetij; predelavo in distribucijo kmetijskih pridelkov; promocijo kvalitetnih pridelkov in izdelkov; aktivnosti v veterini in fitosanitarni kontroli; izboljšanje kvalitete zemlje, njihove preparcelacije in registracije; ureditev vodnih virov; izobraževanje in učenje, diverzifikacijo ekonomskih aktivnosti na ruralnih območjih; okoljevarstvo v kmetijstvu in gozdarstvu; izboljšanje ruralne infrastrukture in ruralnih vasi. Preko sklada EAGGF “Guarantee section” bo letno na voljo okoli 520 mio EURov.

*Predpristopne
pomoči novim
potencialnim
članicam EU*

4 OBSEG IN NAMENI DRŽAVNIH IN STRUKTURNIH POMOČI V EVROPSKI UNIJI IN DRŽAVAH EVROPSKE UNIJE

Čeprav je obseg državnih pomoči omejevan in so tudi nameni in obsegi strukturnih pomoči določeni, oba načina pospeševanja razvoja pomembno vplivata na razvoj gospodarstva na notranjem trgu EU, kot tudi v posameznih državah članicah. Kolikšni so deleži tovrstnih pomoči, govorijo podatki iz letnih poročil, ki so obvezna in sestavni del obeh sistemov, tako sistema dodeljevanja državnih pomoči kot sistema dodeljevanja strukturnih pomoči.

4.1 Obseg in nameni državnih pomoči v Evropski uniji

Nadzor nad državnimi pomočmi v EU temelji na sistemu vnaprejšnje odobritve, ki od države članice EU zahteva, da mora biti Evropska komisija obveščena o ukrepih, ki jih namerava država članica pričeti izvajati. PES določa v 88. členu postopek za notifikacijo pomoči, nadzor in sankcije v primeru kršitve določil. Pri postopku notifikacije imajo članice sledeče obveznosti:

- Država članica je vnaprej dolžna notificirati vsako novo obliko pomoči ali spremembo že obstoječe, če je višina sredstev zanje porasla za več kot 20%, kot je bilo že odobreno. Edine izjeme so pomoči zelo majhnega obsega, ki se dodeljujejo po pravilu "de minimis". Notifikacija je potrebna tudi za pomoči, ki so v skladu z 87(2) členom PES, ker jih mora Evropska komisija preveriti.
- Država članica predlaganih ukrepov ne sme uporabljati v praksi, dokler Evropska komisija ne sprejme dokončne odločitve. Kolikor država članica ne upošteva formalnega postopka za notifikacijo pomoči, krši svoje obveznosti do EU. Če Evropska komisija ugotovi, da je bila pomoč dana brez odobritve, lahko zahteva od države članice povrnitev sredstev, ki so že bila izplačana.

Evropska komisija sprejme notifikacijo za splošne in individualne sheme pomoči. Posebej morajo biti notificirane pomoči, ki jih država želi dodeliti zunaj avtoriziranih shem. Država članica je dolžna Evropsko komisijo obvestiti tudi o planih za finančne transfere iz javnih sredstev javnim ali privatnim podjetjem, saj so v določenih primerih v kapitalstkih injekcijah tudi elementi državnih pomoči. Notifikacijo opravi centralna država tudi za nižje nivoje države.

Do leta 1998 je o dodeljevanju državnih pomoči v državah članicah, z izjemo pomoči po pravilu "de minimis", povsem avtonomno odločala le Evropska komisija. S pravilom, sprejetim 1998, so uvedene skupinske izjeme za kategorije pomoči, ki jih ni potrebno več priglašati, ker se smatra, da so kompatibilne z enotnim notranjim trgom EU. Te kategorije pomoči so:

- horizontalni cilji: mala in srednje velika podjetja, raziskovanje in razvoj, varstvo okolja, zaposlovanje in usposabljanje,
- in regionalne pomoči, če se dodeljujejo v skladu z regionalnimi mapami, ki jih predhodno potrdi Evropska komisija.

Če Evropska komisija ugotovi, da pomoč (obstoječa ali nova) ni združljiva s skupnim trgom, izda odločbo, s katero zahteva od države članice, da sprejme vse primerne ukrepe za ukinitve ali spremembo pomoči. V

nasprotju z dopustnimi izjemami izkrivljajo nezakonite državne pomoči konkurenco nad dopustno mero, zato morajo biti sredstva, ki jih prejemniki dobijo z nezakonitimi državnimi pomočmi, vrnjena. Namen in funkcija povrnitve je vzpostavitev takšnega stanja na trgu, kakršno je bilo pred dodelitvijo nezakonite državne pomoči. Brez takšne sankcije bi bil celotni sistem nadzora nad državnimi pomočmi brez učinka.

Podatki o dodeljenih državnih pomočeh se zbirajo zaradi spremljanja naknadnega nadzora nad dodeljevanjem državnih pomoči. Šest mesecev po preteku tekočega leta so države članice dolžne izdelati in Evropski komisiji posredovati letno poročilo. S posebnim pismom Komisije z dne 22.2.1994 je bil sistem letnih poročil standardiziran. Poročilo mora pokrivati dve leti, in sicer tekoče in predhodno, vsebovati pa mora tudi osnovni pregled (Reinhard W) o kvantifikaciji elementov pomoči, ciljih pomoči, indikatorjih (bruto domači proizvod ali dodana vrednost, zaposleni in izvoz znotraj unije). Standardizacija podatkov v letnem poročilu zajema dve vrsti podatkov in sicer analitične in poenostavljene. Poenostavljeni podatki se prikažejo za nove pomoči, ki ne presegajo 5 mio EURov. Pomembnejši standardizirani podatki so: (1) naziv sheme pomoči; (2) datum odobritve pomoči; (3) stroški pomoči (po posameznih instrumentih), ki se nadalje delijo po posameznih sektorjih (po NACE klasifikaciji na dve decimaliki) in po regijah; (podatki o državnih pomočeh za raziskovanje in razvoj se delijo tudi po posameznih prejemnikih, glavnih projektih in po večjih prejemnikih).

Standardizirane oblike poročil zahtevajo zelo kompleksne podatke o državnih pomočeh, da le-teh ni mogoče ustrezno pripraviti brez ustreznih, računalniško podprtih evidenc. Ustrezni podatki evidenc (zasnovani s fizičnimi in finančnimi merili ter posebnimi indikatorji) pa naj ne bi služili le potrebam priprave poročil za EU, temveč bi bila njihova uporaba lahko tudi za druge analitične namene.

4.1.1 Metodološka izhodišča izkazanih podatkov o državnih pomočeh v EU

Potreba po metodi sistematičnega spremljanja državnih pomoči za namene konkurenčne politike je bila v EU popolnoma zaznana leta 1985, ko je Evropska komisija izdala publikacijo White paper. Ob koncu leta 1985 je bil ustanovljen oddelek, ki je začel pripravljati preglede.

Prav tako, kot je po posameznih državah EU različno upoštevanje njenih pravil o državnih pomočeh, je različno tudi njihovo spremljanje. Podatki za Grčijo so slabi, zato jih mora Evropska komisija še vedno ocenjevati. Ker je tudi v drugih državah članicah še veliko netransparentnih državnih pomoči, posebno znotraj kmetijstva, ribištva, transporta in premogovniškega sektorja, so poročila EU še vedno nepopolna.

Evropska komisija izdaja preglede o državnih pomočeh v publikaciji Survey. V preteklem letu je izšlo osmo poročilo (Eighth survey, 2000), ki analitično zajema podatke o državnih pomočeh za obdobje 1994-96 in 1996-98. V poročilih med državne pomoči niso vključene:

- pomoči, katerih prejemniki niso podjetja: (a) pomoči gospodinjstvom, (b) pomoči invalidnim osebam, (c) pomoči za infrastrukturo (pristanišča,

*Izhodišča
naknadnega
nadzora pri
dodeljevanju
državnih
pomoči*

*Redna letna
poročila o
državnih
pomočeh v
Evropski uniji
in državah
članicah*

Celotni obseg državnih pomoči se v Evropski uniji znižuje

letališča, ceste, itd), (d) pomoči izobraževalnim institucijam, bolnicam, (e) pomoči javnim centrom za poklicno usposabljanje, (f) pomoči manj razvitim državam;

- splošne in druge mere ekonomskih politik posameznih držav: (a) razlike med različnimi davčnimi sistemi in sistemi splošnega zavarovanja, (b) kvote, javne nabave, tržne restrikcije, tehnični standardi, (c) specifične davčne sheme (kooperative, lastniška podjetja, samozaposleni itd), (d) znižane stopnje davka na dodano vrednost;
- pomoči iz supernacionalnih in multinacionalnih organizacij: (a) strukturni skladi EU, (b) financiranja iz EIB in EBRD, (c) pomoči Evropske vesoljske agencije.

4.1.2 Celotni znani obseg državnih pomoči v EU

Državne pomoči se v EU in državah članicah sintetično izkazujejo po treh ključnih pokazateljih:

- po odstotku od bruto domačega proizvoda BDP,
- po višini (EUR) na zaposlenega
- in v odstotku od skupnih stroškov države (skupnih javnofinančnih odhodkih splošne države).

Zaradi netransparentnosti državnih pomoči in pomanjkanja evidenc pri nekaterih državah članicah tudi za EU skupaj ni mogoče dobiti povsem jasne slike o višinah državnih pomoči. Ob predpostavki, da določene državne pomoči (predvsem v kmetijstvu) niso zajete ali niso popolno zajete, je bila višina skupnih državnih pomoči v EU in v posameznih državah EU (tabela 1) po posameznih pokazateljih v obdobjih 1990-92, 1992-94, 1994-96 in 1996-1998 sledeča:

Tabela 1: Kazalniki državnih pomoči v EU

KAZALNIK	1990-1992	1992-1994	1994-1996	1996-1998
Državne pomoči (%) v BDP	1.80	1.50	1.32	1.12
Državne pomoči na zaposlenega (v EUR)	714	631	591	526
Državne pomoči (%) v skupnih stroških države	3.60	2.90	2.54	2.35

Vir podatkov:

- za obdobje 1990-92 - Fifth survey on state aid in the European union in the manufacturing and certain other sectors, 1997, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, 16.04., page 35.

- za obdobje 1992-94 - Sixth survey on state aid in the European union in the manufacturing and certain other sectors, 1998, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 42.

- za obdobji 1994-96 in 1996-98 - Eighth survey on state aid in the European Union, Commission of the European Communities, Brussels, 11.4.2000, page 54

Opomba: Poročila niso popolnoma kompatibilna med seboj.

Povsem jasno je, da obseg državnih pomoči v EU upada, kar kažejo tudi izbrani kazalniki:

- Delež državnih pomoči v bruto domačem proizvodu (BDP): Za državne pomoči so države članice v obdobju 1996-98 namenile 1.12% BDP, kar je 15.2% manj kot v obdobju 1994-96 (1.32% BDP) in precej manj kot v predhodnih obdobjih 1992-94 (1.5%) in 1990-1992 (1.8% BDP). Med posameznimi državami so bile v zadnjem obdobju najvišje državne pomoči na Portugalskem (1.63% BDP) in v Italiji (1.57%), najnižje pa na Finskem (0.47%), v Veliki Britaniji (0.52%) in Luksemburgu (0.53% BDP). Vse tri države (Avstrija, Finska in Švedska), ki so v zadnjem obdobju pristopile v EU, imajo precej

nižje državne pomoči kot ostale države članice. Pomembna značilnost je tudi ta, da imajo delež državnih pomoči v BDP nižji od povprečja EU tudi dve (Španija in Irska) manj razviti državi.

- Državne pomoči na zaposlenega so v obdobju 1996-98 znašale 526 EUR, kar je za 11% manj kot v obdobju 1996-94 (591 EUR) ter bistveno manj kot v predhodnih obdobjih (1992-94 631, 1990-92 714 EUR). Med posameznimi državami je bilo v zadnjem obdobju (1998-96) največ pomoči na zaposlenega v Nemčiji (786 EUR), Italiji (712) in v Belgiji (677 EUR), najmanj pa v Veliki Britaniji (223 EUR) in na Finskem (248 EUR).
- Državne pomoči so v skupnih stroških države v obdobju 1996-98 predstavljale 2.35% stroškov, kar je ponovno manj kot v predhodnih obdobjih (v obdobju 1994-96 2.54%, 1992-94 2.9% in v obdobju 1990-92 3.6%). Med posameznimi članicami EU sta v zadnjem obdobju imeli nad 3% državnih pomoči v skupnih stroških države le Portugalska (3.44%) in Italija (3.04%); pod 1.2% pa Finska (0.85%) in Velika Britanija (1.2%).

Celotni obseg dodeljenih državnih pomoči je odvisen od številnih faktorjev. Makroekonomski cikel vpliva na uspešnost udeležencev na trgu in ima zato vpliv tudi na dodeljevanje državnih pomoči. V recesiji se višina dodeljenih pomoči poveča. V EU je imela največji vpliv na višino dodeljenih državnih pomoči nemška združitev leta 1990.

V zadnjem času se obseg državnih pomoči znižuje, kar nedvomno pogojujejo tudi sledeči razlogi (Bogataj,1999):

- povečan nadzor nad dodeljevanjem državnih pomoči v državah članicah (v letu 1987 je Evropska komisija sprejela 294 končnih odločb, v letu 1994 pa že 527) ter večja preglednost pri izvajanju pravnih pravil,
- konvergenčni kriteriji, opredeljeni s PES (Maastricht Treaty, 1990), določajo pogoje za vstop v EMU, zlasti fiskalna kriterija (3% proračunski primanjkljaj in 60% javni dolg) močno zmanjšujeta možnosti držav, da bi dodeljevale državne pomoči,
- del državnih pomoči držav članic je bil nadomeščen z dodeljevanjem pomoči iz sredstev EU (strukturnih skladov in drugih institucij).

Iz primerjave po posameznih državah (tabeli 1 in 2 v prilogi) izhaja, da je višina državnih pomoči po vseh treh kazalnikih višja od evropskega povprečja v Nemčiji, Italiji in Belgiji, manjša pa na Danskem, v Luksemburgu, na Nizozemskem, v Veliki Britaniji in v vseh treh novih članicah (Avstriji, Finski in Švedski).

4.1.3 Sektorska struktura državnih pomoči v EU

Če želimo pogledati sektorsko strukturo državnih pomoči v EU, ugotovimo, da zaradi pomanjkanja podatkov lahko analiziramo sektorsko strukturo za primerjalna obdobja 1992-94, 1994-96 in 1996-98 le po glavnih sektorjih.

Struktura državnih pomoči se med obdobji spreminja. Iz podatkov (tabela 2) izhaja, da je največ državnih pomoči usmerjenih v predelovalno industrijo

*Razlogi
zniževanja
državnih
pomoči*

*Sektorska
struktura
državnih
pomoči se
med obdobji
spreminja*

in storitve. Delež državnih pomoči v predelovalno industrijo se je v zadnjih treh letih (1996-98) v primerjavi z obdobjem 1992-94 znižal za 4 odstotne točke, v primerjavi s predhodnim obdobjem 1994-96 pa povečal za eno odstotno točko. Delež pomoči kmetijstvu in ribištvu se povečuje (1994-96 14.2%, 1996-98 14.6%). Med vsemi tremi obdobji pa se znižujejo deleži državnih pomoči premogovništvu (1992-94 še 16%, 1994-96 8.7% in v zadnjem obdobju 1996-98 le še 7.8%) in transportu (v obdobju 1992-94 še 37%, 1994-96 35.2% in v obdobju 1996-98 še 34.6%).

Tabela 2: Struktura (v %) državnih pomoči po glavnih sektorjih

	1992 - 1994	1994 - 1996	1996 - 1998
Kmetijstvo		13.9	14.3
Ribištvo	0	0.3	0.3
Transport	37	35.2	34.6
Premogovništvo	16	8.7	7.8
Predelovalna industrija in ostale storitve	47	41.9	43.0
od tega			
- predelovalna industrija		37.0	35.0
- finančne storitve		1.9	3.5
- turizem		0.3	0.2
- mediji in kultura		0.6	0.8
- zaposlovanje		1.1	1.5
- usposabljanje		0.8	1.0
- druge storitve		0.2	1.0
EVROPSKA UNIJA	100	100.0	100.0

Vir podatkov:

- za obdobje 1992-1994 Sixth survey on state aid in the European union in the manufacturing and certain other sectors, 1998, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 44.

- za obdobje 1994-1996 in 1996-1998 Eighth survey on state aid in the European union, 2000, Presented by the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 53.

Opomba: Poročili nista med seboj popolnoma kompatibilni.

Med posameznimi državami so seveda razlike. V obdobju 1994-96 (tabela 3 v prilogi) je 5 držav EU usmerilo več kot 50% vseh državnih pomoči v predelovalno industrijo. Med njimi prednjači Finska (88%), sledijo ji: Grčija (68%), Italija (58%), Danska (56%), Irska (55%) in Portugalska (52%). V sektor storitev je več kot 50% vseh državnih pomoči usmerilo kar 6 držav, med njimi največ Švedska (77%), sledijo ji Nizozemska (66%), Luksemburg in Francija (65%) ter Avstrija (59%) in Belgija (58%). Državne pomoči v premogovništvu so pomembne za Veliko Britanijo (23% vseh državnih pomoči), Španijo (20%) in Nemčijo (17%). V obdobju 1995-97 (tabela 4 v prilogi) je več kot 50% vseh pomoči v predelovalno industrijo usmerilo pet držav (Grčija, Danska, Irska, Italija in Portugalska), manj kot 30% pa štiri države (Avstrija, Finska, Švedska in Velika Britanija). Državne pomoči za premogovništvo imajo štiri države, pomembne pa so v treh državah (Nemčiji, Španiji in Veliki Britaniji). Obseg pomoči v transportu je zelo različen. Več kot 50% vseh državnih pomoči transportu namenjajo v Belgiji in na Švedskem, na Finskem pa komaj 2% vseh pomoči, ki jih daje država.

4.1.4 Državne pomoči predelovalni industriji in ostalim storitvam v EU

V dvanajstih državah EU je bilo v obdobju 1990-92 za celotne državne pomoči predelovalni industriji in ostalih storitvah porabljenih 41,600 mio EURov, v obdobju 1992-94 41,439 mio EURov in v obdobju 1994-96 37,563 mio EUR ali 9.4% manj kot v predhodnem obdobju. Tudi z razširitvijo dvanajsterice na petnajsterico so državne pomoči v predelovalni industriji (38,318 mio EURov) nižje kot v obdobju 1992-94. Pomoči predelovalni industriji padajo, saj so znašale v obdobju 1990-92 3.8% dodane vrednosti predelovalne industrije, v letih 1992-94 3.5% in v obdobju 1994-96 3.0%. Po višini državnih pomoči na zaposlenega pa je moč opaziti, da so se v obdobju 1992-94 (1,339 EUR) povečale v primerjavi z obdobjem 1990-92 (1,296 EUR), v obdobju 1994-96 pa znižale na 1,238 EUR.

Tabela 3: Državne pomoči predelovalni industriji

KAZALNIK	1990-1992	1992-1994	1994-1996	1994-1996*	1996-1998
v odstotku (%) od dodane vrednosti	3.8	3.5	3.0	2.8	2.3
EUR na zaposlenega	1,296	1,339	1,238	1,292	1,113
v mio EUR	41,600	41,439	38,318	38,531	32,639

Vir podatkov:

- za obdobje 1990-92 - Fifth survey on state aid in the European union in the manufacturing and certain other sectors, 1997, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, 16.04., page 7.
- za obdobje 1992-94 in 1994-96 - Sixth survey on state aid in the European union in the manufacturing and certain other sectors, 1998, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 9.
- za obdobje 1994-96* in 1996-98 - Eighth survey on state aid in the European union, 2000, Presented by the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 11.

Opomba: Poročila niso popolnoma kompatibilna med seboj.

Zadnje poročilo o državnih pomočeh v EU je bilo metodološko nekoliko drugače strukturirano, saj je določene sektorje izvzelo iz doslej enotne postavke predelovalne dejavnosti in ostale storitve. Razlike so majhne, vendar evidentne, zato obdobje 1994-96 prikazujemo tudi po novi metodologiji. Trendi pa so ostali nespremenjeni. V obdobju 1996-98 so se državne pomoči v dodani vrednosti predelovalne industrije v primerjavi s predhodnim obdobjem znižale kar za 17.9%. Evidentno pa je tudi znižanje celotnega obsega pomoči (za 15.3%) in zneska pomoči na zaposlenega (za 13.9%).

Med posameznimi državami EU so zelo občutne razlike. Iz podatkov (tabela 5 v prilogi) izhaja, da so v obdobjih od leta 1990 do leta 1996 največ državnih pomoči v predelovalni industriji in ostalih storitvah EU, kjer sta v vseh treh obdobjih in po obeh kazalnikih močno presegala povprečje EU, dodelili Nemčija in Italija, po posameznih kazalnikih pa Grčija (po višini pomoči v dodani vrednosti) in Luksemburg (po višini pomoči na zaposlenega). Pod evropskim povprečjem pa so bile v vseh treh obdobjih in po obeh kazalnikih državne pomoči v Španiji, na Nizozemskem in Portugalskem.

Omenjeni trendi se nadaljujejo tudi v zadnjem obdobju 1996-98. Še vedno so visoko nad evropskim povprečjem pomoči po obeh kazalnikih v Italiji in Nemčiji, vendar so se v Nemčiji v zadnjem obdobju v primerjavi s predhodnim močno znižale. Po deležu v dodani vrednosti so pomoči še vedno visoko nadpovprečne v Grčiji, po višini na delavca pa pomoči presegajo evropsko povprečje kar v večjem številu držav: Danski, Irski in Luksemburgu. Pod evropskim povprečjem pa so državne pomoči po obeh

*Tendence
zniževanja
državnih
pomoči so
prisotne tudi v
predelovalni
industriji*

kazalnikov v Avstriji, Nizozemski, Portugalski, Švedski in Veliki Britaniji.

Državne pomoči predelovalni industriji in ostalim storitvam so sistemizirane tudi po kategorijah oziroma ciljnih pomoči. EU ima klasificirane tri osnovne skupine pomoči: horizontalne pomoči, sektorske pomoči in regionalne pomoči. Trendi gibanja namenov pomoči so bili v obdobjih 1990-92, 1992-94, 1994-96 in 1996-98 sledeči:

Večina pomoči predelovalni industriji je usmerjena preko regionalnih kriterijev

- V obravnavanih obdobjih po letu 1990 so države EU dale več kot 50% državnih pomoči predelovalne industrije preko regionalnih kriterijev, delež tovrstnih pomoči pa se je gibal po obdobjih različno (1990-92 - 50%, 1992-94 - 58%, 1994-96 - 56% in 1996-98 - 57%).
- Med horizontalnimi kriteriji, kjer so bile državne pomoči do leta 1996 v upadanju (1990-92 35%, 1992-94 31%, 1994-96 30%), so v zadnjem obdobju 1996-98 ponovno pridobile delež, ki so ga imele v obdobju 1990-92 (35%). Med posameznimi nameni je bilo v zadnjem obdobju največ pomoči namenjenih raziskovanju in razvoju (11%) ter malim in srednje velikim podjetjem (9%), oba namena imata tudi tendenco rasti.
- Najmanj državnih pomoči predelovalni industriji je usmerjenih posebnim sektorjem, kjer ima delež državnih pomoči različna gibanja (1990-1992 15%, 1992-1994 11% in 1994-96 13%), v zadnjem obdobju pa se je njihov delež znižal na 8%.

Tabela 4: Državne pomoči predelovalni industriji po ciljnih v EU

SEKTOR / FUNKCIJA	1994-96	1995-97	1996-98
HORIZONTALNE POMOČI	30	31	35
Raziskovanje in razvoj	9	10	11
Okolje	1	1	2
Srednja in mala podjetja	7	7	9
Trgovina	3	2	2
Varčevanje z energijo	2	3	3
Splošne investicije	0		
Drugi nameni	7	8	8
POSAMEZNI SEKTORJI	13	12	8
Ladjedelništvo	4	4	5
Drugi sektorji	10	8	3
REGIONALNE POMOČI	56	57	57
Regije pod 92(3)c	7	9	11
Regije pod 92(3)a	48	48	46
Nemčija (Berlin / Zonenrand)	1		
SKUPAJ	100	100	100

Vir podatkov:

- za obdobje 1994-96 - Sixth survey on state aid in the European union in the manufacturing and certain other sectors, 1998, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 24.

- za obdobje 1995-97 - Seventh survey on state aid in the European Union in the manufacturing and certain other sectors, Commission of the European Communities, Brussels, 30. March 1999, page 20.

- za obdobje 1996-98 - Eighth survey on state aid in the European union, 2000, Presented by the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 17.

Opomba: Poročila niso popolnoma kompatibilna med seboj .

Razlike med državami so precejšnje, kar je razvidno tudi iz tabel 7 in 8 v prilogi. Po horizontalnih ciljnih so državne pomoči razporejene v Avstriji, Belgiji, Danski, Finski, Franciji in Nizozemski. Vse te države namenjajo

tudi precejšnje deleže pomoči raziskovanju in razvoju. Pretežno posebnim sektorjem so državne pomoči namenjene v Španiji in Portugalski. Regionalni cilji pa so najmočnejše zastopani v Nemčiji, Grčiji, Irski, Italiji, Luksemburgu, Švedski in Veliki Britaniji. Prve štiri države dodeljujejo regionalne pomoči predvsem po kriteriju člena 87(3)a, kar pomeni, da so pomoči usmerjene najmanj razvitim regijam EU.

Evropska komisija odobrava državne pomoči za precej namenov, za katere meni, da so v skupnem evropskem interesu. To so posebej regionalne pomoči ter horizontalne pomoči za raziskave in razvoj, mala in srednje velika podjetja, za usposabljanje zaposlenih in ekološke pomoči.

Za izvajanje politike državnih pomoči imajo države na voljo več različnih instrumentov, ki so razvrščeni v štiri skupine. V skupino A so uvrščene: dotacije in davčne oprostitve, v skupino B kapitalske naložbe, v skupino C ugodna posojila in drugi davčni instrumenti in v skupino D garancije.

Tabela 5: Pomoči predelovalni industriji po instrumentih (v % od celotnih pomoči predelovalni industriji)

OBDOBJE	Skupina A	Skupina A	Skupina B	Skupina C	Skupina C	Skupina D	SKUPAJ
	Dotacije	Davčne oprostitve	Kapitalske naložbe	Ugodna posojila	Drugi davčni instrumenti	Garancije	
1992-94	48	26	6	12	1	8	100
1994-96	57	23	3	13	1	4	100
1996-98	58	23	4	11	1	3	100

Vir podatkov:

- za obdobje 1992-94 - Fifth survey on state aid in the European union in the manufacturing and certain other sectors, 1997, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, 16.04., page 13.
- za obdobje 1994-96 - Sixth survey on state aid in the European union in the manufacturing and certain other sectors, 1998, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 16.
- za obdobje 1996-98 - Eighth survey on state aid in the European union, 2000, Presented by the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 29.

Opomba: Poročila niso popolnoma kompatibilna med seboj.

Skupina A je najpogosteje uporabljen instrument državnih pomoči, saj je bilo v obdobju 1992-94 74%, v obdobju 1994-96 80% in v zadnjem obdobju 1996-98 kar 81% državnih pomoči predelovalni industriji iz te skupine. V zadnjem obdobju so v skupini A, glede na predhodnje, porasle dotacije na račun znižanja davčnih oprostitvev, kar je nedvomno zasluga Evropske komisije, ki teži k čim bolj transparentnim instrumentom, za kar veljajo dotacije. Skupina C je drug pomemben instrument pomoči (1992-94 13%, 1994-96 14% in 1996-98 13% vseh pomoči), ki se ga predvsem poslužujejo v Nemčiji, Švedski in Avstriji. Z drugimi davčnimi instrumenti so bile državne pomoči dane le v Nizozemski, v zelo majhnem obsegu pa še v Belgiji, Franciji, Nemčiji in Veliki Britaniji. Skupino B, s katerim države podeljujejo manjši del državnih pomoči, uporablja pri dodeljevanju pomoči le polovica članic EU, vendar je priljubljen instrument pomoči predvsem v Franciji in Irski. Instrumenti skupine D se v glavnem uporabljajo pri reševanju in prestrukturiranju slabih podjetij in pri pospeševanju razvoja malih in srednje velikih podjetij. V EU je kot instrument državnih pomoči manj pomemben (v obdobju 1992-94 še 8%, v zadnjem obdobju pa le še 3% državnih pomoči), med posameznimi državami pa se instrumenta poslužujejo v največ v Avstriji, Nemčiji in na Irskem. Kalkuliranje deleža državnih pomoči je pri tem instrumentu zelo težavno, zato ta skupina skupaj s kapitalskimi naložbami in drugimi davčnimi instrumenti sodi med najbolj netransparentne instrumente državnih pomoči.

Pri primerjavi državnih pomoči, ki nastopajo kot proračunski stroški ali kot davčni stroški (davčne olajšave in oprostitve, drugi davčni instrumenti), je

Med instrumenti pomoči prednjačijo dotacije ter davčne oprostitve in olajšave

moč zaznati določene specifičnosti. Proračunski stroški (dotacije, kapitalske naložbe, ugodna posojila in garancije) so pogostejša oblika državnih pomoči (v zadnjih dveh obdobjih je bilo dodeljenih 76% pomoči) kot davčni stroški (24%). Med posameznimi državami pa Avstrija in Grčija dodelujeta vse pomoči izključno preko proračunskih stroškov; Španija, Finska, Luksemburg, Portugalska in Velika Britanija pa več kot 90%. Davčni stroški pa so pogostejše oblike državnih pomoči predelovalni industriji v Belgiji, Danski, Irski, Italiji, Nizozemski in v Franciji. Državne pomoči preko proračunskih izdatkov so bolj zaželeni, saj so veliko bolj transparentne kot preko sistema davkov.

4.2 Obseg in nameni strukturnih pomoči v Evropski uniji

Na področju strukturnih pomoči je postopek dodeljevanja pomoči nekoliko drugačen kot pri državnih pomočeh. Strukturno pomoč dobijo regije (države) na podlagi **planskih in projektnih dokumentov**. Za obdobje 2000-2006 so to naslednji dokumenti: Razvojni plan (Development plan), ki ga pripravi vsaka posamezna država; "Community support framework", ki ga država pripravi skupaj z EU in "Operational programme" kot dokument, ki ga sprejme EU in predstavlja implementacijo predhodnega dokumenta. Dokumenti vodijo do opredelitve prioritarnih razvojnih nalog, njihove indikativne vrednosti ter virov financiranja, vključno z določitvijo udeležbe strukturnih pomoči.

V predlogu delovanja strukturnih skladov po letu 1999 je posebno poudarjen **monitoring**, ki obsega:

- letno poročilo - pisni dokument, ki mora vsebovati podatke o pomočeh, njihovih rezultatih in vplivu na razvoj države članice;
- zbirko podatkov in indikatorjev - indikatorji so fizični in finančni, v povezavi s specifičnimi značilnostmi strukturnih pomoči. Usmerjeni so na tri področja: (1) na specifične targetirane cilje, (2) na prioritete in mere pri fizični implementaciji, rezultatih implementacije in vplivu na razvoj ter (3) na finančni plan;
- letno srečanje med Evropsko komisijo in vodji projekta - managerji strukturnih skladov v državi, prejemnici pomoči;
- letno srečanje med Evropsko komisijo in inšpekcijsko službo države članice;
- medfazno preiskavo za natančen pregled vseh aktivnosti in njihovih rezultatov, kar je podlaga tudi za razporeditev sredstev rezerv skladov;
- posebne informacije in publiciteta za širše informiranje.

Šest mesecev po zaključku koledarskega leta in šest mesecev po zaključku projekta mora država, dobitnica strukturnih pomoči, izdelati **letno in končno poročilo**. Obe poročili morata vsebovati najmanj naslednje podatke, ocene in opise:

- opis glavnih socio-ekonomskih trendov na področjih strukturnih pomoči konsistentno z drugimi nacionalnimi, regionalnimi in sektorskimi politikami,
- opis napredka v implementaciji prioritet, mer in operacij (za vsakega od strukturnih skladov) v povezavi s specifičnimi cilji, s kvantifikacijami fizičnih indikatorjev in indikatorjev rezultatov in vplivov,
- podatke o finančni implementaciji pomoči, zbirno za različne stroške

Postopek dodeljevanja strukturnih pomoči

Monitoring

Letno in končno poročilo o strukturnih pomočeh

- po plačnikih, posebej še plačila s strani EU,
- oceno kvalitete in učinkovitosti implementacije,
- oceno stopnje skladnosti z drugimi politikami Evropske komisije,
- separaten prikaz napredka in financiranja po glavnih projektih.

4.2.1 Metodološka izhodišča izkazanih podatkov o strukturnih pomočeh EU

Pomoči strukturnih skladov EU delno sodijo tudi med državne pomoči. Delno pravimo zato, ker se določeni nameni pomoči lahko uvrščajo med državne pomoči, nekateri (npr. financiranje gradnje infrastrukture splošne rabe) pa ne. Ločitev strukturnih pomoči na tiste, ki imajo značaj državnih pomoči in tiste, ki tega značaja nimajo, je nemogoča.

V obdobju 1994-1999, ki ga zajema tudi pričujoča analiza, so se pomoči strukturnih skladov dodeljevale na podlagi naslednjih ciljev:

- cilj 1 je bil namenjen za strukturno prilagajanje in razvoj manj razvitih regij. Cilj je pokrival četrto evropske populacije. Osnovni kriterij določitve manj razvitih regij je bil BDP na prebivalca na nivoju regionalizacije NUTS II. Kot manj razvite regije so bile opredeljene tiste evropske regije, ki so imele vrednost kazalnika pod nivojem 75% evropskega povprečja.
- cilj 2 je bil namenjen pospeševanju razvoja regij v industrijskem zatonu. Cilj je pokrival 16,4% evropske populacije. Regije so se opredeljevale na teritorialnem nivoju NUTS III. Osnovni kriterij določitve regij z razvojnimi problemi je bila stopnja nezaposlenosti, ki je izhajala iz industrijskega upadanja.
- cilj 3 je zasledoval usmeritev zaposlovanja dlje časa nezaposlenih, mladih in tistih, ki so izključeni s trga dela, pri čemer cilj ni bil regionalno usmerjen.
- cilj 4 je bil namenjen kot pomoč zaposlenim z usposabljanjem za prilagoditev spremembam v industriji in proizvodnem sistemu. Cilj ni bil regionalno usmerjen.
- cilj 5a je bil namenjen prilagajanju spremembam v kmetijstvu in ribištvu. Cilj ni bil regionalno usmerjen.
- cilj 5b je bil namenjen razvoju ruralnih območij. Pokrival je 8,8% evropske populacije. Ruralna območja so se določala po kriteriju socialno-ekonomskega razvoja, merjenem z BDP na prebivalca.
- cilj 6 je bil namenjen razvoju regij, ki so zelo redko poseljene. Pokrival je 0,4% evropske populacije.

Vsi skladi in ustanove pripravljajo letna poročila o dodeljenih pomočeh. Podatki o strukturnih pomočeh EU so tudi sestavni del poročil o državnih pomočeh. Nadaljna analiza sloni na zadnjem viru podatkov.

Cilji dodeljevanja strukturnih pomoči za obdobje 1994-99

4.2.2 Obseg strukturnih in drugih pomoči EU

Strukturne pomoči se povečujejo počasneje kot BDP

Strukturne pomoči EU, pri čemer upoštevamo pomoči iz strukturnih skladov, koherijskega sklada, sheme raziskovanja in tehnološkega razvoja in ECSC pomoči, so predstavljale v letu 1997 0.85% BDP vseh držav članic EU, v letu 1998 pa 0.81%, kar pomeni, da obseg pomoči ni zanemarljiv. Medletna gibanja kažejo, da se obseg pomoči postopno povečuje. Največje povečanje je bilo v obdobju od leta 1992 do leta 1996. V letu 1998 so bile pomoči za 35.9% večje kot leta 1992 in za 22.8% večje kot leta 1995.

Med posameznimi skladi (tabela 6) je evidentno hitro povečevanje pomoči preko regionalnega (od leta 1992 do leta 1998 so se pomoči povečale kar za 94.8%) in kohezijskega (83.9%) sklada, torej skladov, ki izvajata pretežno regionalno politiko. Preko socialnega sklada so pomoči porasle za 50.3%. Preko kmetijskega sklada, ki je največji, so pomoči od leta 1992 do leta 1997 porasle za 28.4%, v zadnjem letu pa padle za 3.7%. Pomoči preko ribiškega sklada so se povečale za 34%, za raziskave in tehnološki razvoj za 46.3%, pomoči preko ECSC sheme pa so močno padle.

Gibanje strukturnih pomoči po posameznih skladih

- Preko kmetijskega sklada (guarantee in guidance) je bilo v letu 1992 usmerjenih 76.8% vseh strukturnih pomoči, v letu 1997 pa le še 72.6%. Na ha kmetijske površine so pomoči v letu 1997 znašale 317 EUR. V letu 1998 so se pomoči še nadalje realno znižale in v vseh strukturnih pomočeh dosegle 69.9% delež, na ha kmetijskih površin pa znašale še 306 EUR.
- Preko ribiškega sklada oziroma za ribištvo preko kmetijskega sklada je bilo v letu 1992 namenjenih 0.86% strukturnih pomoči, v letu 1997 pa le še 0.69%. V letu 1998 se je delež teh sredstev v strukturnih pomočeh povečal na 0.85% in tako dosegel delež, ki ga je imel leta 1992.
- Preko socialnega sklada je bilo v letu 1992 usmerjenih skoraj 13% vseh strukturnih pomoči, v letu 1997 pa 12.2%. V letu 1998 se je delež teh pomoči močno povečal in dosegel že 14.4-odstotni delež vseh strukturnih pomoči. V letu 1998 je povprečna višina pomoči znašala 524 EUR na nezaposlenega.
- Preko regionalnega sklada je bilo v letu 1992 usmerjenih le 3% strukturnih pomoči, v letu 1997 4.1% strukturnih pomoči, v letu 1998 pa že 4.3%.
- Kohezijskega sklada v letu 1992 še ni bilo, v letu 1993 pa so njegove pomoči znašale 3.1% vseh strukturnih pomoči, do leta 1998 pa je njihov delež narastel na 4.7%.
- Za raziskovanje in tehnološki razvoj je bilo v letu 1992 namenjenih 5.3% strukturnih pomoči, v letu 1998 pa je njihov delež narastel na 5.7%.
- Za ECSC pomoči je bilo v letu 1992 namenjenih še 1% vseh strukturnih pomoči, v letu 1998 pa komaj še 0.2% vseh pomoči.

Obseg prejetih strukturnih pomoči je po posameznih državah članicah različen. V obdobju 1996-1998 lahko države članice, prejemnice strukturnih pomoči, (z izjemo pomoči za raziskovanje in tehnološki razvoj in po shemi

Tabela 6: Pomoči strukturnih skladov po letih in povprečne letne pomoči po triletnih obdobjih

- v mio EUR

OBDOBJA	EAGGF Garancije	EAGGF Guidance	EAGGF Garancije Ribištvo	EAGGF Guidance Ribištvo & EFFG-FIFG	Socialni sklad	Regionalni sklad	Kohezijski sklad	EC R & TD Shema	ECSC darila	SKUPAJ
Leto 1992	32005.3	2874.8	32.1	358.4	5894.2	1374.0	-	2391.0	477.0	45407.0
Leto 1993	34496.3	3092.4	32.4	401.8	6306.8	1635.0	1560.6	2094.0	531.3	50154.6
Leto 1994	33376.8	3335.4	35.5	403.5	5580.4	1899.6	1853.1	2018.6	386.5	48889.4
Leto 1995	34463.3	3609.0	39.2	480.7	4382.9	1871.9	2151.7	2983.7	277.9	50260.2
Leto 1996	39073.7	3934.5	34.1	475.1	7145.8	2261.3	2443.7	3153.5	201.2	58722.9
Leto 1997	40641.5	4129.0	33.5	390.4	7533.6	2501.7	2748.7	3485.6	180.8	61644.8
Leto 1998	38748.0	4366.9	21.2	502.4	8858.6	2676.7	2870.7	3499.3	153.9	61697.7
1992-94	33111.2	3100.7	33.2	383.7	6009.3	1603.8	1,707.3	2,168	465	48,582.2
1994-96	35867.8	3713.3	36.0	403.3	5838.3	2078.8	2149.4	2740.0	288.5	53115.4
1996-98	39487.7	4143.5	29.6	456.0	7846.0	2479.9	2687.7	3379.5	179.6	60689.7

Vir podatkov:

- za obdobje 1992-94 - Fifth survey on state aid in the European union in the manufacturing and certain other sectors, 1997, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, 16.04., page 86.
- za obdobje 1994-96 - Sixth survey on state aid in the European union in the manufacturing and certain other sectors, 1998, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 96.
- za obdobje 1996-98 - Eighth survey on state aid in the European union, 2000, Presented by the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 124.

ECSC, kjer razdelitve po državah ni) razvrstimo v sledeče skupine:

- Tretjina evropskih držav je prejela dve tretjini strukturnih pomoči. Največ pomoči je prejela Francija (17.82%), slede Španija (15.11%), Nemčija (13.48%), Italija (10.63%) in Velika Britanija (9.07%). Te države zavzemajo 61.1% teritorija EU, štejejo 79.2% prebivalstva in so v letu 1997 dosegle 79.6% BDP vseh držav članic EU.
- Naslednjih pet držav ali tretjina članic EU je prejelo več kot 2% strukturnih pomoči: Grčija (6.86%), Irska (4.58%), Portugalska (4.35%), Nizozemska (2.99%) in Danska (2.24%). Skupaj so te države prejele 21.02% strukturnih pomoči. Države zavzemajo 11.8% teritorija EU, štejejo 12% prebivalstva, v letu 1997 pa so dosegle 10.3% BDP EU.
- Preostalih pet držav: Avstrija, Belgija, Finska, Švedska in Luksemburg pa so prejele manj kot 2% strukturnih pomoči na državo ali skupaj 6.89%. Te države pokrivajo 8.8% evropskega teritorija, štejejo 27.1% prebivalstva, v letu 1997 pa so dosegle 10.1% BDP vseh držav članic EU.

Pomoči strukturnih skladov EU predstavljajo pomemben vir pomoči v posameznih državah. Samo prispevki socialnega in regionalnega sklada EU so bili v državnih pomočeh industrije v manj razvitih članicah EU v obdobju 1992-1994 (Fifth survey on state aid in the European union) udeleženi s: 60.7% vseh državnih pomoči na Portugalskem, 48.7% v Španiji, 43.1% na Irskem in 36.4% vseh državnih pomoči v Grčiji. Vse štiri države prejemajo pomoči tudi preko kohezijskega sklada. V ostalih državah EU je bila državna pomoč preko skladov v povprečju le 17.8%.

Med ostalimi viri evropskih pomoči so uvrščene še pomoči Evropske investicijske banke, Evropskega investicijskega sklada in pomoči ECSC. V letu 1992 so te pomoči znašale 17,552 mio EUR ali 38.7% vseh strukturnih pomoči, v letu 1998 pa že 27,735.5 mio EUR ali že slabo polovico vseh strukturnih pomoči (44%).

*Obseg
strukturnih
pomoči po
državah
prejemnicah*

Gibanja ostalih virov strukturnih pomoči

Medletna gibanja po posameznih institucijah (tabela 7) kažejo od leta 1992 do leta 1998 sledeče trende:

- Posojila ECSC naglo upadajo. Leta 1998 so znašala komaj še 1.38% pomoči iz leta 1992.
- Posojila Evropske investicijske banke kažejo trende hitrega naraščanja, saj so bila v letu 1998 za 56.3% večja kot v letu 1992.
- Podobne hitre trende rasti imajo tudi pomoči preko Evropskega investicijskega sklada. Od pričetka izvajanja aktivnosti v letu 1994 so se sredstva sklada v štirih letih povečala za več kot trikrat.

Tabela 7: Ostali viri evropskih pomoči

- v mio EUR

LETO	ECSC (nova posojila)	Evropska investicijska banka*	Evropski investicijski sklad
1992	1,486.2	16,066.0	-
1993	918.3	17,672.6	-
1994	673.4	17,656.0	643.0
1995	402.8	18,603.0	1,441.0
1996	279.7	20,946.0	1,465.0
1997	541.2	22,958.0	2,239.0
1998	20.5	25,116.0	2,599.0

Vir podatkov:

- za leti 1992 in 1993 - Sixth survey on state aid in the European union in the manufacturing and certain other sectors, 1998, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 94.

- za ostala leta - Eighth survey on state aid in the European union, 2000, Presented by the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 123.

Opomba: * Financiranje znotraj EU.

Glede na to, da se samo del podatkov o strukturnih in drugih pomočeh EU izkazuje po posameznih državah članicah, polovica pa ne, je skoraj nemogoče ustvariti jasno sliko dejanskih financiranj po državah članicah in ugotoviti, ali je politika EU dejansko usmerjena v zagotavljanje ekonomske in socialne kohezije na skupnem notranjem trgu EU.

4.3 Obseg in nameni intervencionizma po posameznih državah Evropske unije preko državnih in strukturnih pomoči

Evropske države so razporejene po sklopih regionalnih problematik (Douglas Y., 1999), s katerimi se posamezne države EU srečujejo. Osnovni kazalniki, na podlagi katerih so regije razvrščene, so:

- bruto domači proizvod na prebivalca kot merilo ravni regionalne gospodarske razvitosti,
- stopnja nezaposlenosti kot indikator disparitet na trgu dela
- in gostota poselitve kot indikator geografskih težav.

V skladu z navedenimi kazalniki in regionalnimi problemi so države razdeljene v štiri skupine:

1. Prvo skupino tvorijo Grčija, Irska, Portugalska in Španija, ki so najmanj razvite članice EU in imajo največ najrevnejših regij. Tri od štirih držav so bile za obdobje 1994-1999 klasificirane v celoti kot manj razvite

regije po cilju 1. Za obdobje od leta 2000 do 2006 je samo Grčija v celoti klasificirana kot 100% manj razvita regija po cilju 1. Portugalska je tudi 100% klasificirana kot manj razvita regija, vendar samo 66.6% njenega prebivalstva po cilju 1, ostalih 33.4% pa po cilju 2. Irska ostaja kot manj razvita regija, vendar 100% pod ciljem 2. Pri Španiji pa je bilo v obdobju 1994-99 kot manj razvite regije tretiranih tri petine celotnega območja, v katerih je živel 76% prebivalstva. V obdobju 2000-2006 se delež prebivalstva v manj razvitih regijah sicer povečuje na 79.2%, vendar je po cilju 1 tretiranih 58.3% prebivalstva, po cilju 2 pa 20.9%.

2. Drugo skupino tvorita Italija in Nemčija. Kot manj razvito območje za obdobje 1994-1999 je bilo zajetega 38.1% prebivalstva v Nemčiji (nove dežele ali dežele bivše NDR), v Italiji pa vse južne dežele ali 48.9% prebivalstva. Za obdobje 2000-2006 se delež manj razvitih območij v Nemčiji zmanjša na 34.9% (14.4% po cilju 1 in 20.5% po cilju 2), v Italiji pa na 43.6% prebivalstva (po cilju 1 33.6% in po cilju 2 10%).
3. Tretjo skupino tvorijo zahodnoevropske države Avstrija, dežele Beneluxa, Danska, Francija, Velika Britanija, kjer so regionalni problemi manjši, vendar so dokaj akutni problemi trga delovne sile. V obdobju 1994-1999 je imelo status manj razvitih regij v Avstriji 35.1% prebivalstva, v Belgiji 35%, Luksemburgu 42.7%, Nizozemski 17.3%, Danski 20%, Franciji 42.4%, in Veliki Britaniji 38.2% prebivalstva. Po letu 2000 imata med manj razvite regije v evropskem merilu prebivalstvo uvrščeni samo dve državi: Avstrija 3.4% prebivalstva in Velika Britanija 8.7%. Po cilju 2 pa so med manj razvite regije uvrščena območja z naslednjimi deleži prebivalstva: Avstrija 24.1%, Belgija 30.9%, Luksemburg 32%, Nizozemska 15%, Danska 17.1%, Francija 36.7% in Velika Britanija 20% prebivalstva.
4. Četrto skupino tvorita državi Švedska in Finska, kjer so regionalni problemi predvsem zaradi redke poselitve. V obdobju 1994-1999 je živel na Finskem v manj razvitih regijah 41.6% prebivalstva, na Švedskem pa 18.5%. V obdobju po letu 2000 pa na manj razvitem območju živi na Finskem 42.2% prebivalstva (13.9% po cilju 1 in 28.3% po cilju 2) in na Švedskem 15.9% prebivalstva, vsi pod ciljem 2.

4.3.1 Najmanj razvite države: Grčija, Irska, Portugalska in Španija

Grčija

Stopnja razvitosti: Grčija meri 132 tisoč kvadratnih kilometrov in šteje 10,511 tisoč prebivalcev. Zaposlenih je 3,967 tisoč prebivalcev ali 37.7% vsega prebivalstva, kar je precej pod evropskim povprečjem, kjer je zaposlenih 40.1% celotnega prebivalstva. Stopnja brezposelnosti (10.7%) je za 0.7 odstotnih točk višja kot v EU. Izobrazbena struktura prebivalstva je med najnižjimi v Evropi, nižjo imata le Španija in Portugalska. Doseženi bruto domači proizvod na prebivalca po tržnih cenah (10,330 EUR) je precej nižji od povprečja EU (20,271 EUR). BDP po kupni moči na prebivalca je v Grčiji sicer bistveno večji (13,330 EUR), vendar še vedno znaša komaj 66% evropskega povprečja.

Državne pomoči so na ravni evropskega povprečja, vendar imajo tendenco zniževanja. V obdobju 1990-92 so povprečno letno znašale 1.9% BDP, 1992-94 1.3%, 1994-96 1.36% in v zadnjem obdobju 1996-98 le še 1.24%

*Državne pomoči
so na nivoju
evropskega
povprečja*

BDP. Bistveno nižje od evropskega povprečja so povprečne letne državne pomoči na zaposlenega (v obdobju 1996-98 v Grčiji le 334 EUR, v povprečju EU pa 526 EUR), vendar še kažejo tendence zniževanja (v obdobju 1990-92 so povprečno na leto znašale še 366 EUR na zaposlenega).

V zadnjem obdobju 1996-98, za katerega so podatki še vedno nepopolni, je država povprečno letno dodelila 1,306.03 mio EUR pomoči. Podatkov o državnih pomočeh v kmetijstvu ni, 13.87 mio EUR (ali 1.06% vseh pomoči) je bilo dodeljenih ribištvu. Pomoči transportu so se znižale od 51% (v obdobju 1994-96) na 47.21% v zadnjem obdobju. 585.02 mio EUR (44.79%) državnih pomoči je bilo razporejenih po regionalnih kriterijih (členu 87(3)a), preostalih 10.97% pomoči pa po horizontalnih ali ostalih sektorskih kriterijih. Predelovalnim dejavnostim je bilo namenjenih 615.66 mio EUR ali 47.13% vseh državnih pomoči.

Strukturne pomoči Grčiji so v obdobju 1996-98 povprečno letno znašale 4,162.9 mio EUR (3.9% BDP Grčije). 3,048.8 mio EUR je bilo namenjenih kmetijstvu in 29.9 mio EUR ribištvu (ali 603 EUR na ha kmetijskih površin). Strukturne pomoči kmetijstvu in ribištvu predstavljajo 39.9% dodane vrednosti grškega kmetijstva, ki je z nad 8% ustvarjene dodane vrednosti v Grčiji še vedno zelo pomembna gospodarska panoga. 316.4 mio EUR je bilo državi dodeljenih iz socialnega sklada, kar predstavlja 666 EUR na nezaposlenega. Iz regionalnega sklada je država prejela 285.6 mio EUR, kar predstavlja 0.27% BDP, iz kohezijskega sklada pa 482.7 mio EUR ali 0.45% BDP. K regionalnemu razvoju Grčije (preko regionalnega in kohezijskega sklada) je torej EU prispevala povprečno 0.72% BDP Grčije na leto. Pomoči socialnega in regionalnega sklada pa predstavljajo 0.56% BDP, kar je primerjalno z državnimi pomočmi 45% vseh državnih pomoči.

Irska

Stopnja razvitosti: Irska meri 69 tisoč kvadratnih kilometrov in šteje 3,694 tisoč prebivalcev. Zaposlenih je 1,373 tisoč prebivalcev ali 37.2% vsega prebivalstva, kar je precej pod evropskim povprečjem, ki znaša 40.1%. Stopnja brezposelnosti prebivalstva je s 7.8% za 22% nižja kot v EU. Izobrazbena struktura prebivalstva je med nižjimi v Evropi, vendar višja, kot jo imajo ostale tri države v tej skupini. Doseženi BDP na prebivalca po tržnih cenah je v letu 1998 znašal 20,533 EUR in je bil celo nekoliko višji od povprečja EU (20,271 EUR). BDP po kupni moči na prebivalca je še večji, saj znaša kar 21,668 EURov, in za 7.4% presega celo evropsko povprečje.

Državne pomoči so pod ravnijo evropskega povprečja, vendar imajo z izjemo zadnjega obdobja tendenco zniževanja. V obdobju 1990-92 so znašale povprečno letno 1.2% BDP, 1992-94 1.0%, 1994-96 0.88% in v zadnjem obdobju 1996-98 0.99% BDP. Nekoliko nižje od evropskega povprečja so tudi povprečne letne državne pomoči na zaposlenega (v obdobju 1996-98 le 497 EUR, v povprečju EU pa 526 EUR).

V zadnjem obdobju 1996-98 je država povprečno letno dodelila 688.08 mio EUR pomoči. Podatkov o državnih pomočeh v kmetijstvu ni. 13.86 mio EUR (ali 2.0% vseh pomoči) je bilo dodeljenih ribištvu. Pomoči transportu so s 17% vseh pomoči sorazmerno majhne. 228.92 mio EUR (33.3%) je država razporedila po regionalnih kriterijih (členu 87(3)a),

*Strukturne
pomoči znašajo
3.9% BDP Grčije*

*Državne pomoči
so pod ravnijo
evropskega
povprečja*

sorazmerno veliko pomoči pa tudi po horizontalnih ali sektorskih kriterijih. Predelovalnim dejavnostim je bilo namenjenih 415,66 mio EUR ali 60,42% vseh državnih pomoči, kar je precej več od evropskega povprečja.

Strukturne pomoči Irski so v obdobju 1996-98 povprečno letno znašale 2,775.8 mio EUR (3.66% BDP Irske). 2,003.6 mio EUR je bilo namenjenih kmetijstvu in 14.2 mio EUR ribištvu (ali 455 EUR na ha kmetijskih površin). Strukturne pomoči kmetijstvu in ribištvu predstavljajo 69.4% dodane vrednosti irskega kmetijstva, ki je z 4.51-odstotnim deležem celotne dodane vrednosti na Irskem pomembnejša gospodarska panoga. 433.6 mio EUR je bilo državi dodeljenih iz socialnega sklada, kar predstavlja 3,441 EUR na nezaposlenega. Iz regionalnega sklada je država prejela 82,5 mio EUR, kar predstavlja 0.11% BDP, iz kohezijskega sklada pa 241.9 mio EUR ali 0.35% BDP. K regionalnemu razvoju Irske (preko regionalnega in kohezijskega sklada) je torej EU prispevala povprečno 0.46% BDP Irske na leto. Pomoči socialnega in regionalnega sklada pa predstavljajo 0.74% BDP, kar je primerjalno z državnimi pomočmi 75% vseh državnih pomoči.

Portugalska

Stopnja razvitosti: Portugalska meri 92 tisoč kvadratnih kilometrov in šteje 9,957 tisoč prebivalcev. Zaposlenih je 4,763 tisoč prebivalcev (46.9% vsega prebivalstva), kar je precej nad evropskim povprečjem (40.1%). Stopnja brezposelnosti (5.1%) je med najnižjimi v EU. Izobrazba prebivalstva je na Portugalskem med vsemi državami članicami EU najnižja. Doseženi bruto domači proizvod na prebivalca po tržnih cenah je v letu 1998 znašal samo 9,242 EUR, kar je precej manj od povprečja EU (20,271 EUR). BDP po kupni moči na prebivalca je bil sicer bistveno večji (14,986 EUR), vendar še vedno komaj 74% evropskega povprečja.

Državne pomoči so v zadnjih dveh obdobjih nekoliko nad ravni evropskega povprečja in imajo tendenco zviševanja. V obdobju 1990-92 so povprečno letno znašale 1.5% BDP, 1992-94 0.8%, 1994-96 1.37% in v zadnjem obdobju 1996-98 1.63% BDP. Bistveno nižje od evropskega povprečja so državne pomoči na zaposlenega (v obdobju 1996-98 le 323 EUR, v povprečju EU pa 526 EUR), vendar kažejo tendence zviševanja (v obdobju 1990-92 so letno znašale le 220 EUR na zaposlenega).

V zadnjem obdobju 1996-98 je država v povprečju letno dodelila 1,471.15 mio EUR pomoči. Podatkov o državnih pomočeh v kmetijstvo ni. 2.53 mio EUR (ali 0.17% vseh pomoči) je bilo dodeljenih ribištvu. Med sektorskimi pomočmi so pomoči transportu znašale 10%, pomoči drugim storitvam pa kar 54% vseh državnih pomoči. 34.56 mio EUR (2.3%) državnih pomoči je bilo razporejenih po regionalnih kriterijih (členu 87(3)a). Predelovalnim dejavnostim je bilo namenjenih 194.59 mio EUR ali 13.2% vseh državnih pomoči.

Strukturne pomoči Portugalski so v obdobju 1996-98 znašale povprečno 2,642 mio EUR na leto, kar predstavlja 2.7% BDP Portugalske. 1,020.9 mio EUR je bilo namenjenih kmetijstvu in 45.5 mio EUR ribištvu (ali 285 EUR na ha kmetijskih površin). Pomoči kmetijstvu in ribištvu so znašale 30.8% dodane vrednosti portugalskega kmetijstva, ki je z nad 4% celotne dodane vrednosti pomembnejša gospodarska panoga. 770.7 mio EUR je bilo državi dodeljenih iz socialnega sklada, kar predstavlja kar 3,034 EUR

*Strukturne
pomoči znašajo
3.66% BDP Irske*

*Državne pomoči
so nad ravni
evropskega
povprečja*

*Strukturne
pomoči znašajo
2.7% BDP
Portugalske*

na nezaposlenega. Iz regionalnega sklada je država prejela 321.4 mio EUR, kar predstavlja 0.35% BDP, iz kohezijskega sklada pa 483.6 mio EUR ali 0.53% BDP. K regionalnemu razvoju Portugalske (preko regionalnega in kohezijskega sklada) je torej EU prispevala povprečno 0.88% BDP Portugalske na leto. Pomoči socialnega in regionalnega sklada pa predstavljajo 1.19% BDP, kar v primerjavi z državnimi pomočmi predstavlja kar 73% vseh državnih pomoči.

Španija

Stopnja razvitosti: Španija meri 505 tisoč kvadratnih kilometrov in šteje 39,348 tisoč prebivalcev. Zaposlenih je 13,161 tisoč prebivalcev (33.4% vsega prebivalstva), kar je precej pod evropskim povprečjem (40.1%). Stopnja brezposelnosti (18.7%) je najvišja med državami članicami EU. Izobrazbena struktura prebivalstva je le nekoliko boljša kot na Portugalskem, kjer je med vsemi državami EU najnižja. Doseženi bruto domači proizvod na prebivalca po tržnih cenah (13,220 EUR) je precej nižji od povprečja EU (20,271 EUR). BDP po kupni moči na prebivalca je sicer bistveno večji (16,289 EUR), vendar še vedno predstavlja komaj 80.7% evropskega povprečja.

Državne pomoči so nižje od ravni evropskega povprečja in imajo tendenco še nadaljnjega zniževanja. V obdobju 1990-92 so znašale povprečno letno 1.3% BDP, 1992-94 1.1%, 1994-96 1.14% in v zadnjem obdobju (1996-98) le še 0.98% BDP. Bistveno nižje od evropskega povprečja so tudi povprečne letne državne pomoči na zaposlenega (v obdobju 1996-98 v Španiji le 318 EUR, v povprečju EU pa 526 EUR), vendar še kažejo tendence zniževanja (v obdobju 1990-92 so povprečno letno znašale še 407 EUR na zaposlenega).

V zadnjem obdobju (1996-98) je država dodelila povprečno 4,708.73 mio EUR pomoči na leto. Podatkov o državnih pomočeh v kmetijstvu ni, 44.83 mio EUR (ali 0.95% vseh pomoči) je bilo dodeljenih ribištvu. 27,31% vseh državnih pomoči je bilo dodeljenih transportu in 19% premogovništvu. 265.98 mio EUR (5.65%) vseh državnih pomoči je bilo razporejenih po regionalnih kriterijih, večina po členu 87(3)c. Predelovalnim dejavnostim je bilo namenjenih 1,799.73 mio EUR ali 38.22% vseh državnih pomoči.

Strukturne pomoči Španiji so v obdobju 1996-98 letno znašale povprečno 9,173.2 mio EUR (1.86% BDP Španije). 5,443.2 mio EUR je bilo namenjenih kmetijstvu in 202 mio EUR ribištvu, kar predstavlja 195 EUR na ha kmetijskih površin in 35.6% dodane vrednosti španskega kmetijstva, ki je s 3.3% celotne dodane vrednosti v Španiji pomembnejša gospodarska panoga. 1,540.7 mio EUR je bilo državi dodeljenih iz socialnega sklada, kar predstavlja 506 EUR na nezaposlenega. Iz regionalnega sklada je država prejela 509.8 mio EUR, kar predstavlja 0.10% BDP, iz kohezijskega sklada pa 1,477.5 mio EUR ali 0.3% BDP. K regionalnemu razvoju Španije (preko regionalnega in kohezijskega sklada) je torej EU prispevala povprečno 0.4% BDP Španije na leto. Pomoči socialnega in regionalnega sklada pa predstavljajo 0.41% BDP, kar je v primerjavi z dodeljenimi državnimi pomočmi 42% vseh državnih pomoči.

*Državne pomoči
so pod ravni
evropskega
povprečja*

*Strukturne
pomoči znašajo
1.86% BDP
Španije*

4.3.2 Nemčija in Italija

Nemčija

Stopnja razvitosti: Nemčija meri 357 tisoč kvadratnih kilometrov in šteje 82,057 tisoč prebivalcev. Zaposlenih je 35,537 tisoč prebivalcev ali 43.3% vsega prebivalstva, kar je precej nad evropskim povprečjem (40.1%). Stopnja brezposelnosti (9.4%) je le nekoliko nižja od povprečja držav EU. Izobrazbena struktura prebivalstva je v vrhu držav članic in bistveno boljša od evropskega povprečja. Doseženi bruto domači proizvod na prebivalca v letu 1998 po tržnih cenah (23,420 EUR) je precej višji od povprečja EU (20,271 EUR). BDP po kupni moči na prebivalca je sicer nekoliko nižji (21,797 EUR), vendar je za 8.1% višji od evropskega povprečja.

Državne pomoči so višje od ravni evropskega povprečja, vendar imajo tendenco zniževanja. V obdobju 1990-92 so znašale povprečno 2.4% BDP letno, 1992-94 2.3%, 1994-96 1.97% in v zadnjem obdobju 1996-98 le še 1.45% BDP. Bistveno višje od evropskega povprečja so tudi povprečne letne državne pomoči na zaposlenega (v obdobju 1996-98 v Nemčiji 786 EUR, v povprečju EU pa 526 EUR), vendar že kažejo tendence zniževanja (v obdobju 1990-92 so povprečno letno znašale kar 1,273 EUR na zaposlenega). Visoke pomoči v Nemčiji so posledica obsežnih projektov sanacije gospodarstva Vzhodne Nemčije (nekdanje NDR).

V zadnjem obdobju 1996-98 je država dodelila povprečno 26,807.96 mio EUR pomoči letno. Podatkov o državnih pomočeh v kmetijstvu ni. 16.44 mio EUR (ali 0.06% vseh pomoči) je bilo dodeljenih ribištvu, 34,32% transportu in 17.88% premogovništvu. 7,845.87 mio EUR (29.26%) pomoči je bilo usmerjenih po regionalnih kriterijih, večina po členu 87(3)a. Za horizontalne namene je bilo namenjenih 10.97% vseh pomoči. Predelovalni dejavnosti je bilo dodeljenih 11,462.61 mio EUR ali 42.76% vseh državnih pomoči.

Strukturne pomoči Nemčiji so v obdobju 1996-98 povprečno letno znašale 8,179.9 mio EUR, kar predstavlja 0.44% BDP Nemčije. 6,582.4 mio EUR je bilo namenjenih kmetijstvu in 31.8 mio EUR ribištvu (ali 381 EUR na ha kmetijskih površin). Strukturne pomoči kmetijstvu in ribištvu predstavljajo kar 41.7% dodane vrednosti nemškega kmetijstva, ki je z 1% celotne dodane vrednosti v Nemčiji manj pomembna gospodarska panoga. 1,246.6 mio EUR je bilo državi dodeljenih iz socialnega sklada (337 EUR na nezaposlenega). Iz regionalnega sklada je država prejela 319.1 mio EUR, kar predstavlja 0.02% BDP kot prispevek EU k regionalnemu razvoju. Pomoči socialnega in regionalnega sklada pa predstavljajo 0.08% BDP, kar je v primerjavi z državnimi pomočmi komaj 5.8% vseh državnih pomoči.

Italija

Stopnja razvitosti: Italija meri 301 tisoč kvadratnih kilometrov in šteje 57,653 tisoč prebivalcev. Zaposlenih je 20,065 tisoč prebivalcev (34.9% vsega prebivalstva), kar je precej pod evropskim povprečjem (40.1%). Stopnja brezposelnosti (12.2%) je druga najvišja v EU. Izobrazbena struktura prebivalstva je med najnižjimi med državami članicami EU. Doseženi bruto domači proizvod na prebivalca po tržnih cenah (18,391 EUR) je nižji od povprečja EU (20,271 EUR). BDP po kupni moči na prebivalca je sicer

Državne pomoči so nad ravni evropskega povprečja

Strukturne pomoči znašajo 0.44% BDP Nemčije

Državne pomoči so nad ravnijo evropskega povprečja

bistveno večji (20,286 EUR) in je na nivoju evropskega povprečja.

Državne pomoči so višje od ravni evropskega povprečja in imajo tendenco zniževanja. V obdobju 1990-92 so znašale povprečno 2.4% BDP na leto, 1992-94 2.2%, 1994-96 1.83% in v zadnjem obdobju 1996-98 še 1.57% BDP. Bistveno višje od evropskega povprečja so tudi povprečne letne državne pomoči na zaposlenega (v obdobju 1996-98 v Italiji 712 EUR, v povprečju EU pa 526 EUR), vendar kažejo tendence zniževanja (v obdobju 1990-92 so znašale povprečno še 867 EUR letno na zaposlenega).

V zadnjem obdobju (1996-98) je država povprečno letno dodelila 15,852.80 mio EUR pomoči. Podatkov o državnih pomočeh v kmetijstvo ni. 81.26 mio EUR (ali 0.51% vseh pomoči) je bilo dodeljenih ribištvo. Pomoči transportu so v Italiji znašale kar 31% vseh državnih pomoči. 6,420.97 mio EUR (40.5%) državnih pomoči je bilo razporejenih po regionalnih kriterijih, večina po členu 87(3)a. Predelovalnim dejavnostim je bilo namenjenih 8,864.20 mio EUR ali 55.92% vseh državnih pomoči.

Strukturne pomoči znašajo 0.63% BDP Italije

Strukturne pomoči Italiji so v obdobju 1996-98 znašale povprečno 6,455.5 mio EUR (0.63% BDP Italije) letno. 5,077.3 mio EUR je bilo namenjenih kmetijstvu in 44.6 mio EUR ribištvo (ali 305 EUR na ha kmetijskih površin). Pomoči kmetijstvu in ribištvo predstavljajo 19.3% dodane vrednosti italijanskega kmetijstva, ki je z 2.7% celotne dodane vrednosti v Italiji manj pomembna gospodarska panoga. 964.4 mio EUR je bilo državi dodeljenih iz socialnega sklada, kar predstavlja 343 EUR na nezaposlenega. Iz regionalnega sklada je država prejela 369.2 mio EUR ali 0.04% BDP, kar je tudi prispevek unije k regionalnemu razvoju Italije. Pomoči socialnega in regionalnega sklada predstavljajo 0.13% BDP, kar je v primerjavi z višino državnih pomoči le 8.3% vseh državnih pomoči.

4.3.3 Avstrija, dežele Benelux (Belgija, Nizozemska in Luksemburg), Danska, Francija in Velika Britanija

Avstrija

Stopnja razvitosti: Avstrija meri 84 tisoč kvadratnih kilometrov in šteje 8,075 tisoč prebivalcev. Zaposlenih je 3,626 tisoč prebivalcev (44.9% vsega prebivalstva), kar je precej nad evropskim povprečjem (40.1%). Stopnja brezposelnosti (4.7%) je druga najnižja v EU. Izobrazbena struktura prebivalstva je med najvišjimi med članicami EU. V letu 1998 doseženi bruto domači proizvod na prebivalca po tržnih cenah (23,337 EUR) je precej višji od povprečja EU (20,271 EUR). BDP po kupni moči na prebivalca je sicer nekoliko nižji (22,432 EUR), vendar še vedno 11.2% večji od povprečja EU.

Državne pomoči so nižje od ravni evropskega povprečja. V obdobju 1994-96 so znašale 0.65% in v zadnjem obdobju (1996-98) prav tako 0.65% BDP. Bistveno nižje od evropskega povprečja so tudi državne pomoči na zaposlenega (v obdobju 1996-98 v Avstriji 353 EUR, v povprečju EU pa 526 EUR), vendar kažejo tendence rahlega zviševanja (v obdobju 1994-96 so znašale povprečno 342 EUR letno na zaposlenega).

V zadnjem obdobju (1996-98) je država dodelila 1,186.03 mio EUR pomoči. Podatkov o državnih pomočeh za kmetijstvo ni. Največ pomoči je bilo

Državne pomoči so pod ravnijo evropskega povprečja

dodeljenih posameznim sektorjem, kjer prednjači transport. Sorazmerno veliko pomoči je usmerjenih tudi po horizontalnih ciljih, kjer je posebej močno zastopana kategorija raziskovanja in razvoja. Preko regionalnih kriterijev je bilo dodeljenih le 143.84 mio pomoči, večinoma po členu 87(3)c. Predelovalnim dejavnostim je bilo namenjenih 495,26 mio EUR ali 41.75% vseh državnih pomoči.

Strukturne pomoči Avstriji so v obdobju 1996-98 znašale povprečno 1,198.6 mio EUR (0.66% BDP Avstrije) letno. 1,082.7 mio EUR je bilo namenjenih kmetijstvu (ali 317 EUR na ha kmetijskih površin). V strukturi dodane vrednosti kmetijstva predstavljajo strukturne pomoči tema dvema dejavnostima kar 42.9%. Kmetijstvo v Avstriji je z 1.4% celotne dodane vrednosti manj pomembna gospodarska panoga. 104.7 mio EUR je bilo državi dodeljenih iz socialnega sklada, kar predstavlja 588 EUR na nezaposlenega. Iz regionalnega sklada je država prejela 11.3 mio EUR, kar predstavlja 0.006% BDP, kar je tudi prispevek unije k regionalnemu razvoju Avstrije. Pomoči socialnega in regionalnega sklada predstavljajo 0.06% BDP, kar je v primerjavi z dodeljenimi državnimi pomočmi 9.8% vseh državnih pomoči.

Belgija

Stopnja razvitosti: Belgija meri 31 tisoč kvadratnih kilometrov in šteje 10,192 tisoč prebivalcev. S 334 prebivalci na kvadratni kilometer je druga najgosteje poseljena država EU. Zaposlenih je 3,857 tisoč prebivalcev (37.8% vsega prebivalstva), kar je nekoliko pod evropskim povprečjem (40.1%). Stopnja brezposelnosti (9.5%) je le malo pod evropskim povprečjem. Izobrazbena struktura prebivalstva je precej pod evropskim povprečjem. Doseženi bruto domači proizvod na prebivalca po tržnih cenah (21,893 EUR) je nekoliko višji od povprečja EU (20,271 EUR). BDP po kupni moči na prebivalca je sicer še nekoliko večji (22,542 EUR) in je 11.8% nad nivojem evropskega povprečja.

Državne pomoči se gibljejo okoli povprečne ravni državnih pomoči v EU in imajo tendenco zniževanja. V obdobju 1990-92 so povprečno letno znašale 2.9% BDP, 1992-94 1.5%, 1994-96 1.26% in v zadnjem obdobju 1996-98 še 1.18% BDP. Bistveno višje od evropskega povprečja so državne pomoči na zaposlenega (v obdobju 1996-98 v Belgiji 677 EUR, v povprečju EU pa 526 EUR), vendar kažejo tendence zniževanja (v obdobju 1990-92 so povprečno letno znašale še 1,369 EUR na zaposlenega).

V zadnjem obdobju 1996-98 je država dodelila 2,531.71 mio EUR pomoči. Podatkov o državnih pomočeh za kmetijstvo ni, 3,05 mio EUR (ali 0.12% vseh pomoči) je bilo dodeljenih ribištvu. 60% vseh pomoči je bilo namenjenih transportu, nad 18% pa tudi horizontalnim ciljem. 241.15 mio EUR (9.5%) pomoči je bilo razporejenih po regionalnih kriterijih, vse po členu 87(3)a. Predelovalnim dejavnostim je bilo namenjenih 731.79 mio EUR ali 28.9% vseh državnih pomoči.

Strukturne pomoči Belgiji so v obdobju 1996-98 znašale povprečno 1,206.9 mio EUR letno (0.56% BDP Belgije). 1,028.6 mio EUR je bilo namenjenih kmetijstvu in 8.7 mio EUR ribištvu. Kazalniki strukturnih pomoči kmetijstvu in ribištvu kažejo, da so znašale 764 EUR na ha kmetijskih površin in 42.8% dodane vrednosti belgijskega kmetijstva, ki je z 1.1% celotne dodane

Strukturne pomoči znašajo 0.66% BDP Avstrije

Državne pomoči so na nivoju evropskega povprečja

Strukturne pomoči znašajo 0.56% BDP Belgije

vrednosti manj pomembna gospodarska panoga. 135.5 mio EUR je bilo državi dodeljenih iz socialnega sklada, kar predstavlja 336 EUR na nezaposlenega. Iz regionalnega sklada je država prejela 34.1 mio EUR, kar predstavlja 0.016% BDP, to je tudi prispevek unije k regionalnemu razvoju Belgije. Pomoči socialnega in regionalnega sklada predstavljajo 0.08% BDP, kar je v primerjavi z državnimi pomočmi 6.7% vseh državnih pomoči.

Nizozemska

Stopnja razvitosti: Nizozemska meri 41 tisoč kvadratnih kilometrov in šteje 57,653 tisoč prebivalcev. S 382 prebivalci na kvadratni kilometer je najgosteje poseljena evropska država. Zaposlenih je 7,402 tisoč prebivalcev (47.3% vsega prebivalstva), kar je precej nad evropskim povprečjem, kjer je povprečna stopnja zaposlenosti le 40.1%. Stopnja brezposelnosti (4.0%) je druga najnižja v EU. Izobrazbena struktura prebivalstva je nad evropskim povprečjem. Doseženi bruto domači proizvod na prebivalca po tržnih cenah (22,338 EUR) je višji od povprečja EU (20,271 EUR). BDP po kupni moči na prebivalca je sicer še nekoliko višji (22,754 EUR) in je 12.8% nad nivojem evropskega povprečja.

Državne pomoči so med najnižjimi v državah članicah EU. V obdobju 1990-92 so znašale povprečno 0.9% BDP letno, 1992-94 0.6%, 1994-96 0.65% in v zadnjem obdobju 1996-98 0.62% BDP. Bistveno nižje od evropskega povprečja so tudi državne pomoči na zaposlenega (v obdobju 1996-98 na Nizozemskem 349 EUR, v povprečju EU pa 526 EUR), vendar kažejo tendence rahlega zniževanja (v obdobju 1990-92 so znašale povprečno še 548 EUR letno na zaposlenega).

V zadnjem obdobju 1996-98, za katerega so podatki še vedno nepopolni, je država dodelila 1,963.27 mio EUR pomoči. Podatkov o državnih pomočeh v kmetijstvu ni, 6.29 mio EUR (ali 0.32% vseh pomoči) je bilo dodeljenih ribištvu, precej tudi transportu (51%). Le 78.05 mio EUR (3.9%) pomoči je bilo razporejenih po regionalnih kriterijih, vse po členu 87(3)c. Veliko pomoči je bilo razporejenih tudi po horizontalnih principih, med katerimi prednjači varčevanje z energijo. Predelovalnim dejavnostim je bilo namenjenih 629.36 mio EUR ali 32.1% vseh državnih pomoči.

Strukturne pomoči Nizozemski so v obdobju 1996-98 povprečno letno znašale 1,816.2 mio EUR (0.55% BDP Nizozemske). 1,571.3 mio EUR je bilo namenjenih kmetijstvu in 6.3 mio EUR ribištvu (ali 801 EUR na ha kmetijskih površin), kar predstavlja 17.5% dodane vrednosti nizozemskega kmetijstva, ki je s 3% celotne dodane vrednosti na Nizozemskem manj pomembna gospodarska panoga. 216.8 mio EUR je bilo državi dodeljenih iz socialnega sklada, kar predstavlja 711 EUR na nezaposlenega. Iz regionalnega sklada je država prejela 21.7 mio EUR in predstavlja 0.007% BDP, kar je tudi prispevek unije k regionalnem razvoju Nizozemske. Pomoči socialnega in regionalnega sklada predstavljajo 0.07% BDP, kar je v primerjavi z državnimi pomočmi 11.63% vseh državnih pomoči.

Luksemburg

Stopnja razvitosti: Luksemburg meri 3 tisoč kvadratnih kilometrov in šteje 424 tisoč prebivalcev. Zaposlenih je 171 tisoč prebivalcev (40.3% vsega

*Državne pomoči
so pod ravniyo
evropskega
povprečja*

*Strukturne
pomoči znašajo
0.55% BDP
Nizozemske*

prebivalstva), kar je na nivoju evropskega povprečja (40.1%). Stopnja brezposelnosti (2.82%) je najnižja v Evropi. Izobrazbena struktura prebivalstva je pod evropskim povprečjem. Doseženi bruto domači proizvod na prebivalca po tržnih cenah (38,653 EUR) je najvišji v EU (20,271 EUR). BDP po kupni moči na prebivalca je sicer nekoliko nižji (35,489 EUR), vendar še vedno daleč najvišji, 76% nad povprečjem držav članic EU).

Državne pomoči so bile do leta 1994 višje, potem pa nižje od ravni evropskega povprečja in imajo tendenco zniževanja. V obdobju 1990-92 so letno znašale povprečno 2.4% BDP, 1992-94 2.1%, 1994-96 0.99% in v zadnjem obdobju (1996-98) še 0.53% BDP. Podobno sliko kaže tudi kazalnik državnih pomoči na zaposlenega. V obdobju 1990-92 so znašale 1,220 EUR, v zadnjem obdobju 1996-98 pa le še 343 EUR (v povprečju EU 526 EUR).

V zadnjem obdobju (1996-98) je država dodelila 78.45 mio EUR pomoči. Podatkov o državnih pomočeh kmetijstvu ni. 27% pomoči je bilo namenjenih transportu, sorazmerno veliko tudi horizontalnim ciljem, kjer prednjačijo pomoči za mala in srednje velika podjetja. 32.24 mio EUR pomoči je bilo razporejenih po regionalnih kriterijih, vse po členu 87(3)c. Predelovalnim dejavnostim je bilo namenjenih 47.83 mio EUR ali 61% vseh državnih pomoči.

Strukturne pomoči Luksemburgu so v obdobju 1996-98 na leto znašale povprečno 31.2 mio EUR (0.20% BDP Luksemburga). 25.8 mio EUR je bilo namenjenih kmetijstvu (ali 203 EUR na ha kmetijskih površin). Strukturne pomoči kmetijstvu in ribištvu so v dodani vrednosti luksemburškega kmetijstva udeležene z 22.4%. V strukturi celotne dodane vrednosti predstavlja kmetijstvo le 0.8%, saj je kmetijstvo v Luksemburgu manj pomembna gospodarska panoga. 4.6 mio EUR je bilo državi dodeljenih iz socialnega sklada, kar predstavlja 920 EUR na nezaposlenega. Iz regionalnega sklada je država prejela 0.8 mio EUR, 0.005% BDP, kar je tudi prispevek unije k regionalnemu razvoju Luksemburga. Pomoči socialnega in regionalnega sklada predstavljajo 0.03% BDP, to je v primerjavi z dodeljenimi državnimi pomočmi le 6.6% vseh državnih pomoči.

Danska

Stopnja razvitosti: Danska meri 43 tisoč kvadratnih kilometrov in šteje 5,295 tisoč prebivalcev. Zaposlenih je 2,679 tisoč prebivalcev (50.6% vsega prebivalstva), kar je precej nad evropskim povprečjem (40.1%). Stopnja brezposelnosti (5.1%) je med najnižjimi v EU. Izobrazbena struktura prebivalstva je med najnižjimi v Evropi. V letu 1998 doseženi bruto domači proizvod na prebivalca po tržnih cenah (29,422 EUR) je precej višji od povprečja EU (20,271 EUR). BDP po kupni moči na prebivalca je sicer bistveno nižji (24,082 EUR), vendar je še vedno za 19.4% višji od evropskega povprečja.

Državne pomoči so precej nižje od ravni evropskega povprečja in imajo tendenco rahlega zniževanja. V obdobju 1990-92 so letno znašale povprečno 1.0% BDP, 1992-94 0.9%, 1994-96 0.99% in v zadnjem obdobju 1996-98 še 0.94% BDP. Nižje od evropskega povprečja so tudi državne pomoči na zaposlenega (v obdobju 1996-98 v Danski 513 EUR, v povprečju

Državne pomoči so pod nivojem evropskega povprečja

Strukturne pomoči znašajo 0.2% BDP Luksemburga

Državne pomoči so pod ravni evropskega povprečja

EU pa 526 EUR), vendar kažejo tendence zviševanja (v obdobju 1990-92 so znašale povprečno še 435 EUR letno na zaposlenega).

V zadnjem obdobju 1996-98, za katerega so podatki še vedno nepopolni, je država dodelila 1,355.77 mio EUR pomoči. Podatkov o državnih pomočeh kmetijstvu ni, 9.97 mio EUR (ali 0.74% vseh pomoči) je bilo dodeljenih ribištvu, precej tudi transportu. 9.89 mio EUR (0.73%) pomoči je bilo razporejenih po regionalnih kriterijih, vse po členu 87(3)c. Za horizontalne namene je bilo usmerjenih več kot polovico vseh pomoči, med posameznimi nameni pa prednjačita raziskovanje in razvoj ter varčevanje z energijo. Predelovalnim dejavnostim je bilo namenjenih 711.67 mio EUR ali 52.5% vseh državnih pomoči.

Strukturne pomoči Danski so znašale v obdobju 1996-98 povprečno 1,358 mio EUR letno (0.91% BDP Danske). 1,269 mio EUR je bilo namenjenih kmetijstvu in 24.7 mio EUR ribištvu (ali 478 EUR na ha kmetijskih površin), kar predstavlja tudi 31.2% dodane vrednosti danskega kmetijstva, ki je z 3.2% celotne dodane vrednosti na Danskem manj pomembna gospodarska panoga. 59.6 mio EUR je bilo državi dodeljenih iz socialnega sklada, to je 414 EUR na nezaposlenega. Iz regionalnega sklada je država prejela 4.8 mio EUR (0.003% BDP), kar je tudi prispevek unije k regionalnemu razvoju Danske. Pomoči socialnega in regionalnega sklada predstavljajo 0.04% BDP, kar je v primerjavi z dodeljenimi državnimi pomočmi le 4.6% vseh državnih pomoči.

Francija

Stopnja razvitosti: Francija meri 544 tisoč kvadratnih kilometrov in šteje 58,727 tisoč prebivalcev. Zaposlenih je 22,469 tisoč prebivalcev (38.3% vsega prebivalstva), kar je pod evropskim povprečjem, kjer je povprečna stopnja zaposlenosti 40.1%. Stopnja brezposelnosti je z 11.7% nad povprečjem v EU. Izobrazbena struktura prebivalstva je na spodnji meji evropskega povprečja. V letu 1998 doseženi bruto domači proizvod na prebivalca po tržnih cenah (22,092 EUR) je nekoliko višji od povprečja EU (20,271 EUR). BDP po kupni moči na prebivalca je sicer nižji (19,956 EUR), kar predstavlja spodnjo raven evropskega povprečja oziroma je 1% nižji od evropskega povprečja.

Državne pomoči so nekoliko pod ravnijo evropskega povprečja in imajo tendenco rahlega zniževanja. V obdobju 1990-92 so znašale povprečno 1.7% BDP na leto, 1992-94 1.2%, 1994-96 1.11% in v zadnjem obdobju (1996-98) še 1.13% BDP. Državne pomoči na zaposlenega so nad evropskim povprečjem (v obdobju 1996-98 v Franciji 618 EUR, v povprečju EU pa 526 EUR) in kažejo tendence različnih gibanj (v obdobju 1990-92 so znašale letno povprečno 806 EUR na zaposlenega).

V zadnjem obdobju 1996-98 je država dodelila 13,886.68 mio EUR pomoči. Podatkov o državnih pomočeh kmetijstvu ni, 24.53 mio EUR (ali 0.18% vseh pomoči) je bilo dodeljenih ribištvu, precej tudi finančnemu sektorju in transportu. 1,803.07 mio EUR (13%) pomoči je bilo razporejenih po regionalnih kriterijih, od tega dve tretjini po členu 87(3)c. Za horizontalne namene je bilo usmerjenih okoli 15% vseh pomoči, med posameznimi nameni pa prednjači raziskovanje in razvoj. Predelovalnim dejavnostim je bilo namenjenih 4,481.44 mio EUR ali 32.2% vseh državnih pomoči.

**Strukturne
pomoči znašajo
0.91% BDP
Danske**

**Državne pomoči
so na nivoju
evropskega
povprečja**

Strukturne pomoči Franciji so v obdobju 1996-98 znašale povprečno 10,814.8 mio EUR na leto (0.87% BDP Francije). 9,815.3 mio EUR je bilo namenjenih kmetijstvu in 34.3 mio EUR ribištvu, to je 327 EUR na ha kmetijskih površin in 35.5% dodane vrednosti francoskega kmetijstva, ki je z 2.4% celotne dodane vrednosti v Franciji manj pomembna gospodarska panoga. 746 mio EUR je bilo državi dodeljenih iz socialnega sklada, 251 EUR na nezaposlenega. Iz regionalnega sklada je država prejela 219.2 mio EUR ali 0.018% BDP, kar je tudi prispevek unije k regionalnemu razvoju Francije. Pomoči socialnega in regionalnega sklada predstavljajo 0.08% BDP, kar je v primerjavi z dodeljenimi državnimi pomočmi le 6.9% vseh državnih pomoči.

Velika Britanija

Stopnja razvitosti: Velika Britanija meri 242 tisoč kvadratnih kilometrov in šteje 59,090 tisoč prebivalcev. Zaposlenih je 26,883 tisoč prebivalcev (45.5% vsega prebivalstva), kar je precej nad evropskim povprečjem (40.1%). Stopnja brezposelnosti (6.3%) je med najnižjimi v EU. Izobrazbena struktura prebivalstva je nekoliko pod povprečjem držav članic EU. Doseženi bruto domači proizvod na prebivalca je po tržnih cenah (19,651 EUR) na spodnji meji povprečja EU (20,271 EUR). BDP po kupni moči na prebivalca je sicer nekoliko višji (20,613 EUR) in nekoliko presega evropsko povprečje.

Državne pomoči so precej pod ravni evropskega povprečja in imajo tendenco stagnacije. V obdobju 1990-92 so letno znašale povprečno 0.5% BDP, 1992-94 0.3%, 1994-96 0.54% in v zadnjem obdobju 1996-98 še 0.52% BDP. Nižje od evropskega povprečja so tudi državne pomoči na zaposlenega (v obdobju 1996-98 v Veliki Britaniji 223 EUR, v povprečju EU pa 526 EUR), vendar kažejo tendence zviševanja (v obdobju 1990-92 so znašale le 162 EUR na zaposlenega).

V zadnjem obdobju (1996-98), za katerega so podatki še vedno nepopolni, je država dodelila 5,880.92 mio EUR pomoči. Podatkov o državnih pomočeh v kmetijstvu ni, 31.96 mio EUR (ali 0.54% vseh pomoči) je bilo dodeljenih ribištvu. Med posebnimi sektorji je največ pomoči namenjenih transportu in premogovništvu. 876.35 mio EUR pomoči je bilo razporejenih po regionalnih kriterijih, tri četrtine po členu 87(3)c. Za horizontalne namene je bilo usmerjenih okoli petino vseh pomoči, med posameznimi nameni pa prednjačijo pomoči za usposabljanje. Predelovalnim dejavnostim je bilo namenjenih 1,454.04 mio EUR ali 24.7% vseh državnih pomoči.

Strukturne pomoči Veliki Britaniji so v obdobju 1996-98 povprečno znašale 5,501.8 mio EUR na leto ali 0.47% BDP Velike Britanije. 4,138.1 mio EUR je bilo namenjenih kmetijstvu in 37.8 mio EUR ribištvu (ali 263 EUR na ha kmetijskih površin), kar predstavlja 25.6% dodane vrednosti britanskega kmetijstva, ki je z 1.5% celotne dodane vrednosti v Veliki Britaniji manj pomembna gospodarska panoga. 1,107.5 mio EUR ali 604 EUR na nezaposlenega je bilo državi dodeljenih iz socialnega sklada. Iz regionalnega sklada je država prejela 218.4 mio EUR, to je 0.019% BDP, kar je tudi prispevek unije k regionalnemu razvoju Velike Britanije. Pomoči socialnega in regionalnega sklada predstavljajo 0.114% BDP, kar je v primerjavi z dodeljenimi državnimi pomočmi 21.3% vseh državnih pomoči.

Strukturne pomoči znašajo 0.87% BDP Francije

Državne pomoči so pod ravni evropskega povprečja

Strukturne pomoči znašajo 0.47% BDP Velike Britanije

4.3.4 Nordijski državi (Švedska in Finska)

Švedska

Stopnja razvitosti: Švedska meri 411 tisoč kvadratnih kilometrov in šteje 8,848 tisoč prebivalcev in je z 22 prebivalci na kvadratni kilometer druga najredkeje naseljena članica EU. Zaposlenih je 3,946 tisoč prebivalcev (44.6% vsega prebivalstva), kar je nad evropskim povprečjem (40.1%). Stopnja brezposelnosti (8.3%) je pod povprečjem v EU. Izobrazbena struktura prebivalstva je v evropskem merilu nadpovprečna. V letu 1998 doseženi bruto domači proizvod na prebivalca po tržnih cenah (23,961 EUR) je nekoliko višji od povprečja EU (20,271 EUR). BDP po kupni moči na prebivalca je sicer nižji (20,575 EUR), vendar je na zgornji ravni evropskega povprečja.

Državne pomoči so nekoliko nižje od ravni evropskega povprečja in imajo še tendenco rahlega zniževanja. V obdobju 1994-96 so znašale povprečno 0.99% BDP na leto, v zadnjem obdobju (1996-98) pa še 0.78% BDP. Pod evropskim povprečjem so tudi državne pomoči na zaposlenega (v obdobju 1996-98 na Švedskem 388 EUR, v povprečju EU pa 526 EUR), vendar kažejo tendence različnih gibanj (v obdobju 1994-96 so znašale povprečno 476 EUR na zaposlenega na leto).

V zadnjem obdobju (1996-98), za katerega so podatki še vedno nepopolni, je država dodelila 1,570.29 mio EUR pomoči. Podatkov o državnih pomočeh za kmetijstvo ni, 9.13 mio EUR (ali 0.58% vseh pomoči) je bilo dodeljenih ribištvu. Več kot polovico vseh pomoči (56%) je država namenila transportu. 193.79 mio EUR (12.3%) pomoči je bilo razporejenih po regionalnih kriterijih, od tega vse po členu 87(3)c. Za horizontalne namene je bilo usmerjenih okoli 16% vseh pomoči, med njimi pa prednjačita varstvo okolja in mala in srednje velika podjetja. Predelovalnim dejavnostim je bilo namenjenih 344.07 mio EUR ali 21.9% vseh državnih pomoči.

Strukturne pomoči Švedski so v obdobju 1996-98 znašale povprečno 905.5 mio EUR na leto ali 0.43% BDP Švedske. 758.5 mio EUR je bilo namenjenih kmetijstvu in 2.8 mio EUR ribištvu (ali 245 EUR na ha kmetijskih površin), kar predstavlja tudi 21.9% dodane vrednosti švedskega kmetijstva, ki je z 1.8% celotne dodane vrednosti manj pomembna gospodarska panoga. 107.6 mio EUR je bilo državi dodeljenih iz socialnega sklada, kar predstavlja 295 EUR na nezaposlenega. Iz regionalnega sklada je država prejela 36.6 mio EUR ali 0.017% BDP, to je tudi prispevek unije k regionalnemu razvoju Švedske. Pomoči socialnega in regionalnega sklada predstavljajo 0.012 BDP, v primerjavi z dodeljenimi državnimi pomočmi je to le 1.6%.

Finska

Stopnja razvitosti: Finska meri 338 tisoč kvadratnih kilometrov in šteje 5,147 tisoč prebivalcev. S 15 prebivalci na kvadratni kilometer je najrekeje poseljena evropska država. Zaposlenih je 2,179 tisoč prebivalcev ali 42.3% vsega prebivalstva, kar je nad evropskim povprečjem (40.1%). Stopnja brezposelnosti (11.4%) je nad povprečjem v EU. Struktura izobrazbe prebivalstva je na zgornji meji evropskega povprečja. V letu 1998 doseženi bruto domači proizvod na prebivalca po tržnih cenah (22,303 EUR) je nekoliko višji od povprečja EU (20,271 EUR). BDP po kupni moči na prebivalca je sicer nižji (20,522 EUR) in predstavlja zgornjo raven

*Državne pomoči
so pod ravnijo
evropskega
povprečja*

*Strukturne
pomoči znašajo
0.43% BDP
Švedske*

evropskega povprečja.

Državne pomoči so nekoliko nižje od ravni evropskega povprečja in imajo tendenco še rahlega zniževanja. V obdobju 1994-96 so znašale povprečno 0.50% BDP na leto, v zadnjem obdobju (1996-98) pa 0.47% BDP. Precej pod evropskim povprečjem so tudi državne pomoči na zaposlenega (v obdobju 1996-98 na Finskem 248 EUR, v povprečju EU pa 526 EUR), vendar kažejo še tendence padanja (v obdobju 1994-96 so znašale povprečno 249 EUR letno na zaposlenega).

V zadnjem obdobju (1996-98), podatki so še vedno nepopolni, je država dodelila 499.58 mio EUR pomoči. Podatkov o državnih pomočeh za kmetijstvo ni, 2 mio EUR je bilo dodeljenih ribištvo. Ostalih sektorskih pomoči je bilo malo, prevladovali pa so horizontalni cilji, kjer država največ pomaga raziskovanju in razvoju. 65,68 mio EUR (13.14%) pomoči je bilo razporejenih po regionalnih kriterijih, vse po členu 87(3)c. Predelovalnim dejavnostim je bilo namenjenih 390.72 mio EUR ali 78.2% vseh državnih pomoči.

Strukturne pomoči Finski so v obdobju 1996-98 znašale povprečno 846 mio EUR letno (0.78% BDP Finske). 707.4 mio EUR je bilo namenjenih kmetijstvu in 1.7 mio EUR ribištvo (ali 323 EUR na ha kmetijskih površin), kar predstavlja tudi 19.2% dodane vrednosti finskega kmetijstva, ki je s 3.9% celotne dodane vrednosti pomembnejša gospodarska panoga. 91.6 mio EUR je bilo državi dodeljenih iz socialnega sklada, to je 320 EUR na nezaposlenega. Iz regionalnega sklada je država prejela 45.4 mio EUR ali 0.04% BDP, kar je tudi prispevek unije k regionalnemu razvoju Finske. Pomoči socialnega in regionalnega sklada predstavljajo 0.13% BDP, kar je le 27% vseh državnih pomoči.

*Državne pomoči
so pod ravni
evropskega
povprečja*

*Strukturne
pomoči znašajo
0.78% BDP
Finske*

5 DRŽAVNE IN TUJE POMOČI V SLOVENIJI

Do leta 1999 Slovenija ni imela pregleda nad dodeljevanjem državnih pomoči. Prvo poročilo o državnih pomočeh je bilo izdelano šele v letu 1999, zato lahko ocenjujemo obseg državnih pomoči šele od leta 1998 naprej, ko so bili podatki zbrani na podlagi ustrezne evidence. Za leto 1997 so bili podatki zgolj ocenjeni.

Tujih pomoči v Sloveniji, podatki so od leta 1992, ni bilo veliko, zato je Slovenija razvoj gradila pretežno na osnovi lastnih sredstev.

5.1 Državne pomoči v Sloveniji

Obseg državnega intervencionizma v podjetniški sektor je Slovenija do leta 1996 lahko spremljala le preko javnofinančne statistike, ki je izkazovala podatke o subvencijah. Leta 1992 so subvencije znašale 2.93% bruto domačega proizvoda (BDP), nato pa padale in v letu 1996 dosegle z 1.35% BDP spodnji prag, po tem letu pa spet postopno rasle in dosegle v letu 1999 1.73% BDP. V letu 2000 pa so po oceni ponovno padle in dosegle 1.37-odstotni delež v BDP.

V letu 2000 izdelano drugo letno poročilo o državnih pomočeh kaže, da so se državne pomoči na državni ravni (občinska raven državnih pomoči v drugem poročilu ni bila zajeta) v letu 1999 v strukturi BDP znižale v primerjavi z letom poprej (1998 – 2.53%, 1999 – 2.44%). Njihov delež v BDP je v primerjavi s povprečjem držav članic EU bistveno večji (po sicer nepopolnih podatkih je evropsko letno povprečje za 1996-98 le 1.12% BDP). Na zaposlenega so porasle za 2% (1998 – 593 EUR, 1999 – 605 EUR) in so za 15% večje kot v EU (526 EUR), brez upoštevanja sektorja kmetijstvo in ribištvo pa celo za 19.8% nižje kot v državah EU.

Tudi v Sloveniji se obseg državnih pomoči znižuje

Tabela 8: Kazalniki državnih pomoči za Slovenijo

Kazalnik	Slovenija 1998	Slovenija 1999	Letno povprečje EU 1996-98
Državne pomoči skupaj v BDP, v %	2.53	2.44	1.12*
Državne pomoči skupaj na zaposlenega v EUR	593	605	526*
Državne pomoči v stroških države, v %	5.79	5.52	2.35*
Struktura državnih pomoči	100.00	100.00	100.00
Kmetijstvo in ribištvo	20.88	30.28	14.60
Transport	16.55	12.35	34.56
Premogovništvo	4.10	5.43	8.08
Predelovalna industrija in ostali sektorji	58.47	51.94	42.76

Vir podatkov: Letno poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji za leti 1998 in 1999, Ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj, junij 2000.
Opomba: * Podatki brez kmetijstva in ribištva.

Sektorska struktura državnih pomoči

V sektorski strukturi vseh državnih pomoči so v Sloveniji pomoči kmetijstvu najbolj porasle (1998 – 20.9%, 1999 – 30.3%) in v letu 1999 v dodani vrednosti kmetijstva predstavljale že 23.4%-ni delež (1998 le 13.7% dodane vrednosti). Pomoči transportu so se znižale (1998 – 16.5%, 1999 – 12.3%), pomoči premogovništvu pa povečale (s 4.1% strukturnega deleža v letu 1998 na 5.4% v letu 1999). Močno pa so se znižale tudi pomoči predelovalni industriji in ostalim storitvam (1998 – 58.5%, 1999 – 51.9%).

V predelovalni industriji in ostalih storitvah so državne pomoči visoke in bistveno večje v strukturi dodane vrednosti kot v državah EU. Razlike so tudi po namenih razporeditve. V Sloveniji je bilo 93.4% pomoči namenjenih horizontalnim ciljem, 5.4% posebnim sektorjem (predvsem jeklarstvu) in le 1.2% regionalnim ciljem. V primerjavi s povprečno razporeditvijo pomoči v EU je bistvena razlika predvsem pri regionalnih pomočeh, ki jih Slovenija skorajda nima (komaj 1.2%), v EU pa je v to kategorijo razporejenih več kot polovica vseh pomoči. Med posebnimi sektorskimi cilji v Sloveniji prevladujejo pomoči jeklarstvu, ki pa so večje kot v povprečju držav EU. Med vsemi državnimi pomočmi znašajo državne pomoči jeklarstvu v Sloveniji v letu 1999 2.27%, v EU v letu 1998 pa le 0.04%. Ostalim trem sektorjem so bile dodeljene zelo majhne državne pomoči (v letu 1999 komaj 0.53% vseh pomoči). V EU pa so te pomoči v letu 1998 predstavljale kar 8.37% vseh pomoči, namenjene pa so bile predvsem ladjedelništvu.

Med horizontalnimi nameni državnih pomoči je v letu 1999 najmočnejše zastopana kategorija raziskovanje in razvoj (34.1%), sledita pa ji zaposlovanje (31.5%) in prestrukturiranje (13.3%). Predvsem slednja je v EU manj zaželenja oblika pomoči, zlasti pri velikih podjetjih, v Sloveniji pa je odraz nadaljevanja procesa prestrukturiranja, ki sledi privatizaciji.

Uporaba instrumentov dodeljevanja državnih pomoči se v Sloveniji bistveno ne razlikuje od evropskega povprečja. Pri dodeljevanju državnih pomoči je Slovenija tudi v letu 1999 uporabljala predvsem proračunske instrumente (83.7%), vendar je v primerjavi s predhodnim letom močno povečala tudi davčne (v letu 1998 le 7.6% pomoči podeljenih z davčnimi instrumenti, v letu 1999 pa kar 16.3%) in s tem poslabšala transparentnost dodeljevanja državnih pomoči.

*Državne pomoči
v predelovalni
industriji in
ostalih storitvah*

*Instrumenti
državnih
pomoči*

Tabela 9: Instrumenti državnih pomoči

- struktura, v %

Instrumenti	Slovenija 1998	Slovenija 1999	EU 1996-98
A1	78.11	70.78	58
A2	7.60	12.00	23
B1	5.52	4.05	4
C1	4.26	3.83	11
C2	0.00	4.31	1
D	4.38	5.02	3
Nerazporejeno	0.13	0.00	
Skupaj	100.00	100.00	100

Vir podatkov: Letno poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji za leti 1998 in 1999, Ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj, junij 2000.

Med posameznimi instrumenti pa Slovenija bistveno več državnih pomoči dodeljuje z instrumenti, ki se neposredno odražajo na odhodkih javnih financ (državnega proračuna) kot druge evropske države. Res da je ta instrument najtransparentnejši in za Evropsko komisijo najsprejemljivejši, vendar se nam pojavlja dvom, da je z vidika učinkovitosti pospeševanja konkurenčnosti in tudi z vidika javnih financ najustreznejši.

5.2 Pomoči EU Sloveniji

V obdobju po osamosvojitvi je bila Slovenija deležna tudi tuje pomoči tako EU kot drugih svetovnih institucij. V pričujočem prispevku nas zanimajo

pomoči, ki jih je Slovenija prejela od EU in držav članic EU.

Tabela 10: Pregled celotne tuje tehnične pomoči Sloveniji v obdobju 1992 - 1999

- v mio EUR

Leto	Vsa tuja tehnična pomoč (PHARE in bilateralna)	PHARE tehnična pomoč	Bilateralna tehnična pomoč
1992	16	12	4
1993	23	15	8
1994	37	29	8
1995	41	33	8
1996	41	34	7
1997	37	32	5
1998	25	20	4
1999	70	65	5
1992-1999	290	240	50

Vir podatkov: Benko R., 1999, Programi pomoči Evropske unije, IPZT, Inštitut za prenos znanja in tehnologije, Ljubljana, stran 1.

Slovenija je bila od leta 1992 prejemnica tuje tehnične pomoči EU. Pomoč prejemamo od EU v okviru programa PHARE in preko bilateralnega sodelovanja s petimi evropskimi državami: z Nemčijo, Nizozemsko, Avstrijo, Italijo in Veliko Britanijo.

Višina pomoči je do leta 1995 strmo rasla, v letih 1997 in 1998 se je močno znižala, v letu 1999 pa spet močno porasla. V letu 1998 so pomoči znašale 4,656 mio SIT ali 0.14% BDP, v letu 1999 pa 13,554 mio SIT ali 0.37% BDP. Višina pomoči je že enaka pomočem, ki jih iz evropskih strukturnih skladov dobivajo nekatere razvitejšje države članice.

5.3 Pričakovane državne in strukturne pomoči v Sloveniji

Pri opredeljevanju pričakovane višine državnih in strukturnih pomoči se lahko poslužimo različnih možnih variant, ki je vsaka zase lahko verjetna. Pri tem pa moramo poznati osnovne kazalnike za sedanje članice EU. Iz predhodnih točk izluščeni kazalniki državnih in strukturnih pomoči po sedanjih državah članicah EU so prikazani v tabeli 11.

Državnih pomoči Slovenija, glede na to, da imamo že sedaj najvišji delež v BDP in skoraj najvišji znesek za zaposlenega, ne bo mogla povečevati, temveč jih bo morala postopno celo zniževati, kar je splošna tendenca tudi v EU in skoraj vseh državah EU. Pri mikroekonomskih ukrepih države v podjetniški sektor z državnimi pomočmi v letu 2000 še niso bili zaznani občutni vsebinski premiki. Vlada je še vedno dodeljevala pomoči v skladu s sprejetim proračunom ter ostalimi razvojnimi dokumenti, avtonomnih dodeljevalcev pomoči pa je bilo še vedno občutno preveč. Glede na to, da je bila v preteklem letu sprejeta ustrezna normativna ureditev, uveden pa je bil tudi formalno pravni predhodni nadzor nad dodeljevanjem pomoči, je moč pričakovati ustrežnejši način dodeljevanja državnih pomoči, ki bo postopno pripeljal do njihovega zmanjševanja.

Višina strukturnih pomoči, ki jih bo v večji meri po vstopu v EU deležna tudi Slovenija, je odvisna tudi od vstopanja posameznih držav, ki se pripravljajo na vstop. Slovenija je namreč po višini BDP na prebivalca po kupni moči zelo blizu pragu, opredeljenem za evropsko manjrazvitost po

Državne pomoči se bodo postopno zniževale

cilju 1 (75% evropskega povprečja) in po vstopu katerekoli države, ki se pripravljajo na vstop že danes, je verjetnost, da Slovenija kot celota ali tudi na sedanji regionalizaciji (po NUTS II) ne bo izpolnjevala pogoja za regionalno politiko po cilju 1.

Tabela 11: Kazalniki državnih in strukturnih pomoči po skupinah držav EU

DRŽAVA	Državne pomoči		Strukturne pomoči	Kmetijske pomoči		Socialne pomoči	Regionalne pomoči	Kohezijske pomoči
	Delež v BDP, v %	EUR na zaposlenega	Delež v BDP, v %	EUR na ha kmetijskih zemljišč	Delež v dodani vred. kmetijstva	EUR na nezaposlenega	Delež v BDP, v %	Delež v BDP, v %
Grčija	1.24	334	3.90	603	39.6	666	0.270	0.450
Irska	0.99	497	3.66	455	69.4	3,441	0.110	0.350
Portugalska	1.63	323	2.70	285	30.8	3,034	0.350	0.530
Španija	0.98	318	1.86	195	35.6	506	0.100	0.300
Nemčija	1.45	786	0.44	381	41.7	337	0.020	
Italija	1.57	712	0.63	305	19.3	343	0.040	
Avstrija	0.65	353	0.66	317	42.9	588	0.006	
Belgija	1.18	677	0.56	764	42.8	336	0.016	
Nizozemska	0.62	349	0.55	801	17.5	711	0.007	
Luksemburg	0.53	343	0.20	203	22.4	920	0.005	
Danska	0.94	513	0.91	478	31.2	414	0.003	
Francija	1.13	618	0.87	327	35.5	251	0.018	
Velika Britanija	0.52	223	0.47	263	25.6	604	0.019	
Švedska	0.78	388	0.43	245	21.9	295	0.017	
Finska	0.47	248	0.78	323	19.2	320	0.04	
EU letno povpr. 1996-98	1.12	526	0.83	313	31.1	464	0.030	0.036
Slovenija 1999	2.44	605	0.37					

Opomba: Podatki so zajeti iz predhodnih tabel.

Špekulativni izračun možne višine strukturne pomoči izhaja iz dveh variant. Po prvi varianti ima Slovenija najvišje vrednosti posameznih kazalnikov, ki so jih bile deležne posamezne države članice povprečno letno v obdobju 1996-98. Po drugi varianti pa povprečne vrednosti kazalnikov EU.

Varianta 1:

- strukturna pomoč, delež v BDP (3.9% BDP, Grčija)	= 732.5 mio EUR
- kmetijstvo, znesek na ha kmetijskih zemljišč (603 EUR, Grčija)	= 297.9 mio EUR
- kmetijstvo, delež v dodani vrednosti kmetijstva (69.4% Grčija)	= 412.2 mio EUR
- socialni sklad, znesek na brezposelnega (3,441 EUR, Irska)	= 244.0 mio EUR
- regionalni sklad, delež v BDP (0.35% BDP, Portugalska)	= 65.7 mio EUR
- kohezijski sklad, delež v BDP (0.53% BDP Portugalska)	= 99.5 mio EUR

Po pričujoči varianti lahko Slovenija iz EU prejme od 707.1 mio EUR (kjer so upoštevane pomoči kmetijstvu in ribištvu odvisne od obsega kmetijskih zemljišč) do 821.4 mio EUR (kjer so pomoči kmetijstvu in ribištvu odvisne od deleža v dodani vrednosti kmetijstva in ribištva). Strukturne pomoči bi tako znašale od 3.7% BDP do 4.4% BDP in predstavljale tudi najvišji delež pomoči, ki ga ima s 3.9% BDP Grčija. Ta varianta predstavlja zgornjo mejo in je praktično nedosegljiva.

Varianta 2:

- strukturna pomoč, delež v BDP (0.83% BDP)	=	155.9 mio EUR
- kmetijstvo, znesek na ha kmetijskih zemljišč (313 EUR)	=	154.0 mio EUR
- kmetijstvo, delež v dodani vrednosti kmetijstva (31.3%)	=	186.0 mio EUR
- socialni sklad, znesek na brezposelnega (464 EUR)	=	32.9 mio EUR
- regionalni sklad, delež v BDP (0.03% BDP)	=	5.6 mio EUR
- kohezijski sklad, delež v BDP (0.04% BDP)	=	7.5 mio EUR

Po drugi varianti bi Slovenija od EU lahko prejela od 200 mio EUR (kjer so pri kmetijstvu upoštevane pomoči na ha kmetijskih zemljišč) do 232 mio EUR (kjer je pri kmetijstvu upoštevan kriterij delež strukturne pomoči v dodani vrednosti kmetijstva). Strukturne pomoči bi tako znašale od 1.06% BDP do 1.24% BDP.

Iz pregleda po državah izhajajo tudi nerazumljiva odstopanja, kar je verjetno posledica evropske politike in sposobnosti posameznih držav pri pripravi evropsko zanimivih programov, ki jih institucije EU financirajo.

6 ZAKLJUČEK

Ekonomsko ali industrijsko politiko vodijo vse države, razlike med njimi so v tem, ali so politike makro ali mikro naravnane. V EU skrbno spremljajo položaj in konkurenčnost evropskega gospodarstva v primerjavi z ZDA, Japonsko in drugimi svetovnimi velesilami. Ugotovljene prednosti in slabosti se odražajo v pripravi posebnih smernic in ukrepov industrijske politike, s katerimi naj bi v najkrajšem možnem času odklonili negativna gibanja. Z opredeljenimi aktivnostmi, ki so podkrepljene z analiziranjem in spremljanjem svetovnih gospodarskih trendov, je povsem jasno, da vodi EU industrijsko politiko. EU pa poleg industrijske politike vodi tudi politiko konkurence. V okviru te politike nadzoruje tudi finančne instrumente industrijske politike (državne pomoči). Vsaka sprememba v industrijski politiki EU se odraža tudi na pravilih državnih pomoči bodisi s spreminjanjem ali dopolnjevanjem obstoječih pravil.

Ob predpostavki, da določene državne pomoči (predvsem v kmetijstvu) niso zajete ali niso popolno zajete, je bila višina skupnih državnih pomoči v EU med različnimi obdobji različna, vendar kaže tendence upadanja. Za državne pomoči so države članice v obdobju 1996-98 namenile povprečno letno 1.12% BDP, kar je 15.2% manj kot v obdobju 1994-96 (1.32% BDP) in precej manj kot v predhodnih obdobjih 1992-94 (1.5%) in 1990-1992 (1.8% BDP). Državne pomoči na zaposlenega so v obdobju 1998-96 znašale 526 EUR, kar je za 11% manj kot v obdobju 1996-94 (591 EUR) ter bistveno manj kot v predhodnih obdobjih (1992-94 631, 1990-92 714 EUR). Državne pomoči so v skupnih stroških države v obdobju 1998-96 predstavljale 2.35% stroškov, kar je ponovno manj kot v predhodnih obdobjih (v obdobju 1994-96 2.54%, 1992-94 2.9% in v obdobju 1990-92 3.6%).

Struktura državnih pomoči se med obdobji spreminja. Delež državnih pomoči predelovalni industriji se je v zadnjih treh letih (1996-98) v primerjavi z obdobjem 1992-94 znižal za 4 odstotne točke, v primerjavi s predhodnim obdobjem 1994-96 pa povečal za eno odstotno točko. Delež pomoči za kmetijstvo in ribištvo se povečuje (1994-96 14.2%, 1996-98 14.6%). Med vsemi tremi obdobji pa se znižujejo deleži državnih pomoči v premogovništvo (1992-94 še 16%, 1994-96 8.7% in v zadnjem obdobju 1996-98 le še 7.8%) in v transport (v obdobju 1992-94 še 37%, 1994-96 35.2% in v obdobju 1996-98 še 34.6%).

Pomoči predelovalni industriji padajo, saj so znašale v obdobju 1990-92 3.8% dodane vrednosti predelovalne industrije, v letih 1992-94 3.5% in v obdobju 1994-96 3.0%. Po višini državnih pomoči na zaposlenega pa je moč opaziti, da so se v obdobju 1992-94 (1,339 EUR) povečale v primerjavi z obdobjem 1990-92 (1,296 EUR), v obdobju 1994-96 pa znižale na 1,238 EUR. V obdobju 1996-98 so se državne pomoči v dodani vrednosti predelovalne industrije v primerjavi s predhodnim obdobjem znižale kar za 17.9%. Evidentno pa je tudi znižanje celotnega obsega pomoči (za 15.3%) in zneska pomoči na zaposlenega (za 13.9%).

Državne pomoči predelovalni industriji so sistemizirane tudi po namenih oziroma ciljnih pomoči. Po letu 1990 so države EU dale več kot 50% državnih pomoči predelovalni industriji preko regionalnih kriterijev, delež tovrstnih pomoči pa se je gibal po obdobjih različno (1990-92 - 50%, 1992-94 - 58%, 1994-96 - 56% in 1996-98 - 57%). Med horizontalnimi kriteriji, kjer so bile državne pomoči do leta 1996 v upadanju, (1990-92

35%, 1992-94 31%, 1994-96 30%), so v zadnjem obdobju 1996-98 ponovno pridobile delež, ki so ga imele v obdobju 1990-92 (35%). Med posameznimi nameni je bilo v zadnjem obdobju največ pomoči namenjenih raziskovanju in razvoju (11%) ter malim in srednje velikim podjetjem (9%), oba namena imata tudi tendenco rasti. Najmanj državnih pomoči predelovalni industriji je usmerjenih posebnim sektorjem, kjer ima delež državnih pomoči različna gibanja (1990-92 15%, 1992-94 11% in 1994-96 13%), v zadnjem obdobju pa se je njihov delež znižal na 8%.

Za izvajanje politike državnih pomoči imajo države na voljo več različnih instrumentov. Pri primerjavi državnih pomoči, ki nastopajo kot proračunski ali kot davčni stroški (davčne olajšave in oprostitve, drugi davčni instrumenti), je moč zaznati določene specifičnosti. Proračunski stroški (dotacije, kapitalske naložbe, ugodna posojila, in garancije) so pogostejša oblika državnih pomoči (v zadnjih dveh obdobjih je bilo dodeljenih 76% pomoči) kot davčni stroški (24%). Med posameznimi državami pa Avstrija in Grčija dodeljujeta vse pomoči izključno preko proračunskih stroškov; Španija, Finska, Luksemburg, Portugalska in Velika Britanija pa več kot 90%. Davčni stroški pa so pogostejše oblike državnih pomoči predelovalni industriji v Belgiji, Danski, Irski, Italiji, Nizozemski in v Franciji. Državne pomoči preko proračunskih izdatkov so bolj zaželeni, saj so veliko transparentnejše kot preko sistema davkov.

Za pospeševanje gospodarskega razvoja in odpravljanje regionalnih razlik je tekom desetletij EU oblikovala tudi posebne sklade, v katere se stekajo finančna sredstva držav članic. Posebni skladi so bili ustanovljeni za dodeljevanje posebnih strukturnih pomoči za uravnoteženje regionalnih razlik med posameznimi državami članicami, za izvajanje skupne kmetijske in ribiške politike ter za gradnjo infrastrukture in varovanje okolja.

Strukturne pomoči EU, pri čemer upoštevamo pomoči iz strukturnih skladov, kohezijskega sklada, sheme raziskovanja in tehnološkega razvoja in ECSC pomoči, so v letu 1997 predstavljale 0.85% BDP vseh držav članic EU, v letu 1998 pa 0.81%, kar pomeni, da obseg pomoči ni zanemarljiv. Medletna gibanja kažejo, da se obseg pomoči postopno povečuje. Največje povečanje je bilo v obdobju od leta 1992 do leta 1996. V letu 1998 so bile pomoči za 35.9% večje kot leta 1992 in za 22.8% večje kot leta 1995.

Med posameznimi skladi je evidentno hitro povečevanje pomoči preko regionalnega (od leta 1992 do leta 1998 so se pomoči povečale kar za 94.8%) in kohezijskega sklada (83.9%), torej skladov, ki izvajata pretežno regionalno politiko. Preko socialnega sklada so pomoči porasle za 50.3%. Preko kmetijskega sklada, ki je največji, so pomoči od leta 1992 do leta 1997 porasle za 28.4%, v zadnjem letu pa padle za 3.7%. Pomoči preko ribiškega sklada so se povečale za 34%, za raziskave in tehnološki razvoj za 46.3%, pomoči preko sheme ECSC pa so močno padle.

Obseg prejetih strukturnih pomoči je po posameznih državah članicah različen. V obdobju 1996-1998 lahko države članice, prejemnice strukturnih pomoči (z izjemo pomoči za raziskovanje in tehnološki razvoj in po shemi ECSC, kjer razdelitve po državah ni), razvrstimo v sledeče skupine:

- Tretjina evropskih držav je prejela dve tretjini strukturnih pomoči. Največ pomoči je prejela Francija (17.82%), slede Španija (15.11%), Nemčija (13.48%), Italija (10.63%) in Velika Britanija (9.07%). Te države

zavzemajo 61.1% teritorija EU, štejejo 79.2% prebivalstva in so v letu 1997 dosegle 79.6% BDP vseh držav članic EU.

- Naslednjih pet držav ali tretjina članic EU je prejelo več kot 2% strukturnih pomoči: Grčija (6.86%), Irska (4.58%), Portugalska (4.35%), Nizozemska (2.99%) in Danska (2.24%). Skupaj so te države prejele 21.02% strukturnih pomoči. Države zavzemajo 11.8% teritorija EU, štejejo 12% prebivalstva, v letu 1997 pa so dosegle 10.3% BDP EU.
- Preostalih pet držav: Avstrija, Belgija, Finska, Švedska in Luksembourg pa so prejele manj kot 2% strukturnih pomoči na državo ali skupaj 6.89%. Te države pokrivajo 8.8% evropskega teritorija, štejejo 27.1% prebivalstva, v letu 1997 pa so dosegle 10.1% BDP vseh držav članic EU.

Med ostalimi viri evropskih pomoči so uvrščene še pomoči Evropske investicijske banke, Evropskega investicijskega sklada in pomoči ECSC. V letu 1992 so te pomoči znašale 17,552 mio EUR ali 38.7% vseh strukturnih pomoči, v letu 1998 pa že 27,735.5 mio EUR ali že slabo polovico vseh strukturnih pomoči (44%).

Glede na to, da se samo del podatkov o strukturnih in drugih pomočeh EU izkazuje po posameznih državah članicah, polovica pa ne, je skoraj nemogoče ustvariti jasno sliko dejanskih financiranj po državah članicah in o tem, ali je politika EU dejansko usmerjena v zagotavljanje ekonomske in socialne kohezije na skupnem notranjem trgu EU.

Čeprav politiki trdijo drugače, lahko rečemo, da Slovenija vse do sedaj industrijske politike z jasno opredeljenimi cilji, aktivnostmi in ukrepi na mikro ravni ni imela. Imela je sicer kopico različnih razvojnih in sanacijskih dokumentov (strategij, nacionalnih programov, posebnih razvojnih zakonov), ki so urejali posamezna področja industrijskega razvoja, vendar so bili med seboj močno vsebinsko neuskkljeni, javnofinančne obveznosti, ki so izhajale iz njih, pa so močno presegle razumno mejo.

Do leta 1999 Slovenija pregleda o državnih pomočeh ni imela. Šele z izdelavo prvega poročila o državnih pomočeh je višino intervencionizma lahko primerjala z drugimi državami EU. V letu 2000 izdelano drugo letno poročilo o državnih pomočeh kaže, da so se državne pomoči na državni ravni (občinska raven državnih pomoči v drugem poročilu ni bila zajeta) v letu 1999 v strukturi BDP znižale v primerjavi z letom poprej (1998 – 2.53%, 1999 – 2.44%), vendar so po kazalniku udeležbe v BDP še vedno bistveno večje kot v državah EU.

V sektorski strukturi vseh državnih pomoči v Sloveniji so pomoči kmetijstvu najbolj porasle (1998 – 20.9%, 1999 – 30.3%) in v letu 1999 v dodani vrednosti kmetijstva predstavljale že 23.4%-ni delež (1998 le 13.7% dodane vrednosti). Pomoči transportu so se znižale (1998 – 16.5%, 1999 – 12.3%), pomoči premogovništvu pa povečale (s 4.1% strukturnega deleža v letu 1998 na 5.4% v letu 1999). Močno pa so se znižale tudi pomoči predelovalni industriji in ostalim storitvam (1998 – 58.5%, 1999 – 51.9%).

V predelovalni industriji in ostalih storitvah so državne pomoči v Sloveniji v dodani vrednosti bistveno večje kot v EU, bistvene razlike pa so tudi po namenih dodeljevanja pomoči. V Sloveniji je bilo v letu 1999 93.4% pomoči namenjenih horizontalnim ciljem, 5.4% posebnim sektorjem (predvsem

jeklarstvu) in le 1.2% regionalnim ciljem. Bistvena razlika je predvsem pri regionalnih pomočeh, ki jih Slovenija skorajda nima (komaj 1.2%), v EU pa jim namenijo več kot polovico vseh pomoči. Med posebnimi sektorskimi cilji v Sloveniji prevladujejo pomoči jeklarstvu, ki pa so večje kot v povprečju držav EU. Med vsemi državnimi pomočmi znašajo državne pomoči jeklarstvu v Sloveniji v letu 1999 2.27%, v EU v letu 1998 pa le 0.04%. Ostalim trem sektorjem so bile dodeljene državne pomoči v zelo majhnem obsegu (v letu 1999 komaj 0.53% vseh pomoči). V EU pa so te pomoči v letu 1998 predstavljale kar 8.37% vseh pomoči, namenjene pa so bile predvsem ladjedelništvu.

Med horizontalnimi nameni državnih pomoči je v letu 1999 najmočnejše zastopana kategorija raziskovanje in razvoj (34.1%), sledita pa ji zaposlovanje (31.5%) in prestrukturiranje (13.3%). Predvsem slednja je v EU manj zaželjena oblika pomoči, predvsem pri velikih podjetjih, v Sloveniji pa je odraz nadaljevanja procesa prestrukturiranja, ki je sledila privatizaciji.

Uporaba instrumentov dodeljevanja državnih pomoči se v Sloveniji ne razlikuje bistveno od evropskega povprečja. Pri dodeljevanju državnih pomoči je Slovenija tudi v letu 1999 uporabljala predvsem proračunske instrumente (83.7%), vendar je v primerjavi s predhodnim letom močno povečala tudi davčne (v letu 1998 le 7.6% pomoči podeljenih z davčnimi instrumenti, v letu 1999 pa kar 16.3%) in s tem poslabšala transparentnost dodeljevanja državnih pomoči.

V obdobju po osamosvojitvi je bila Slovenija deležna tudi tuje pomoči tako EU kot drugih svetovnih institucij. EU daje Sloveniji pomoč v okviru programa PHARE, posamezne države članice EU (Nemčija, Nizozemska, Avstrija, Italija in Velika Britanija) pa še preko bilateralnega sodelovanja. Višina pomoči je od leta 1992 do leta 1995 strmo rasla, v letih 1997 in 1998 se je močno znižala, v letu 1999 pa spet močno porasla. V letu 1998 so pomoči znašale 4,656 mio SIT ali 0.14% BDP, v letu 1999 pa 13,554 mio SIT ali 0.37% BDP. Višina pomoči je že enaka pomočem, ki jih iz evropskih strukturnih skladov dobivajo nekatere razvitejše države članice.

Državnih pomoči Slovenija, glede na to, da imamo že sedaj najvišji delež v BDP in skoraj najvišjo višino za zaposlenega, ne bo mogla povečevati, temveč celo zniževati, kar je splošna tendenca tudi v EU in skoraj vseh državah EU. Glede na to, da je bila v preteklem letu sprejeta ustrezna normativna ureditev, uveden pa je bil tudi formalno pravni predhodni nadzor nad dodeljevanjem pomoči, je moč pričakovati ustrežnejši način dodeljevanja državnih pomoči, ki bo postopno pripeljal do njihovega zmanjševanja.

Višina strukturnih pomoči, ki je bo v večji meri po vstopu v EU deležna tudi Slovenija, je odvisna tudi od vstopanja posameznih držav, ki se pripravljajo na vstop. Slovenija je namreč po višini kazalnika BDP na prebivalca po kupni moči zelo blizu pragu (75% evropskega povprečja), ki je zgornja meja upravičenosti regionalnih strukturnih pomoči po cilju 1. Po vstopu katerekoli države, ki se pripravljajo na vstop že danes, je verjetnost, da Slovenija kot celota ali tudi na sedanji regionalizaciji (po NUTS II) ne bo izpolnjevala pogoja za regionalno politiko po cilju 1.

Špekulativni izračun možne višine strukturne pomoči izhaja iz dveh variant. Po prvi varianti so za Slovenijo uporabljene najvišje vrednosti

kazalnikov, ki so bile povprečno letno v obdobju 1996-98 dosežene pri sedanjih državah članicah. Po tej varianti lahko Slovenija iz EU prejme od 707.1 mio EUR (kjer so upoštevane pomoči kmetijstvu in ribištvu odvisne od obsega kmetijskih zemljišč) do 821.4 mio EUR (kjer so pomoči kmetijstvu in ribištvu odvisne od deleža v dodani vrednosti kmetijstva in ribištva). Strukturne pomoči bi tako znašale od 3.7% BDP do 4.4% BDP in Slovenija bi se po višini pomoči uvrstila pred ali takoj za Grčijo, ki je s 3.9% deležem pomoči v BDP dosegla tudi najvišjo pomoč EU. Seveda predstavlja ta varianta zgornjo mejo in je praktično nedosegljiva.

Po drugi varianti pa so pri izračunu za Slovenijo upoštevane povprečne vrednosti za EU. Po tej varianti bi Slovenija od EU lahko prejela od 200 mio EUR (kjer so pri kmetijstvu upoštevane pomoči na ha kmetijskih zemljišč) do 232 mio EUR (kjer je pri kmetijstvu upoštevan kriterij delež strukturne pomoči v dodani vrednosti kmetijstva). Strukturne pomoči bi tako znašale od 1.06% BDP do 1.24% BDP.

Če upoštevamo državne in strukturne pomoči skupaj, potem lahko ugotovimo, da ima Slovenija, glede na sedanjo stopnjo razvitosti, z drugimi evropskimi državami primerljivo višino intervencij v gospodarstvo, le da jih financira pretežno iz lastnih virov (preko državnih pomoči). S postopno rastjo strukturnih pomoči pa bo morala obseg državnih pomoči postopno zniževati.

7 LITERATURA IN VIRI

1. *Agenda 2000 - Agriculture*, <http://europa.eu.int/en/dg06/ag2000/>, str. 1-10 in legislative proposals, Brussels,
2. *Agenda 2000 - Summary and conclusions of the opinions of Commission concerning the Applications for Membership to the European Union presented by the candidates Countries*, Slovenija, 1997, Strasbourg/Brussels, DOC/97/8, 15th July,
3. Benko R., 1999, *Programi pomoči Evropske unije*, IPZT, Inštitut za prenos znanja in tehnologije, Ljubljana,
4. Bogataj M., 1999, *Nadzor nad državnimi pomočmi v pravni ureditvi Evropske skupnosti, Prilaganje Slovenije*, Magistrska naloga, Ljubljana,
5. *Competition Law in the European Communities*, Volume IIA, Rules Applicable to State Aid, Situation at 30 June 1998, 1999, European Commission, Directorate - General for Competition, Brussels, Luxembourg,
6. *Council regulation (EC) No 994/98 on the application of Articles 92 and 93 of the Treaty establishing the European Community to certain categories of horizontal State aid*, OJ L 142, 14.5.1998,
7. Dmitrovič T., 1998, *Industrijska politika v državah srednje Evrope*, Doktorska disertacija, Ljubljana,
8. Douglas Y., Bachtler J., and Wislade F., 1999, *European regional incentives*, 1999, Bowker Saur, London,
9. Draft proposal, Draft Council regulation (EC) no /98 of 1998 *Establishing an Instrument for Structural Policies for Pre-Accession*, 18.3.1998, <http://www.inforegio.org/>,
10. *Eighth survey on state aid in the European Union*, Commission of the European Communities, Brussels, 11.4.2000,
11. European Commission, 1999, *Guidelines for programmes in the period 2000-2006*, Luxembourg,
12. *Eurostat yearbook*, A statistical eye on Europe, Data 1988-1998, Eurostat, Luxembourg, 2000
13. *Fifth survey on state aid in the European union in the manufacturing and certain other sectors*, 1997, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, 16.04
14. *Industrial Subsidies: A Reporting Manuel*, 1995, OECD, Paris,
15. *Joint annual Reporting format on existing State aid under the EC Treaty and subsidies under the WTO Agreement on Subsidies and Countervailing Measures (SCM Agreement)*, DG IV,
16. *Letno poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji za leti 1998 in 1999*, 2000, Ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj, junij,
17. *Letno poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji za leti 1997 in 1998*, 1999, Poročevalec Državnega zbora, št. 56,
18. Murn A., 1999, *Javnofinančne obveznosti, ki izhajajo iz nacionalnih programov in posebnih razvojnih zakonov*, Stanje 31.7.1999, Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, Ljubljana, interno gradivo,
19. Norčič O., 2000, *Ekonomska vloga države*, 2000, Moč in nemoč državnega upravljanja, Kaj mora in kaj zmora država, vodja projekta Simoneti Rino, Društvo občanski forum, junij,
20. Potočnik J. in Murn A., 1997, *Sistem in problemi nacionalnega in sektorskega načrtovanja v Sloveniji*, Zbornik referatov 5. Letnega srečanja Zveze ekonomistov Slovenije "Ekonomska politika proti letu 2000", uredil Borak N., Ljubljana, 12.2.,
21. *Proposal for a Council Regulation (EC) on the European Regional Development Fund*, <http://www.inforegio.org/>,
22. *Proposal for a Council Regulation (EC) on the European Social Fund*, <http://www.inforegio.org/>,
23. *Proposal for a Council Regulation (EC) on structural measures in the fisheries sector*, <http://www.inforegio.org/>,
24. *Proposal for a Council Regulation (EC) no amending regulation (EC) No 1164/94 establishing a Cohesion fund* (presented by the Commission), <http://www.inforegio.org/>,

25. *Proposal for a Council Regulation (EC) laying down general provisions on the Structural Funds*, Brussels, 18.3.1998, COM (1998) 131 final, <http://www.inforegio.org/>,
26. Reinhard Walther, *The establishment of the EU inventory - the methodology applied and the system for collecting the information*, DG IV, European Commission,
27. Senjur M., 1993, *Makroekonomija malega odprtega gospodarstva*, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, zbirka Maksime, Ljubljana,
28. Senjur M., Rop A., 1991, *Državni izdatki in gospodarska rast*, Raziskovalna naloga, Raziskovalni center Ekonomske fakultete, Ljubljana,
29. *Seventh survey on state aid in the European Union in the manufacturing and certain other sectors*, 1999, Commission of the European Communities, Brussels, 30. March,
30. *Sixth Survey on State aid in the European Union in the Manufacturing and Certain Other Sectors*, Report from the Commission, 1998, Commission of the European Communities, Brussels,
31. Simoneti R., 2000, *Država kaj mora in zmore*, Moč in nemoč državnega upravljanja, Kaj mora in kaj zmore država, vodja projekta Simoneti Rino, Društvo občanski forum, junij
32. Slovenija v številkah, 2000, Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana
33. *Sporazum o subvencijah in izravnalnih ukrepih*, Zakon o ratifikaciji marakeškega sporazuma o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije, 1995, Uradni list RS, št. 43
34. Stanovnik P., 2000, *Vloga države pri pospeševanju tehnološkega razvoja*, Moč in nemoč državnega upravljanja, Kaj mora in kaj zmore država, vodja projekta Simoneti Rino, Društvo občanski forum, junij
35. *Zakon o javnih financah*, 1999, Uradni list RS, št. 79
36. *Zakon o nadzoru državnih pomoči*, 2000, Uradni list RS, št. 1

PRILOGA

A. DRŽAVNE POMOČI V EU IN DRŽAVAH EU

Tabela 1: Državne pomoči v EU in državah EU po izbranih pokazateljih

DRŽAVE	v odstotku (%) od BDP		v EUR na zaposlenega		v odstotku (%) od skupnih stroškov države	
	1990-1992	1992-1994	1990-1992	1992-1994	1990-1992	1992-1994
	Avstrija					
Belgija	2.9	1.5	1,369	829	5.2	2.8
Danska	1.0	0.9	435	467	1.7	1.5
Nemčija	2.4	2.3	1,273	1,132	5.1	4.5
Grčija	1.9	1.3	366	260	4	2.4
Španija	1.3	1.1	407	362	2.9	2.4
Finska						
Francija	1.7	1.2	806	641	3.3	2.3
Irska	1.2	1.0	411	335	3.1	2.3
Italija	2.4	2.2	867	781	4.5	4.0
Luksemburg	2.4	2.1	1,220	1,269	4.8	4.6
Nizozemska	0.9	0.6	548	343	1.7	1.1
Portugalska	1.5	0.8	220	150	3.6	2.0
Švedska						
Velika Britanija	0.5	0.3	162	121	1.3	0.8
EVROPSKA UNIJA	1.8	1.5	714	631	3.6	2.9

Vir podatkov:

- za obdobje 1990-92 - Fifth survey on state aid in the European union in the manufacturing and certain other sectors, 1997, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, 16.04., page 35.

- za obdobje 1992-94 - Sixth survey on state aid in the European union in the manufacturing and certain other sectors, 1998, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 42.

Opomba: Obe poročili nista popolnoma kompatibilni med seboj.

Tabela 2: Državne pomoči v EU po izbranih pokazateljih

DRŽAVE	v odstotku (%) od BDP		v EUR na zaposlenega		v odstotku (%) od skupnih stroškov države	
	1994-1996	1996-1998	1994-1996	1996-1998	1994-1996	1996-1998
Avstrija	0.65	0.65	342	353	1.17	1.23
Belgija	1.26	1.18	698	677	2.33	2.26
Danska	0.99	0.94	526	513	1.60	1.59
Nemčija	1.97	1.45	1,007	786	3.96	2.95
Grčija	1.36	1.24	352	334	2.38	2.25
Španija	1.14	0.98	367	318	2.47	2.22
Finska	0.50	0.47	249	248	0.85	0.85
Francija	1.11	1.13	558	618	2.02	2.08
Irska	0.88	0.99	389	497	2.12	2.66
Italija	1.83	1.57	809	712	3.38	3.04
Luksemburg	0.99	0.53	624	343	2.24	1.27
Nizozemska	0.65	0.62	362	349	1.23	1.24
Portugalska	1.37	1.63	260	323	2.98	3.44
Švedska	0.99	0.78	476	388	1.49	1.24
Velika Britanija	0.54	0.52	227	223	1.17	1.20
EVROPSKA UNIJA	1.32	1.12	591	526	2.54	2.35

Vir podatkov: Eighth survey on state aid in the European Union, Commission of the European Communities, Brussels, 11.4.2000, page 54.

Tabela 3: Struktura (%) državnih pomoči po glavnih sektorjih v obdobjih 1992-1994 in 1994-1996

DRŽAVE	Predelovalna industrija		Ribištvo		Storitve		Premogovništvo		SKUPAJ	
	1992-94	1994-96	1992-94	1994-96	1992-94	1994-96	1992-94	1994-96	1992-94	1994-96
Avstrija		41		0		59		0		100
Belgija	30	42	0	0	52	58	18	0	100	100
Danska	46	56	1	1	52	44	0	0	100	100
Nemčija	50	49	0	0	27	34	23	17	100	100
Grčija	74	68	0	0	26	32	0	0	100	100
Španija	28	42	2	1	44	37	26	20	100	100
Finska		88		1		11		0		100
Francija	35	29	0	0	48	65	17	6	100	100
Irska	50	55	3	3	47	42	0	0	100	100
Italija	58	58	1	1	41	41	0	0	100	100
Luksemburg	21	35	0	0	79	65	0	0	100	100
Nizozemska	38	32	2	2	60	66	0	0	100	100
Portugalska	69	52	1	1	29	47	1	0	100	100
Švedska		23		1		77		0		100
Velika Britanija	47	35	1	1	43	42	10	23	100	100
EVROPSKA UNIJA	47	46	0	0	37	44	16	10	100	100

Vir podatkov: Sixth survey on state aid in the European union in the manufacturing and certain other sectors, 1998, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 44.

Tabela 4: Sektorska struktura državnih pomoči v EU v obdobjih 1993-1995 in 1995-1997

DRŽAVE	Predelovalna industrija in finančne storitve, v %		Kmetijstvo in ribištvo, v %		Premogovništvo, v %		Transport, v %	
	1993-1995	1995-1997	1993-1995	1995-1997	1993-1995	1995-1997	1993-1995	1995-1997
Avstrija		20						25
Belgija	31	34			9		52	57
Danska	43	52					40	33
Nemčija	44	42			18	16	31	36
Grčija	58	61					27	28
Španija	26	39			18	17	33	28
Finska		18						2
Francija	34	41			9	3	42	41
Irska	48	55					29	22
Italija	60	61					33	31
Luksemburg	21	47					65	22
Nizozemska	25	27					49	48
Portugalska	47	54					27	30
Švedska		22						62
Velika Britanija	28	27			18	14	36	36
EVROPSKA UNIJA	43	44	12	11	11	9	34	36

Vir podatkov: Seventh survey on state aid in the European Union in the manufacturing and certain other sectors, Commission of the European Communities, Brussels, 30. March 1999, page 51.

Tabela 5: Državne pomoči predelovalni industriji

DRŽAVE	v odstotku (%) od dodane vrednosti			v EUR na zaposlenega			v mio. EUR		
	1990-92	1992-94	1994-96	1990-92	1992-94	1994-96	1990-92	1992-94	1994-96
Avstrija			1.3			626			448
Belgija	7.9	2.5	3.0	3,015	1,310	1,678	2,297	920	1,149
Danska	1.9	2.5	2.9	639	1,120	1,383	337	539	671
Nemčija	3.5	4.4	3.8	1,514	2,091	1,888	13,965	19,851	16,639
- stare dežele				921	527	455	7,373	4,312	3,192
- nove dežele (bivša NDR)				5,415	10,816	8,216	6,592	15,539	13,447
Grčija	12.5	6.5	6.3	1,785	987	863	1,180	722	662
Španija	2.1	1.8	2.7	605	512	837	1,738	1,311	2,101
Finska			1.6			911			365
Francija	2.7	2.4	1.8	1,114	1,174	927	5,280	4,931	3,740
Irska	2.7	1.7	1.5	1,271	818	838	314	198	215
Italija	8.9	6.4	5.8	2,397	2,205	2,151	12,321	10,320	9,760
Luksemburg	3.5	2.6	2.3	1,669	1,555	1,375	62	55	46
Nizozemska	2.5	1.5	1.4	994	760	788	1,003	694	686
Portugalska	4.6	2.5	1.9	514	443	371	618	467	382
Švedska			0.8			406			318
Velika Britanija	1.4	0.9	0.9	439	245	263	2,484	1,431	1,513
EVROPSKA UNIJA	3.8	3.5	3.0	1,296	1,339	1,238	41,600	41,439	38,318

Vir podatkov:

- za obdobje 1990-92 - Fifth survey on state aid in the European union in the manufacturing and certain other sectors, 1997, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, 16.04., page 7.

- za obdobji 1992-94 in 1994-96 - Sixth survey on state aid in the European union in the manufacturing and certain other sectors, 1998, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 9.

Tabela 6: Državne pomoči predelovalni industriji

DRŽAVE	v % (%) od dodane vrednosti		v EUR na zaposlenega		v mio. EUR	
	1994 -1996	1996 - 1998	1994 -1996	1996 - 1998	1994 -1996	1996 - 1998
Avstrija	1.3	1.4	654	719	455	495
Belgija	2.5	1.9	1,376	1,093	931	732
Danska	2.6	2.9	1,252	1,433	607	712
Nemčija	3.8	2.6	1,941	1,434	16,201	11,463
- stare dežele			451	435	3,080	2,856
- nove dežele (bivša NDR)			8,783	6,021	13,121	8,607
Grčija	4.8	4.9	925	997	592	616
Španija	2.3	2.1	768	691	1,883	1,800
Finska	1.6	1.6	928	959	366	391
Francija	1.7	2.0	895	1,131	3,607	4,481
Irska	1.3	1.9	909	1,458	240	416
Italija	5.5	4.4	2,419	1,955	11,040	8,864
Luksemburg	2.2	2.3	1,400	1,476	46	48
Nizozemska	1.1	1.1	702	735	602	629
Portugalska	1.4	1.0	263	188	272	195
Švedska	0.8	0.8	421	441	330	344
Velika Britanija	0.6	0.7	317	334	1,358	1,454
EVROPSKA UNIJA	2.8	2.3	1,292	1,113	38,531	32,639

Vir podatkov: Eighth survey on state aid in the European Union, Commission of the European Communities, Brussels, 11.4.2000, page 54.

Tabela 7: Državne pomoči v predelovalni industriji 1994 - 1996 po ciljih EU

SEKTOR / FUNKCIJA	Avstrija	Belgija	Danska	Nemčija	Grčija	Španija	Finska	Francija	Irska	Italija	Luksemburg	Nizozemska
HORIZONTALNE POMOČI	74	46	84	19	31	24	74	51	37	31	33	74
Raziskovanje in razvoj	19	10	29	7	2	7	35	28	6	3	7	20
Srednja in mala podjetja	13	21	5	5	2	10	21	6	17	6	21	8
Trgovina	0	4	7	0	15	0	10	11	3	9	1	3
Varčevanje z energijo	1	0	34	2	0	1	4	1	1	1	0	31
Splošne investicije	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Drugi nameni	24	11	0	4	12	4	2	5	10	12	0	3
POSAMEZNI SEKTORJI	13	29	14	7	3	63	2	15	7	11	2	10
Ladjedelnništvo	0	2	10	4	0	20	0	1	0	2	0	7
Drugi sektorji	13	27	4	3	3	43	2	14	7	9	2	3
REGIONALNE POMOČI	13	25	2	74	66	13	23	34	56	58	65	17
Regije pod 87(3)c	10	25	2	3	0	9	23	22	0	1	65	17
Regije pod 87(3)a	3	0	0	69	66	4	0	12	56	57	0	0
Nemčija (Berlin/Zonenrand)	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
SKUPAJ	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Vir podatkov: Sixth survey on state aid in the European union in the manufacturing and certain other sectors, 1998, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 24.

Tabela 8: Državne pomoči v predelovalni industriji 1996s-1998 po ciljeh EU

SEKTOR / FUNKCIJA	Avstrija	Belgija	Danska	Nemčija	Grčija	Španija	Finska	Francija	Irska	Italija	Luksemburg	Nizozemska
HORIZONTALNE POMOČI	69	54	90	27	2	33	72	52	40	23	33	82
Raziskovanje in razvoj	30	16	24	10	0	10	36	27	5	3	7	20
Okolje	10	1	33	1	0	1	1	1	0	0	4	10
Srednja in mala podjetja	15	16	3	9	1	15	17	7	1	8	21	3
Trgovina	0	2	4	0	1	0	10	3	1	2	1	4
Varčevanje z energijo	1	0	27	2	0	1	7	0	0	0	0	34
Drugi nameni	12	20	0	5	0	6	1	13	33	10	0	11
POSAMEZNI SEKTORJI	3	13	9	5	1	52	11	8	5	4	0	6
Ladjedelništvo	0	0	8	3	1	37	9	4	0	2	0	6
Drugi sektorji	3	13	1	2	0	15	2	4	5	2	0	0
REGIONALNE POMOČI	29	33	1	68	97	15	17	40	55	72	67	12
Regije pod 87(3)c	23	33	1	5	0	11	17	25	0	3	67	12
Regije pod 87(3)a	6	0	0	63	97	4	0	15	55	69	0	0
SKUPAJ	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Vir podatkov: Eighth survey on state aid in the European union, 2000, Presented by the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 17.

Tabela 9: Pomoči predelovalni industriji po instrumentih (v % od celotnih pomoči predelovalni industriji) v obdobju 1992 - 1994

DRŽAVE	Skupina A		Skupina B	Skupina C		Skupina D	Skupaj
	Dotacije	Davčne oprostive	Kapitalske naložbe	Ugodna posojila	Davčne odložitve	Garancije	
Belgija	37	45	1	9	0	8	100
Danska	94	2	0	3	0	1	100
Nemčija	41	25	0	21	1	11	100
Grčija	54	20	0	13	0	13	100
Španija	86	0	0	12	0	2	100
Francija	46	19	12	5	2	15	100
Irska	79	6	8	3	0	3	100
Italija	42	38	14	5	0	0	100
Luksemburg	93	0	0	7	0	0	100
Nizozemska	78	13	0	2	0	7	100
Portugalska	72	21	0	1	0	5	100
Velika Britanija	87	6	0	2	1	4	100
EVROPSKA UNIJA 12 držav	48	26	6	12	1	8	100

Vir podatkov: Fifth survey on state aid in the European union in the manufacturing and certain other sectors, 1997, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, 16.04., page 13.

Tabela 10: Pomoči predelovalni industriji po instrumentih (v % od celotnih pomoči predelovalni industriji) v obdobju 1994 - 1996

DRŽAVE	Skupina A		Skupina B	Skupina C		Skupina D	Skupaj
	Dotacije	Davčne oprostive	Kapitalske naložbe	Ugodna posojila	Davčne odložitve	Garancije	
Avstrija	79	0	0	14	0	7	100
Belgija	54	35	1	3	0	6	100
Danska	83	10	0	5	0	2	100
Nemčija	55	15	1	22	1	5	100
Grčija	66	13	0	3	0	18	100
Španija	93	0	0	6	0	0	100
Finska	81	3	0	15	0	1	100
Francija	44	38	4	3	1	10	100
Irska	89	0	0	0	0	11	100
Italija	43	42	9	6	0	0	100
Luksemburg	92	4	0	4	0	0	100
Nizozemska	73	13	0	3	2	9	100
Portugalska	82	8	0	2	0	8	100
Švedska	61	19	2	18	0	0	100
Velika Britanija	88	5	0	2	1	4	100
EVROPSKA UNIJA 12 držav	57	23	3	13	1	4	100

Vir podatkov: Sixth survey on state aid in the European union in the manufacturing and certain other sectors, 1998, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 16.

Tabela 11: Pomoči predelovalni industriji po instrumentih (v %) od celotnih pomoči predelovalni industriji v obdobju 1996 - 1998

DRŽAVE	Skupina A		Skupina B	Skupina C		Skupina D	Skupaj
	Dotacije	Davčne oprostitve	Kapitalske naložbe	Ugodna posojila	Davčne odložitve	Garancije	
Avstrija	76	0	0	19	0	5	100
Belgija	60	28	4	4	1	3	100
Danska	63	31	0	6	0	1	100
Nemčija	58	12	0	23	1	5	100
Grčija	97	0	0	3	0	0	100
Španija	88	1	3	9	0	0	100
Finska	84	3	1	13	0	1	100
Francija	28	47	13	9	1	3	100
Irska	60	29	7	0	0	4	100
Italija	55	37	4	1	0	2	100
Luksemburg	93	6	0	2	0	0	100
Nizozemska	66	19	0	5	8	2	100
Portugalska	84	7	2	7	0	0	100
Švedska	60	18	3	18	0	0	100
Velika Britanija	94	1	0	2	1	1	100
EVROPSKA UNIJA 12 držav	58	23	4	11	1	3	100

Vir podatkov: Eighth survey on state aid in the European union, 2000, Presented by the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 29.

B. STRUKTURNE POMOČI EVROPSKE UNIJE

Tabela 12: Povprečne letne pomoči iz Strukturnih skladov Evropske unije v obdobju 1992 - 1994 po državah EU

- v mio EUR

DRŽAVE	EAGGF Garancije	EAGGF Ravnanje	EAGGF Garancije Ribišтво	EAGGF Ravnanje Ribišтво & EFFG-FIFG	Socialni sklad	Regionalni sklad	Kohezijski sklad**	EC R & TD Shema*	ECSC Darila*	SKUPAJ
Belgija	1,278.7	35.8	0.2	4.6	154.7	30.0				1,504.0
Danska	1,257.1	28.7	3.4	29.6	54.3	6.5				1,379.6
Nemčija	4,979.7	434.2	0.9	16.3	798.5	304.4				6,534.0
Grčija	2,522.5	353.8	0.9	36.1	461.2	131.9	306.3			3,812.7
Španija	4,011.5	530.4	10.7	127.1	1,146.7	273.7	936.4			7,036.5
Francija	7,680.5	602.5	10.1	31.9	665.6	145.6				9,136.2
Irska	1,513.9	179.5	2.2	7.8	307.0	120.6	154.8			2,285.8
Italija	4,469.0	421.3	1.1	52.1	886.6	181.1				6,011.2
Luksemburg	6.9	8.4	0.0	0.0	5.0	3.9				24.2
Nizozemska	2,207.5	24.5	0.1	7.9	163.5	12.9				2,416.4
Portugalska	519.2	371.4	1.8	50.3	597.9	279.3	309.0			2,128.9
Vel. Britanija	2,664.7	110.2	1.8	20.0	768.3	113.9				3,678.9
Tehnična asistenca							0.8			0.8
EU (12 držav)	33,111.2	3,100.7	33.2	383.7	6,009.3	1,603.8	1,707.3	2,168	465	48,582.2

Vir podatkov: Fifth survey on state aid in the european union in the manufacturing and certain other sectors, 1997, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, 16.04., page 86.

Opombi: *Ni možno razdeliti po državah članicah, **Samo 1993 - 1994.

Tabela 13: Povprečne letne pomoči iz Strukturnih skladov Evropske unije v obdobju 1994-1996 po državah EU

- v mio EUR

DRŽAVE	EAGGF Garancije	EAGGF Ravnanje	EAGGF Garancije Ribištvo	EAGGF Ravnanje Ribištvo & EFFG-FIFG	Socialni sklad	Regionalni sklad	Kohezijski sklad	EC R & TD Shema*	ECSC Darila*	SKUPAJ
Avstrija	649.2	110.2	0.0	1.0	64.5	12.9				837.8
Belgija	1312.7	41.7	0.2	8.8	109.6	18.4				1491.4
Danska	1340.8	29.4	6.6	24.0	50.7	4.4				1455.9
Nemčija	5534.3	771.1	0.3	28.3	967.7	211.9				7513.6
Grčija	2627.2	352.8	0.7	12.8	292.9	244.2	386.1			3916.7
Španija	4297.9	649.7	6.1	174.9	1327.4	535.5	1181.5			8173.0
Finska	354.7	106.1	0.0	11.9	52.9	36.3				561.9
Francija	8641.9	498.0	12.0	24.1	664.2	160.8				10001.0
Irska	1532.1	198.9	2.8	5.8	316.1	117.8	193.3			2366.8
Italija	3676.6	381.8	0.5	37.4	417.7	248.3				4762.3
Luksemburg	15.3	6.7	0.0	0.3	4.3	0.6				27.2
Nizozemska	1793.7	24.2	0.1	6.7	178.1	15.2				2018.0
Portugalska	668.9	390.8	3.2	25.0	520.5	272.6	387.0			2268.0
Švedska	348.7	45.0	1.3	20.4	42.1	26.0				483.5
Vel. Britanija	3073.8	106.9	2.2	21.9	829.6	173.9				4208.3
Tehnična asistenca							1.5			1.5
								2740.0	288.5	3028.5
EU (15 držav)	35867.8	3713.3	36.0	403.3	5838.3	2078.8	2149.4	2740.0	288.5	53115.4

Vir podatkov: Sixth survey on state aid in the European union in the manufacturing and certain other sectors, 1998, Report from the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 96.

Opombi: *Ni možno razdeliti po državah članicah.

Tabela 14: Povprečne letne pomoči iz Strukturnih skladov Evropske unije v obdobju 1996-1998 po državah EU

- v mio EUR

DRŽAVE	EAGGF Garancije	EAGGF Ravnanje	EAGGF Garancije Ribištvo	EAGGF Ravnanje Ribištvo & EFFG-FIFG	Socialni sklad	Regionalni sklad	Kohezijski sklad	EC R & TD Shema*	ECSC Darila*	SKUPAJ
Avstrija	971.1	111.6	0.0	0.0	104.7	11.3				1198.6
Belgija	989.7	38.9	0.2	8.5	135.5	34.1				1206.9
Danska	1244.4	24.6	4.5	20.2	59.6	4.8				1358.0
Nemčija	5791.9	790.5	0.0	31.8	1246.6	319.1				8179.9
Grčija	2701.1	347.3	0.0	29.9	316.4	285.6	482.7			4162.9
Španija	4640.4	802.8	6.2	195.8	1540.7	509.8	1477.5			9173.2
Finska	597.2	110.2	0.0	1.7	91.6	45.4				846.0
Francija	9228.7	586.6	9.1	25.2	746.0	219.2				10814.8
Irska	1787.3	216.3	2.0	12.2	433.6	82.5	241.9			2775.8
Italija	4490.2	587.1	0.0	44.6	964.4	369.2				6455.5
Luksemburg	19.9	5.9	0.0	0.0	4.6	0.8				31.2
Nizozemska	1554.9	16.4	0.1	6.2	216.8	21.7				1816.2
Portugalska	643.3	377.6	3.4	42.1	770.7	321.4	483.6			2642.0
Švedska	711.6	46.9	1.1	1.7	107.6	36.6				905.5
Vel. Britanija	4059.1	79.0	3.0	34.8	1107.5	218.4				5501.8
Tehnična asistenca							1.9			1.9
EU direktna plačila	57.0	1.9		1.4						60.3
								3379.5	179.6	3559.1
EU (15 držav)	39487.7	4143.5	29.6	456.0	7846.0	2479.9	2687.7	3379.5	179.6	60689.7

Vir podatkov: Eighth survey on state aid in the European union, 2000, Presented by the Commission, Commission of the European communities, Brussels, page 125.

Opombi: *Ni možno razdeliti po državah članicah.

Tabela 15: Splošni podatki po državah EU

DRŽAVE	Prebivalci 1998, v 1000	Izobrazba prebivalstva	Zaposleni 1998, v 1000	Nezaposleni 1998, v 1000	Stopnja nezaposl. 1998	Površina 1998, v 1000 km ²	Gostota poselitve 1998	Kmetijske površine 1998, v 000 ha	BDP v tržnih cenah po kupni moči (PPS) 1998, na prebivalca
Avstrija	8075	63.1	3626	178	4.7	84	96	3411	22432
Belgija	10192	37.6	3857	403	9.5	31	334	1389	22542
Danska	5295	71.0	2679	144	5.1	43	123	2706	24082
Nemčija	82057	73.1	35537	3699	9.4	357	230	17373	21797
Grčija	10511	25.7	3967	475	10.7	132	80	5109*	13330
Španija	39348	15.4	13161	3045	18.7	505	78	28884	16289
Finska	5147	48.0	2179	286	11.4	338	15	2192	20522
Francija	58727	44.0	22469	2976	11.7	544	108	30148	19956
Irska	3694	31.5	1373*	126	7.8	69	54	4434*	21668
Italija	57563	23.4	20065	2811	12.2	301	191	16792*	20286
Luksemburg	424	37.2	171	5	2.8	3	164	127	35489
Nizozemska	15654	52.4	7402	305	4.0	41	382	1970	22754
Portugalska	9957	11.9	4763	254	5.1	92	108	3743	14986
Švedska	8848	64.0	3946	365	8.3	411	22	3107	20575
Vel. Britanija	59090	43.2	26883	1832	6.3	242	244	15859*	20613
EU (15 držav)	374583	46.5	150070*	16904	10.0	3191	117	140926*	20166

Vir podatkov: Eurostat yearbook, A statistical eye on Europe, Data 1988-1998, Eurostat, Luxembourg, 2000.

Opombi: *Podatek ni za leto 1998, ampak za predhodno leto.

Obrazložitev kazalnikov:

- Izobrazba - odstotek prebivalstva med 25 in 59 leti starosti, ki ima več kot srednješolsko izobrazbo v odstotkih za leto 1998,

- Gostota poselitve - prebivalci na kvadratni kilometer.

Tabela 16: Podatki o BDP in BDV po državah EU

DRŽAVE	BDP po tržnih cenah v mio EUR		BDV 1997 po tržnih cenah v mio. EUR					
	1997	1998	Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo	Energetika	Predelovalna industrija	Gradbeništvo	Tržne storitve	Netržne storitve
Avstrija	182452	188453	2524	7122	35772	13639	91680	24469
Belgija	215299	223142	2423	9108	39334	10676	115876	27772
Danska	148903	155789	4141	3546	24643	6717	60540	28866
Nemčija	1866547	1921764	15853	61386	366405	70425	842848	208268
Grčija	106744	108580	7848	2548	12668	7159	55359	11701
Španija	492999	520196	15851	25052	87117	36644	247873	65712
Finska	108072	114792	3685	2369	24509	5845	38906	18724
Francija	1243823	1297401	27742	47273	222699	52546	607776	213622
Irska	69327	75850	2907	1767	21349	3232	26418	8708
Italija	1023488	1058697	26607	56522	202689	49182	524645	133323
Luksemburg	15409	16389	115	208	2077	800	9640	1786
Nizozemska	332392	349675	9032	14035	56784	16055	148774	60066
Portugalska	92031	97637	3467	3487	19910	5121	38776	14117
Švedska	209582	212003	3478	6296	40318	9169	83743	50261
Vel. Britanija	1161180	1252776	16264	64164	224779	55366	594315	135759
EU (15 držav)	7268248	7593142	141938	304884	1381053	342576	3487170	1003156

Vir podatkov: Eurostat yearbook, A statistical eye on Europe, Data 1988-1998, Eurostat, Luxembourg, 2000.

Do sedaj izšlo v okviru zbirke delovni zvezki:

Letnik I, leto 1992

- št.1. Razvojno planiranje na ravni Republike Slovenije. Uredil mag. Matej More, Ljubljana, maj 1992, 59. strani
- št.2. Ocena gospodarskega in socialnega razvoja Slovenije v letih 1991 in 1992 (majska analiza) z dokumentacijo, vodja projekta mag. Andrej Hartman, junij 1992
- št.3. Slovenia in 1991 - 1992. Report on economic developments. Ljubljana, June 1992, 55 strani; (with statistical annex)
- št.4. Radej Bojan: Vrste ekonomskih inštrumentov varstva okolja in njihova uporaba. Naravni viri kot razvojni dejavnik - interdisciplinarni raziskovalni projekt trajnega razvoja. Zavod Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, Ljubljana, maj 1992, 122 strani
- št.5. Finančni rezultati poslovanja gospodarstva Slovenije v prvem polletju 1992 - primerjalni prikaz po posameznih dejavnostih gospodarstva na osnovi podatkov SDK iz periodičnih obračunov pravnih oseb za prvo polletje 1992. Pripravila: Stane Vencelj in Jana Jevševar, 15. september 1992, 30 strani
- št.6. Finančni rezultati poslovanja zavodov s področja družbenih dejavnosti v Sloveniji v prvem polletju 1992 - primerjalni prikaz po posameznih družbenih dejavnostih na osnovi podatkov SDK iz zaključnih računov in periodičnih obračunov zavodov za prvo polletje 1992 in za leto 1991. Pripravila Jasna Kondža, Ljubljana, 7. oktober 1992
- št.7. Finančni rezultati poslovanja javnih podjetij gospodarstva Slovenije v prvem polletju 1992 - primerjalni prikaz po posameznih dejavnostih gospodarstva na osnovi podatkov SDK iz periodičnih obračunov pravnih oseb za prvo polletje 1992. Pripravila Jana Jevševar, oktober 1992, 36 strani
- št.8. Selected indicators from the income statement and balance sheet by sector and by origin of capital of the Slovenian economy in January - June 1991 and 1992
- št.9. Gospodarska gibanja v letu 1992 in kratkoročne perspektive gospodarstva Slovenije v letu 1993 (Jesenska analiza), vodja projekta mag. Andrej Hartman, oktober 1992, Ljubljana
- št.10. Slovenia - Economic Developments in 1992 nad the Outlook for 1993, October 1992
- št.11. Panožne prognoze na podlagi ocenjevanja perspektivne sposobnosti industrijskih podjetij za obdobje 1992 - 1995, vodja projekta dr. Pavle Gmeiner, Ljubljana, november 1992

Letnik II, leto 1993

- št.1. Ali so se stroški uvoza blaga resnično povečali, dr. Janez Potočnik, Ljubljana, januar 1993
- št.2. Bilanca pomembnejših prehranskih proizvodov, Božena Leonardi, Ljubljana, januar 1993
- št.3. Industrijska politika Slovenije - koncept, omejitve, možnosti in usmeritve na narodnogospodarski in sektorski ravni, dr. Pavle Gmeiner, dr. Anton Povše, Ljubljana, februar 1993
- št.4. Analiza gibanja plač in dometa ter učinkovitosti zamrznitve plač v marcu 1993, Bojan Radej, Ljubljana, marec 1993
- št.5. Finančni rezultati poslovanja gospodarstva Slovenije v letu 1992, Jana Jevševar, april 1993
- št.5.1. Lastninjenje družbenega premoženja v gospodarstvu republike Slovenije v letu 1992, Judita Mirjana Novak, maj 1993
- št.5.2. Finančni rezultati poslovanja javnih podjetij v letu 1992 - primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov za leto 1992, Jana Jevševar, maj 1993
- št.5.3. Finančni rezultati poslovanja zavodov s področja družbenih dejavnosti - Primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov za leto 1992, Jasna Kondža, maj 1993
- št.5.4. Finančni rezultati poslovanja bank in zavarovalnic v letu 1992, Vida Brus, maj 1993
- št.6. Portfolio analiza slovenske industrije v obdobju 1990-1992, Tanja Česen, junij 1993
- št.7. Nacionalni računi Slovenije- ocena 1990-93 in projekcije 1994-97, vodja projekta Igor mag. Strmšnik, Zavod RS za makroekonomske analize in razvoj, junij 1993
- št.8. Gospodarska gibanja v Sloveniji leta 1993 in perspektive do leta 1997 (Pomladansko poročilo), vodja projekta mag. Andrej Hartman, Zavod RS za makroekonomske analize in razvoj, junij 1993
- št.9. Finančni rezultati poslovanja gospodarstva, zavodov s področja družbenih dejavnosti ter bank in zavarovalnic v prvem polletju 1993- primerjalni prikazi na osnovi podatkov SDK iz periodičnih obračunov pravnih oseb, Jana Jevševar, Dijana Pirc, Vida Brus, september 1993
- št.10. Mesto Slovenije v svetu- mednarodne primerjave podatkov nacionalnih računov, Tanja Česen, september 1993
- št.11. Gospodarska gibanja v letu 1993 in kratkoročne perspektive gospodarstva Slovenije v letu 1994 (Jesensko poročilo), Zavod RS za makroekonomske analize in razvoj, vodja projekta mag. Andrej Hartman, november 1993
- št.12. Izhodišča za pripravo strategije gospodarskega razvoja Slovenije, dr. Janez Potočnik, november 1993

Letnik III, leto 1994

- št. 1. Prebivalstvo in zaposlenost v Sloveniji na prehodu iz osemdesetih v devetdeseta leta in ocena tendenc razvoja do leta 2000, Tomaž Kraigher, januar 1994
- št. 2. Analiza obrestnih mer in obresti v letih 1991 do 1993, Vida Brus, februar 1994
- št. 3. Analiza in perspektiva deželnega rizika Slovenije, dr.Pavle Gmeiner, maj 1994
- št. 4.1 Finančni rezultati poslovanja gospodarstva Slovenije v letu 1993 - primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov za leto 1993, Judita Mirjana Novak, maj 1994
- št. 4.2.Finančni rezultati poslovanja zavodov s področja družbenih dejavnosti - primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov za leto 1993, Dijana Pirc, maj 1994
- št. 4.3.Finančni rezultati poslovanja bank in zavarovalnic v letu 1993 - primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov za leto 1993, Vida Brus, maj 1994
- št. 4.4.Finančni rezultati podjetij v izgubi v letih 1992 in 1993, Slavica Jurančič, junij 1994
- št. 5. Prikaz cenovnih sprememb v letih 1985 do 1993 - izračun verižnih indeksov cen po sektorjih NACE klasifikacije dejavnosti, Jure Povšnar, Nataša Marzidovšek, junij 1994
- št. 6. Gospodarska gibanja v Sloveniji v letu 1994 s projekcijami razvoja do leta 1998 (Pomladansko poročilo), Zavod RS za makroekonomske analize in razvoj, vodja projekta mag. Andrej Hartman, junij 1994
- št. 7. Regionalni vidiki razvoja Slovenije v obdobju 1990 - 1994, Janja Pečar, julij 1994
- št. 8. Finančni rezultati poslovanja Zavodov s področja družbenih dejavnosti in zavarovalnih organizacij v prvem polletju 1994, Judita Novak, Dijana Pirc in Vida Brus, september 1994
- št. 9. Kmetijska pridelava in odkup kmetijskih proizvodov v obdobju 1988 - 1993, Mateja Kovač, oktober 1994
- št. 10. Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji v letu 1994 s projekcijo razvoja v letu 1995 (Jesensko poročilo), vodja projekta Tanja mag. Česen, Zavod RS za makroekonomske analize in razvoj, november 1994
- št. 11. Primerjava med finančnimi rezultati poslovanja slovenskega gospodarstva za leto 1993 po zakonu o računovodstvu in po slovenskih računovodskih standardih, Judita Mirjana Novak, december 1994
- št. 12. Turistični promet v obdobju 1985 - 1994 in statistični prikaz stanja turizma v Sloveniji, Petra Drobne, december 1994

Letnik IV, leto 1995

- št. 1. Finančni rezultati poslovanja zavodov s področja družbenih dejavnosti v letu 1994, Primerjalni prikazi na osnovi zaključnih računov za leto 1994, Judita Mirjana novak, april 1995
- št. 2. Analiza in perspektiva deželnega rizika Slovenije po dveh scenarijih v obdobju do leta 2000, dr.Pavle Gmeiner, maj 1995
- št. 3. Finančni rezultati poslovanja bank in zavarovalnic v letu 1994 - primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov, Vida Brus, junij 1995
- št. 4. Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji v letu 1995 s projekcijo razvoja do leta 2000 (Pomladansko poročilo), vodja projekta Igor mag. Strmšnik, julij 1995
- št. 5. Finančni rezultati poslovanja gospodarstva Slovenije v letu 1994 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance uspeha leta 1994, Judita Mirjana Novak , julij 1995
- št. 6. Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji v letu 1995 s projekcijo razvoja v letu 1996 (Jesensko poročilo), vodja projekta Igor mag. Strmšnik, oktober 1995
- št. 7. Nacionalni programi in posebni razvojni zakoni v luči strategije gospodarskega razvoja Slovenije in vpliva na regionalni razvoj, mag. Ana Murn, Ljubljana, november 1995
- št. 8. Značilnosti razvoja slovenskih regij, Janja Pečar, Ljubljana, december 1995
- št. 9. Politika cenovnega nadzora v Sloveniji v letih 1991 do 1995, Nataša Marzidovšek, Ljubljana, december 1995
- št. 10. Pregled posebnih razvojnih dokumentov, ki jih je sprejela država Slovenija, mag. Ana Murn, Ljubljana, december 1995
- št. 11. Razmerja v slovenskem gospodarstvu v letih 1992 in 1993 v luči input - output tabel, Vesna Štraser, Ljubljana, februar 1996
- št. 12. Ocena demografskih računov Slovenije 1981 - 1994, Tomaž Kraigher, Ljubljana, marec 1996

Letnik V, leto 1996

- št.1. Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji leta 1996 s ciljno projekcijo razvoja do leta 2000 (Pomladansko poročilo), Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, vodji projekta mag. Igor Strmšnik in mag. Alenka Kajzer
- št.2. Finančni rezultati poslovanja gospodarstva Slovenije v letu 1995 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha za leto 1995), Judita Mirjana Novak, Ljubljana, julij 1996
- št.3. Poslovanje bank v letu 1995, Vida Brus, Ljubljana, julij 1996
- št.4. Javnofinančne obveznosti, ki izhajajo iz dokumentov razvojnega načrtovanja in posebnih rajonih zakonov, mag. Ana Murn, Ljubljana, september 1996
- št.5. Finančni rezultati poslovanja zavodov s področja družbenih dejavnosti v letu 1995, Judita Mirjana Novak, Ljubljana, oktober 1996
- št.6. Neposredne tuje investicije v slovensko gospodarstvo in njihov razvojni potencial. Foreign Direct Investment in the Slovenian Economy and its Development Potential, Matija dr. Rojec, Ljubljana, oktober 1996
- št.7. Regionalni vidiki razvoja Slovenije s poudarkom na finančnih rezultatih poslovanja gospodarskih družb v letu 1995, Janja Pečar, Ljubljana, oktober 1996
- št.8. Kazalci finančne uspešnosti gospodarjenja v letu 1995 po sektorjih in regijah, Liljana Figar kot vodja, Peter Beltram, Vida Brus, Mateja Kovač, Judita Mirjana Novak, Janja Pečar, Boštjan Plešec, Jure Povšnar, Ana Sečnik, Ljubljana, november 1996
- št.9. Ocena input-output tabele Republike Slovenije za leto 1995 v tekočih in stalnih cenah, Ivanka Zakotnik, Ljubljana, november 1996
- št.10. Dejavniki za povečanje konkurenčnosti slovenske predelovalne industrije s posebnim ozirom na kooperacije, razvojne raziskave in tuja vlaganja, dr. Pavle Gmeiner, Ljubljana, december 1996
- št.11. Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji - Jesensko poročilo 1996, vodja projekta dr. Alenka Kajzer, Ljubljana, december 1996
- št.12. Slovenija in Maastrichtski kriteriji konvergence, dr. Ivo Lavrač in mag. Vladimir Lavrač, Ljubljana, februar 1997

Letnik VI, leto 1997

- št.1. Analiza gospodarskih gibanj s ciljno projekcijo do leta 2001 (Pomladansko poročilo), Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, vodja projekta dr. Alenka Kajzer, Ljubljana, junij 1997
- št.2. Finančni rezultati poslovanja gospodarskih družb v letu 1996 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha za leto 1996), Judita Mirjana Novak, Ljubljana, julij 1997
- št.3. Ocena kupne moči bruto domačega proizvoda na prebivalca v Sloveniji 1993-1997 in prognoza do 2005, mag. Tanja Česen, Ljubljana, julij 1997
- št.4. Regionalni vidiki razvoja Slovenije s poudarkom na finančnih rezultatih poslovanja gospodarskih družb v letu 1996, Janja Pečar, Ljubljana, oktober 1997
- št.5. Poslovanje bank v letu 1996, Vida Brus, Ljubljana, oktober 1997
- št.6. Uvod v kupno moč denarne enote in probleme merjenja domačega proizvoda po kupni moči, dr. Pavle Gmeiner, Ljubljana, november 1997
- št.7. Ocena gospodarskih gibanj v letu 1997 in možnosti razvoja v letu 1998 (Jesensko poročilo), Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, vodja projekta dr. Alenka Kajzer, Ljubljana, november 1997
- št. 8. Finančni rezultati poslovanja izvoznikov v letu 1996, Judita Mirjana Novak, Ljubljana, december 1997
- št. 9. Kazalci finančne uspešnosti gospodarjenja v letu 1996 po sektorjih, Liljana Figar kot vodja, Vida Brus, Andrej Hrovat, Mateja Kovač, Judita Mirjana Novak, Mateja Pečar, Jure Povšnar, Ana Sečnik, Ljubljana, december 1997
- št.10. SAM Slovenija 1996 (matrika nacionalnih računov), Ivanka Zakotnik, Ljubljana, december 1997
- št.11. Slovenija v Evropi regij - Regionalne strukture razširjene evropske zveze, mag. Igor Strmšnik, Ljubljana, januar 1998
- št.12. Globalna konkurenčnost Slovenije - Eksperimentalna ocena njenih prednosti in slabosti po metodi Svetovnega ekonomskega foruma. dr. Pavle Gmeiner, Ljubljana, januar 1998

Letnik VII, leto 1998

- št. 1. Pregled javnofinančnih prihodkov za leto 1997 (na osnovi Poročila B-2) Agencije RS za plačilni promet, Jasna Kondža, Ljubljana, marec 1998
- št. 2. Projekcije prebivalstva Slovenije 1996 - 2070, Tomaž Kraigher, Ljubljana, marec 1998
- št. 3. Sistem nacionalnih računov SAM (Social Accounting Matrix) Slovenija 1995, dr. Ivo Lavrač, Branka Tavčar, Ivanka Zakotnik, Ljubljana, april 1998
- št. 4. Vladne finančne intervencije v gospodarstvu, Državne pomoči v Evropski uniji, mag. Ana Murn, Ljubljana, maj 1998
- št. 5. Finančni rezultati poslovanja gospodarskih družb v letu 1997 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha za leto 1997), Judita Mirjana Novak, Ljubljana, julij 1998
- št. 6. Slovenija v letu 1997 – ocene nacionalnih računov, Ivanka Zakotnik, Ljubljana, avgust 1998
- št. 7. Finančna uspešnost gospodarjenja v letu 1997 po sektorjih, Liljana Figar, Andrej Hrovat, Mateja Kovač, Judita Mirjana Novak, Jure Povšnar, Mateja Pečar, Ana Sečnik, Ljubljana, oktober 1998
- št. 8. Ocena četrtnega bruto domačega proizvoda Slovenije potrošna struktura 1995 – 1997, dr. Tanja Česen, Ljubljana, november 1998
- št. 9. Regionalni vidiki razvoja Slovenije s poudarkom na finančnih rezultatih poslovanja gospodarskih družb v letu 1997, Janja Pečar, december 1998
- št. 10. Razvojni indikatorji za vrednotenje okoljske kakovosti gospodarske rasti, Bojan Radej, februar 1999
- št. 11. Koncept in empirični rezultati merjenja nacionalne konkurenčne sposobnosti v Sloveniji za obdobje 1995-1998 in napovedi do leta 2000, dr. Pavle Gmeiner, Liljana Figar, februar 1999
- št. 12. Prenova regionalne politike, mag. Igor Strmšnik, april 1999

Letnik VIII, leto 1999

- št. 1. Finančni rezultati poslovanja gospodarskih družb v letu 1998 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha za leto 1998), Judita Mirjana Novak, avgust 1999
- št. 2. Ocenjevanje cen življenskih potrebščin, drobnoprodajnih cen in cen industrijskih izdelkov pri proizvajalcih, Boštjan Plešec, Nataša Marzidovšek, maj 2000
- št. 3. Strategija gospodarskega razvoja Slovenije - razvojni scenarij, koordinatorja: mag. Igor Strmšnk, Branka Tavčar, september 1999
- št. 4. Matrika nacionalnih računov - Slovenija 1998, Ivanka Zakotnik, december 1999
- št. 5. Finančna uspešnost gospodarjenja v letu 1998 po sektorjih, Jure Povšnar, dr. Tanja Česen, Andrej Hrovat, Mojca Koprivnikar Šušteršič, Mateja Kovač, Judita Mirjana Novak, Ana Sečnik, februar 2000
- št. 6. Vzroki primanjkljaja na tekočem računu plačilne bilance v obdobju tranzicije, mag. Rotija Kmet, februar 2000
- št. 7. Poslovanje bančnega sistema v letu 1998, Andrej Hrovat, februar 2000
- št. 8. Regionalni vidiki razvoja Slovenije s poudarkom na finančnih rezultatih poslovanja gospodarskih družb v letu 1998, Janja Pečar, marec 2000
- št. 9. Pregled javnofinančnih prihodkov za leto 1998 in 1999 (na osnovi Poročila B-2) Agencije RS za plačilni promet, Jasna Kondža, Ljubljana, april 2000
- št. 10. Zunanje neravnovesje in ekonomska politika v obdobju tranzicije - primer Češke, Madžarske in Poljske z možnimi zaključki za Slovenijo, mag. Rotija Kmet, marec 2000
- št. 11. Sodobne tendence v odnosih med storitveno in industrijsko proizvodnjo v svetu in v Sloveniji, dr. Metka Stare, Ljubljana, april 2000
- št. 12. Regionalna politika, Mojca Aljančič, Sara Dragana Bogdanovič, Ljubljana, maj 2000

Letnik IX, leto 2000

- št. 1. Neposredne tuje investicije v Slovenijo, trendi, razvoj in politika v obdobju 1997 - 1999, dr. Matija Rojec, Ljubljana, julij 2000
- št. 2. Finančni rezultati poslovanja gospodarskih družb v letu 1999 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha za leto 1999), Judita Mirjana Novak, Ljubljana, september 2000
- št. 3. Plačilna bilanca in napovedovanje njenega razvoja, mag. Jože Markič, Ljubljana, september 2000
- št. 4. Ekonometrična analiza gibanja investicij v osnovna sredstva v Sloveniji, mag. Vesna Štraser, Ljubljana, oktober 2000
- št. 5. Poslovanje bančnega sistema v letu 1999, mag. Luka Vesnaver, Ljubljana, oktober 2000
- št. 6. Pomen in merjenje osnovne inflacije v Sloveniji, mag. Boštjan Vasle, Ljubljana, oktober 2000
- št. 7. Shema indikatorjev monitoringa okoljskega razvoja, mag. Bojan Radej, Jure Povšnar, Mateja Kovač, Ivanka Zakotnik, dr. Pavle Gmeiner, Matjaž Hanžek in dr. Janko Seljak, Ljubljana, november 2000
- št. 8. Regionalni vidiki razvoja Slovenije s poudarkom na finančnih rezultatih poslovanja gospodarskih družb v letu 1999, Janja Pečar, mag. Metka Farič, januar 2001
- št. 9. Analiza poslovanja gospodarskih družb v obdobju 1995-1999 po dejavnostih, mag. Rotija Kmet, Janez Kušar, Jure Povšnar, Mateja Kovač, dr. Tanja Česen, mag. Mateja Peternelj, marec 2001
- št. 10. Državne in strukturne pomoči v Evropski uniji, posameznih državah Evropske unije in v Sloveniji, mag. Ana Murn, april 2001